

ANIVERSĂRI CULTURALE 2024

MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA
BIBLIOTECA NAȚIONALĂ PENTRU COPII „ION CREANGĂ”

ANIVERSĂRI CULTURALE 2024

Responsabil de ediție: **Eugenia Bejan**

Alcătuitori: **Maria Harea, Elena Belschi, Tamara Pereteatcu** (note biografice)
Sabina Dodul, Tamara Maleru (bibliografie)

Redactor: **Marcel Gherman**

Lucrarea este pusă la dispoziție prin Licența Atribuire - Necomercial - Distribuie în
Condiții Identice 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)
<https://creativecommons.org/licences/by-nc-sa/4.0/deed.ro>

© Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”

Lector: **Ala Rusnac**

Redactor tehnic: **Mihai Dimitriu**

Editura Arc

str. G. Meniuc nr. 3, MD 2009, Chișinău;

tel.: (+373 22) 73-36-19, 73-53-29; fax: (+373 22) 73-36-23

e-mail: info.edituraarc@gmail.com; www.edituraarc.md

Editura Arc, 2023

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova

Aniversări culturale / Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”; alcătuitori: Maria Harea [et al.]; responsabil de ediție: Eugenia Bejan. – [Chișinău] : Arc, 2023 – . – ISBN 978-9975-4234-8-9.

Cerințe de sistem: PDF Reader.

2024. – 2023. – 177 p. – Bibliogr. la sfârșitul fișierelor biogr. – Index de nume: p. 173-176. – ISBN 978-9975-0-0800-6 (PDF).

008(058)

A 61

INTRODUCERE

Publicația Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” *Aniversări culturale*, devenită deja tradițională, prezintă datele remarcabile ale anului 2024.

O bună parte a datelor vizează scriitorii pentru copii, iar altele sunt în legătură cu personalități marcante ale literaturii, științei, artei naționale și universale, a căror activitate prezintă interes pentru copii și adolescenți. De asemenea, include informații referitoare la evenimente, zile naționale și internaționale importante, dar și sărbători mai neobișnuite care sunt celebrate în diferite țări.

Unele date nominalizate în *Enumerarea datelor remarcabile și memorabile ale anului 2024* sunt însemnate cu asterisc (*), ceea ce înseamnă că acestea pot fi găsite în continuarea lucrării, fiind urmate de scurte note biografice, referințe despre activitatea personalității respective, recomandări de titluri pentru expoziții și alte evenimente, precum și liste bibliografice selective.

Listele bibliografice sunt alcătuite în baza colecțiilor Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” și altor biblioteci. Conțin cărți, articole din cărți și publicații periodice, documente electronice și audiovizuale, precum și surse din Internet. Selectarea bibliografică a fost finalizată în luna august 2023.

Descrierile bibliografice sunt efectuate conform STAS-ului 7.1-2003 „Descrierea bibliografică. Cerințe și reguli generale de alcătuire”, iar abrevierile – conform SM STAS-ului 8256:2005 „Prescurtarea cuvintelor și a expresiilor tipice românești și străine din referințele bibliografice”. Descrierile bibliografice sunt aranjate în ordine alfabetică, fiind evidențiate separat descrierile în grafie latină și cele în grafie chirilică. *Indexul de nume* de la sfârșitul lucrării înlesnește utilizarea ei.

Anuarul *Aniversări culturale* este destinat specialiștilor din biblioteci, instituții de cultură și educaționale, îndrumătorilor de lectură, elevilor, altor categorii de cititori interesați de cunoașterea și valorificarea personalităților remarcabile și datelor memorabile ale anului.

ENUMERAREA DATELOR REMARCABILE ȘI MEMORABILE ALE ANULUI 2024

**ANI, DECENII PROCLAMATE DE ONU, ANIVERSĂRI, SĂRBĂTORI
TRADIȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE (MONDIALE):**

- 2014 – 2024 *Deceniul Energiei Durabile pentru Toți*
- 2016 – 2025 *Deceniul de Acțiune al Națiunilor Unite pentru Nutriție*
- 2018 – 2027 *A treia decadă a Națiunilor Unite pentru Eradicarea Sărăciei*
- 2018 – 2028 *Deceniul Internațional de Acțiune „Apa pentru dezvoltare durabilă”*
- 2019 – 2028 *Deceniul Păcii (în memoria lui Nelson Mandela)*
- 2019 – 2028 *Deceniul Națiunilor Unite privind Agricultura Familială*
- 2021 – 2030 *Deceniul Internațional al Științei Oceanului pentru Dezvoltare Durabilă*
- 2021 – 2030 *Deceniul Națiunilor Unite privind Restaurarea Ecosistemelor*
- 2021 – 2030 *Al doilea deceniu de Acțiune pentru Siguranța Rutieră*
- 2022 – 2032 *Deceniul Internațional al Limbilor Indigene*

AU FOST DESEMNAȚE PENTRU 2024:

Capitala Mondială a Cărții (*World Book Capital*) – Strasbourg (Franța)

Titlul a fost instituit în 2001 pentru a ajuta la promovarea lecturii și a industriei editoriale. Este un titlu conferit de către Conferința Generală UNESCO unui oraș ca o recunoaștere a calității programelor de promovare a cunoașterii și lecturii.

UNESCO invită Asociația Internațională a Editorilor (*International Publishers Association*), Federația Internațională a Asociațiilor de Biblioteci (*International Federation of Library Associations and Institutions – IFLA*) și Federația Internațională a Librarilor (*International Booksellers Federation*) să participe la procesul de asigurare a celor trei ramuri majore ale industriei de carte.

Capitale Europene ale Culturii (*European Capitals of Culture*) – Bad Ischl (Austria), Tartu (Estonia), Bodø (Norvegia)

Este un titlu conferit de către Uniunea Europeană unui sau mai multor orașe pentru o perioadă de un an calendaristic, în care se organizează o serie de evenimente culturale cu o puternică rezonanță europeană.

Programul se derulează din 1985, când Melina Mercouri, ministrul culturii al Greciei, și omologul său francez Jack Lang au venit cu ideea de a desemna anual o Capitală a culturii pentru a apropia europenii prin evidențierea bogăției și diversității culturilor europene și sensibilizarea pentru cunoașterea valorilor și istoriei lor comune.

Capitala Europeană a Tineretului (*European Youth Capital*) – Gent (Belgia)

Este titlul acordat unui oraș european pentru perioada de un an, în cursul căreia i se oferă posibilitatea de a prezenta, printr-un program cu mai multe fațete, activitățile pentru tineret în domeniul cultural, social, politic și economic.

Capitala Europeană a Tineretului este o inițiativă a *Forumului European al Tineretului*, iar prima capitală a fost aleasă în 2009. Din 2014, Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei este partener oficial de organizare.

Capitala Europeană a Sportului (*European Capital of Sport*) – Genova (Italia)

Este o nouă distincție desemnată de Federația Europeană a Sportului (ACES Europa) pentru a promova sportul prin comunicarea globală în conformitate cu principiile de responsabilitate și etică, de conștientizare a faptului că sportul este un factor de o mai mare coeziune în societate, de îmbunătățire a calității vieții, bunăstării fizice și mintale, precum și de integrare deplină a claselor sociale cu situații dificile.

IANUARIE

Suzy Lee , ilustratoare coreeană de carte, laureată a Premiului Hans Christian Andersen (2022) (1974)	50 de ani de la naștere	1
Ziua literaturii science-fiction (<i>Science Fiction Day</i>) (A fost marcată prima dată în 2012, în SUA. Ulterior, pasionații de science-fiction din mai multe țări au susținut inițiativa și s-au alăturat sărbătoririi acestui gen literar în ziua de naștere a scriitorului Isaac Asimov (1920-1992), unul dintre cei mai mari autori de science-fiction ai secolului XX.)		2
Louis Braille , pedagog francez, inventatorul alfabetului pentru nevăzători (1809-1852)	215 ani de la naștere	4
*Leo Butnaru , poet, prozator, eseist și traducător (1949) (Vezi: Aniversări culturale 2014; 2019)	75 de ani de la naștere	5
Wilkie William Collins , prozator englez (1824-1889)	200 de ani de la naștere	8
Coo Wenxuan , scriitor chinez pentru copii, laureat al Premiului Hans Christian Andersen (2016) (1954)	70 de ani de la naștere	9
Ziua Internațională a Cuvântului „Mulțumesc” (<i>International Thank You Day</i>) (A fost instituită în anul 1994. Cuvintele de mulțumire par să posede calități magice – cu ajutorul lor oamenii își exprimă atenția și transmit emoții pozitive, fără de care viața noastră ar fi fost mai tristă.)		11
Eleonora Brigalda-Barbas , artist plastic, critic de artă (1959)	65 de ani de la naștere	14

Grigore Botezatu , folclorist (1929-2021)	95 de ani de la naștere	14
Thornton Waldo Burgess , scriitor american pentru copii (1874-1965)	150 de ani de la naștere	14
Sărbătoarea Națională „Ziua Comemorării lui Mihai Eminescu” (Instituită prin Hotărârea Sovietului Suprem al RSSM nr. 433 din 26.12.1990, cu privire la zilele comemorative, zilele de sărbătoare și zilele de odihnă în RM.)		15
Ziua Națională a Culturii (Instituită prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 74 din 12.04.2012.)		15
Ziua Wikipedia (<i>Wikipedia Day</i>) (La această dată, în anul 2001, proiectul Wikipedia a devenit public la inițiativa fondatorilor – Jimmy Wales, informatician și om de afaceri american, specializat în domeniul companiilor de Internet, și Larry Sanger, doctor în filosofie la Universitatea de Stat din Ohio. Wikipedia este o enciclopedie generală, disponibilă pe Internet în mai multe limbi, oferind conținut deschis tuturor atât pentru utilizare, cât și pentru dezvoltare.)		15
Ziua copiilor inventatori (<i>Kid Inventors’ Day</i>)		17
(A fost instituită în cinstea lui Benjamin Franklin (politician, publicist, om de știință, inventator și coautor al Declarației de Independență a Statelor Unite ale Americii), care a realizat prima sa invenție la vârsta de 12 ani. Se celebrează pentru a recunoaște realizările din trecut și prezent		

ale inventatorilor-copii și pentru a încuraja creativitatea și inventivitatea copiilor.)

Raymond Briggs , scriitor englez și ilustrator de carte pentru copii (1934-2022)	90 de ani de la naștere	18
---	-------------------------	----

Edgar Allan Poe , poet, romancier și novelist american (1809-1848)	215 ani de la naștere	19
---	-----------------------	----

Ziua Mondială a Îmbrățișărilor (<i>International Hug Day</i>) (A fost instituită în 1986 de către pastorul Kevin Zaborney din statul american Michigan. Este sărbătorită anual în mai multe țări pentru a accentua beneficiile acestui gest simplu care exprimă siguranță, afecțiune și confort sufletec.)		21
---	--	----

Ziua Mondială a Zăpezii (<i>World Snow Day</i>) (Este marcată anual, în cea de-a treia duminică a lunii ianuarie. Evenimentul face parte din campania lansată în 2007 de Federația Internațională de Schi (FIS) „Bring Children to the Snow”, al cărui scop este promovarea practicării sporturilor de iarnă de către tineri.)		21
---	--	----

(a treia duminică a lunii)

Johann August Strinberg , dramaturg, romancier, poet, eseist și pictor suedez (1849-1912)	175 de ani de la naștere	22
--	--------------------------	----

Tony Bradman , scriitor englez pentru copii (1954)	70 de ani de la naștere	22
---	-------------------------	----

Ziua Mondială a Scrisului de Mână (<i>Handwriting Day</i>)		23
---	--	----

(A fost instituită cu scopul de a ne aminti de frumusețea și unicitatea scrisului de mână și de necesitatea folosirii semnăturii de mână. Inițiatorul acestei sărbători este Asociația Producătorilor de Instrumente

de Scris (Writing Instrument Manufacturers Association, WIMA). Coincide cu ziua de naștere a lui John Hancock, unul dintre cei mai proeminenți oameni de stat americani, care primul și-a pus semnătura pe Declarația de Independență a SUA.)

Ziua Internațională a Educației (*International Day of Education*) (Instituită de Adunarea Generală a ONU, prin Rezoluția 73/25 din 03.12.2018, cu scopul de a remarca rolul educației pentru pace și dezvoltare.) 24

Victor Eftimiu, dramaturg, prozator, poet, publicist, traducător (1889-1972) 135 de ani de la naștere 24

Lucia Purice, publicistă, eseistă, critic de artă (1949-1998) 75 de ani de la naștere 24

William Somerset Maugham, dramaturg și prozator englez (1874-1965) 150 de ani de la naștere 25

Maria Teresa Andruetto, scriitoare argentiniană pentru copii, laureată a Premiului Hans Christian Andersen (2012) (1954) 70 de ani de la naștere 26

Ziua Internațională pentru Comemorarea Victimelor Holocaustului (*International Day of Commemoration in memory of the victims of the Holocaust*) (Instituită de Adunarea Generală a ONU prin Rezoluția 60/7 din 01.11.2005, care solicită statelor-membre să realizeze programe educaționale, prin care generația tânără să învețe lecțiile Holocaustului pentru a preveni orice acte viitoare de genocid.) 27

Lucia Țurcanu , critic literar (1974)	50 de ani de la naștere	27
Martha Bibescu , romancieră, memorialistă, poetă franceză de origine română (1884-1973)	135 de ani de la naștere	28
Ziua Internațională a Puzzle-urilor (<i>International Puzzle Day</i>) (A fost inițiată în 1995 de companiile de jocuri din SUA pentru a comemora crearea primului joc de puzzle de către cartograful John Spilsbury, care în 1766 a încercat să găsească un mod creativ și mai ușor de a-i învăța geografia pe copii. Încurajează rezolvarea puzzle-urilor nu doar ca o activitate recreativă, ci ca o importantă componentă în dezvoltarea cognitivă, motrică și emoțională a copiilor.)		29
Lloyd Chandley Alexander , scriitor american pentru copii (1924-2007)	100 de ani de la naștere	30

FEBRUARIE

Lucian Grigorescu , pictor postimpresionist (1894-1965)	130 de ani de la naștere	1
Nicolae Breban , romancier, dramaturg, eseist (1934)	90 de ani de la naștere	1
*Lidia Elizabeta Hlib , prozatoare și poetă (1944)	80 de ani de la naștere	2
(Vezi: Aniversări culturale 2014)		
Vasile Cârlova , primul poet romantic român (1809-1831)	215 ani de la naștere	4

Ziua Siguranței pe Internet (<i>Safer Internet Day</i>) (Inițiată de Comisia Europeană în 2004 cu scopul de a promova utilizarea cu responsabilitate și în siguranță a Internetului, în special de către copii și tineri. Peste 170 de țări au adoptat această sărbătoare, al cărei organizator este INSAFE – European Safer Internet Network.)		6
	(a doua zi din a doua săptămână a lunii)	
Ziua Internațională a Cititului împreună (<i>World Read Aloud Day</i>) (Este o campanie de promovare a bucuriei, frumuseții și beneficiilor lecturii. A fost inițiată de LitWorld (litworld.org), o organizație nonprofit fondată în 2007. Programele oferite de LitWorld sunt adresate tuturor instituțiilor și persoanelor care au tangență cu promovarea lecturii: școli, instituții preșcolare, biblioteci, lucrători din sectorul social, părinți etc.)		7 (prima zi de miercuri a lunii)
Serghei Samsonov , pictor, ilustrator de carte pentru copii, laureat al Diplomei IBBY (2010) (1954-2016)	70 de ani de la naștere	9
Jane Hyatt Yolen , scriitoare americană pentru copii (1939)	85 de ani de la naștere	11
*Otilia Cazimir (Alexandrina Gavrilescu) , poetă și prozatoare (1894-1967)	130 de ani de la naștere	12
Ziua Mondială a Radioului (<i>World Radio Day</i>) (Proclamată în 2011 de statele-membre ale UNESCO și adoptată de Adunarea Generală a ONU în 2012, prin Rezoluția 67/124, în semn de apreciere pentru acest influent mijloc de informare și cultură. Ziua de 13 februarie a fost alea-		13

să în amintirea primei emisiuni a Postului de Radio al Națiunilor Unite în 1946.)

* Nicolae Popa , poet, prozator și publicist (1959)	65 de ani de la naștere	13
--	-------------------------	----

Ziua Internațională a Donației de Carte (<i>International Book Giving Day</i>) (Este evenimentul care îi unește pe toți cei care dăruiesc cărți copiilor și le insuflă dragostea pentru lectură. A fost inițiată în 2012 de Emmy Broadmoor, fondatoarea site-ului american despre cărți pentru copii Delightful Children's Books. Este o inițiativă de voluntariat, care vizează creșterea accesului copiilor la carte și entuziasmul pentru lectură.)		14
---	--	----

* Ziua Națională a Lecturii (A fost instituită prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 83 din 31.03.2022. În această zi, sărbătorită anual pe 14 februarie, în ziua de naștere a poetului Grigore Vieru, se organizează activități culturale, sociale și educaționale pentru a evidenția importanța lecturii, în special în formarea copiilor și tinerilor.)		14
---	--	----

* Toma Istrati , poet, filantrop (1924-2010)	100 de ani de la naștere	14
---	--------------------------	----

Ziua faptelor bune (<i>Good Deeds Day</i>) (Sărbătoarea a fost lansată în 2007, în Noua Zeelandă, transformându-se ulterior într-o mișcare globală. Oameni și organizații din peste 100 de țări dedică această zi pentru a face fapte bune în mod spontan și dezinteresat, contribuind astfel la conștientizarea și popularizarea mentalității că fiecare persoană poate face ceva		17
---	--	----

bun, nu doar pentru a îmbunătăți viața altora, ci și pentru a crea o schimbare pozitivă în lume.)

Nelli Rațuc , scriitoare pentru copii (1949-2001)	75 de ani de la naștere	19
--	-------------------------	----

Eugen Barbu , dramaturg, romancier, publicist, laureat al Premiului Herder (1978) (1924-1993)	100 de ani de la naștere	20
--	--------------------------	----

Ziua Internațională a Limbii Materne (<i>International Mother Language Day</i>)	21
--	----

(A fost proclamată de Conferința Generală a UNESCO în 1999. Se sărbătorește anual pentru a promova diversitatea lingvistică și culturală și multilingvismul.)

Jules Renard , romancier și dramaturg francez (1864-1910)	160 de ani de la naștere	22
--	--------------------------	----

(Vezi: Aniversări culturale 2014)

* Erich Kästner , scriitor german pentru copii, laureat al Premiului Hans Christian Andersen (1960) (1899-1974)	125 de ani de la naștere	23
--	--------------------------	----

Ziua Dragostei și a Bunăvoinței – Dragobete	24
--	----

MARTIE

Ziua Mărțișorului	1
--------------------------	---

Elena Cernei , interpretă de operă, muzicolog, originară din Basarabia. Una din marile voci ale secolului XX (1924-2000)	100 de ani de la naștere	1
---	--------------------------	---

Zilele Creangă (Programul a fost inițiat de Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” în martie 1992. În fiecare an, de obicei în prima săptămână a lunii martie,	1-7
--	-----

bibliotecile din țară organizează evenimente culturale și educaționale, care au ca scop promovarea și valorificarea moștenirii spirituale a clasicului literaturii române Ion Creangă printre copii și tineri. Din 2011, se organizează concomitent în Republica Moldova și România (Iași, Târgu-Neamț, Pipirig) Festivalul „Zilele Creangă”).

Ziua Memoriei (Conform Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova din 26.02.2010, în fiecare an se marchează ziua de comemorare a celor căzuți în conflictul armat pentru apărarea integrității și independenței RM din 1991-1992 și a victimelor acestui conflict.) 2

Ziua Mondială a Scriitorului (*Writer's Day*) 3

(Se sărbătorește anual, începând din 1986, la inițiativa Congresului Internațional al PEN Clubului. Fondat în 1921 la Londra, PEN Clubul Internațional reprezintă asociația scriitorilor de pretutindeni și are drept scop promovarea prieteniei și a sprijinului intelectual între scriitorii din toate țările lumii.)

Ziua Internațională a Copiilor în Teleradiodifuziune (*International Children's Day of Broadcasting*) 3
(prima duminică a lunii)
(Instituită de ONU în 1994, la inițiativa UNICEF, pentru a marca importanța emisiunilor radio și televizate în educația, instruirea și promovarea drepturilor copiilor. Este o zi în care posturile TV și de radio din peste 100 de țări ale lumii oferă timp de emisie

copiilor și emisiunilor pentru copii, le permit copiilor să se implice în procesul de programare, producție și prezentare, să vorbească despre speranțele și visele lor și să împărtășească informații cu colegii lor.)

Thacher Hurd , scriitor american pentru copii (1949)	75 de ani de la naștere	6
---	-------------------------	---

Pierdomenico Baccalario , scriitor italian pentru copii (1974)	50 de ani de la naștere	6
---	-------------------------	---

Ziua Internațională a Femeii (<i>International Women's day</i>) (A fost sărbătorită pentru prima oară în 1911, la inițiativa Conferinței Internaționale a Femeilor Muncitoare. În 1977, ONU a propus celebrarea ei la nivel internațional pentru a susține lupta femeilor pentru drepturi și împotriva discriminării.)		8
---	--	---

Kenneth Graham , scriitor englez pentru copii (1859-1932)	165 de ani de la naștere	8
--	--------------------------	---

Eric Linklater , scriitor scoțian pentru copii (1899-1974)	125 de ani de la naștere	8
---	--------------------------	---

Mihai Volontir , actor de teatru și film (1934-2015) (Vezi: Aniversări culturale 2019)	90 de ani de la naștere	9
--	-------------------------	---

Ion Buzdugan , poet, folclorist, publicist (1889-1967)	135 de ani de la naștere	9
---	--------------------------	---

Taras Șevcenko (Тарас Шевченко), scriitor ucrainean (1814-1861)	210 ani de la naștere	9
--	-----------------------	---

Ziua Internațională a Planetariilor (<i>International Day of Planetaria</i>) (A fost sărbătorită pentru prima dată în 1990 la inițiativa Asociației Planetariilor Italiene (PLANit). Ulterior, inițiativa a fost preluată de alte țări, în 1994 obținând statut		10 (a doua duminică a lunii)
--	--	-------------------------------------

de zi internațională. Are ca scop promovarea activității planetariilor și propagarea cunoștințelor astronomice.)

Virginia Esther Hamilton , scriitoare afro-americană pentru copii, laureată a Premiului Hans Christian Andersen (1992) (1934-2002)	90 de ani de la naștere	12
---	-------------------------	----

Alexandru Macedonski , poet, prozator, publicist (1854-1920)	170 de ani de la naștere	14
---	--------------------------	----

Albert Einstein , fizician și profesor german, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (1921) (1878-1955)	145 de ani de la naștere	14
---	--------------------------	----

Marguerite de Angeli , scriitoare americană pentru copii și ilustratoare de carte (1889-1987)	135 de ani de la naștere	14
--	--------------------------	----

Nichita Smochină , etnograf, istoric și publicist (1894-1980)	130 de ani de la naștere	14
--	--------------------------	----

Ziua creioanelor colorate (<i>Colored Pencils Day</i>) (Este o sărbătoare mai puțin obișnuită, în care, de obicei, copiii primesc în dar creioane colorate și sunt încurajați să deseneze, pentru a promova și a conștientiza beneficiile acestui gen de activitate pentru dezvoltarea imaginației, memoriei, motricității fine și a creativității.)		16
---	--	----

Ziua Internațională a Francofoniei (Instituită în 1988, marchează data fondării, în 1970, a Organizației Internaționale a Francofoniei. Este dedicată limbii franceze, promovării solidarității și cooperării între țările francofone).		20
--	--	----

- Ziua Internațională a Teatrului pentru Copii și Tineret (*World Day of Theater for Children and Young People*)** (Se sărbătorește din anul 2001 la inițiativa Asociației Internaționale a Teatrelor pentru Copii și Tineret.) 20
- Ziua Internațională a Fericirii (*International Day of Happiness*)** (Pe 28 iunie 2012, Adunarea Generală a ONU a stabilit sărbătorirea zilei dedicate fericirii mondiale (Rezoluția 66/281), recunoscând importanța fericirii și a bunăstării ca obiective și aspirații universale în viața ființelor umane din întreaga lume și importanța recunoașterii lor în obiectivele de politică publică.) 20
- Ziua Mondială a Povestitului (*World Storytelling Day*)** (Se celebrează în fiecare an, în preajma echinocțiului de primăvară (în emisfera nordică) și a echinocțiului de toamnă (în emisfera sudică). „Ziua tuturor povestitorilor” a fost sărbătorită pentru prima dată pe 20 martie 1991, în Suedia, pentru a atrage atenția publicului asupra povestitului ca formă de artă. S-a răspândit rapid în Europa, Africa, America de Nord, America de Sud și Australia, devenind ziua mondială dedicată povestitului. Conform site-ului <https://internationalstoryteller.com/>, evenimentul își propune să promoveze povestitul și ascultatul de povești în cât mai multe limbi și în cât mai multe locuri.) 20

Ziua Mondială a Vrabiei (<i>World Sparrow Day</i>) (A fost marcată pentru prima dată în 2010, în India, ca urmare a scăderii numărului de vrăbii în țară. Ulterior, Nature Forever Society din India și Eco-Sys Action Foundation din Franța au venit cu ideea de a sărbători Ziua Mondială a Vrabiei pentru conștientizarea de către publicul larg a diversității și importanței speciilor de păsări urbane și pentru atragerea atenției asupra factorilor care periclitizează existența acestor specii.)		20
Tudor Chiriac, compozitor și pedagog (1949) (Vezi: Aniversări culturale 2019)	75 de ani de la naștere	21
Gheorghe Vrabie, pictor și grafician (1939-2016) (Vezi: Aniversări culturale 2014)	85 de ani de la naștere	21
Ziua Mondială a Poeziei (<i>World Poetry Day</i>) (A fost declarată de UNESCO în 1999 pentru a susține creația poetică, stabilirea dialogului între poezie și alte genuri ale creației, editarea și promovarea poeziei ca artă modernă veritabilă, deschisă oamenilor.)		21
Ziua Mondială pentru Protecția Pădurilor (<i>International Day of Forests</i>) (Instituită de către Adunarea Generală a ONU, prin Rezoluția 67/200 din decembrie 2012, pentru a reaminti oamenilor despre importanța și beneficiile aduse de pădure.)		21

- Ziua Internațională a Copiilor Străzii** 21
(*International Day for Street Children*)
(A fost instituită în 1998 de către Federația Internațională a Comunităților Educative (FONPC) pe lângă UNESCO pentru a sensibiliza comunitatea internațională cu privire la situația copiilor străzii și a cere guvernelor să ia atitudine și să acționeze. Începând din 2011, această zi se celebrează și pe data de 12 aprilie la inițiativa Consorțiului pentru Copiii străzii (CSC), o rețea globală, ce include ONG-uri, cercetători și practicieni din 135 de țări, care lucrează cu și pentru copiii străzii. Ziua Internațională este o oportunitate pentru orice persoană sau organizație de a se implica și a-și arăta sprijinul în promovarea drepturilor copiilor străzii.)
- Ziua Internațională pentru Eliminarea Discriminării Rasiale** 21
(*International Day for the Elimination of Racial Discrimination*) (Proclamată de către Adunarea Generală a ONU, prin Rezoluția 2142 din 1966, cu scopul de a intensifica eforturile comunității internaționale pentru a elimina toate formele de discriminare rasială.)
- Ziua Mondială a Marionetiștilor și Păpușarilor** 21
(*World Puppetry Day*) (Se sărbătorește din anul 2003 la inițiativa UNIMA – Uniunea Internațională a Marionetiștilor.)

Ziua Mondială a Apei (<i>World Water Day</i>) (Instituită de ONU în 1993, prin Rezoluția 47/193, pentru a conștientiza gradul în care resursele de apă contribuie la dezvoltarea economică și bunăstarea socială.)		22
Vitalie Răileanu , poet, publicist, critic literar (1959)	65 de ani de la naștere	25
*Kate DiCamillo (<i>Katrina Elizabeth DiCamillo</i>) , scriitoare americană pentru copii (1964)	60 de ani de la naștere	25
Ziua citirii cărților lui Tolkien (<i>Tolkien Reading Day</i>) (A fost inițiată în 2003 de către Societatea Tolkien pentru a încuraja fanii să sărbătorească și să promoveze operele lui J.R.R. Tolkien, citind pasaje preferate din cărțile sale.)		25
Alexandru Macovei , pictor, grafician (1954)	70 de ani de la naștere	27
Ziua Mondială a Teatrului (<i>World Theater Day</i>) (Instituită în 1961 de către Institutul Internațional de Teatru. Se sărbătorește anual în semn de apreciere a uneia dintre cele mai vechi arte – arta scenică.)		27
Valeriu Matei , poet, prozator, dramaturg, publicist (1959) (Vezi: Aniversări culturale 2019)	65 de ani de la naștere	31
Joan de Hamel , scriitoare pentru copii din Noua Zeelandă (1924-2011)	100 de ani de la naștere	31

APRILIE

Ziua Internațională a Păsărilor (<i>International Bird Day</i>) (Instituită prin semnarea, în 1906, a Convenției pentru protecția păsărilor, care a pus începutul acțiunilor de protejare a faunei sălbatice.)	1
Ziua Umorului	1
Nikolai Gogol (Николай Гоголь), scriitor rus (1809-1859)	215 ani de la naștere 1
Săptămâna Lecturii și a Cărții pentru Copii	1-7
Ziua Internațională a Cărții pentru Copii (<i>International Children's Book Day</i>) (Consiliul Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY) a decis sărbătorirea acestei zile pe 2 aprilie, data nașterii lui Hans Christian Andersen, pentru a promova dragostea pentru lectură în rândul tinerilor și pentru a sublinia importanța cărților pentru copii. Se sărbătorește anual, începând din 1967.)	2
Ziua Internațională a Sportului pentru Dezvoltare și Pace (<i>International Day of Sport for Development and Peace</i>) (A fost proclamată de Adunarea Generală a ONU, prin Rezoluția 67/296 din 23.08.2013, pentru a recunoaște influența pozitivă pe care sportul o poate avea asupra progresului drepturilor omului și asupra dezvoltării sociale și economice, pentru a evidenția contribuția organizațiilor sportive în programele de schimbare socială și dezvoltare umană.)	6

Elinor Brent-Dyer , scriitoare engleză pentru copii (1894-1969)	130 de ani de la naștere	6
Ziua Mondială a Sănătății (<i>World Health Day</i>) (Se sărbătorește din 1950, la inițiativa Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), pentru promovarea cunoștințelor despre sănătate și atenționarea asupra unor probleme globale în domeniul sănătății. Data de 7 aprilie marchează aniversarea înființării OMS în 1948.)		7
Gabriela Mistral (Lucila de Maria del Perpetuo Socorro Godoy Alcayaga) , poetă ciliană, laureată a Premiului Nobel pentru Literatură (1945) (1889-1957)	135 de ani de la naștere	7
Ion Aldea-Teodorovici , compozitor și interpret (1954-1992) (Vezi: Aniversări culturale 2019)	70 de ani de la naștere	7
Marian Stârcea , compozitor (1959) (Vezi: Aniversări culturale 2019)	65 de ani de la naștere	7
Ziua Internațională a Rromilor (<i>International Roma Day</i>) (Congresul Internațional al Rromilor (Londra, 1971) a decis celebrarea acestei zile în memoria rromilor omorâți în timpul Războiului al Doilea Mondial și pentru a sensibiliza societatea asupra problemelor cu care se confruntă rromii în întreaga lume.)		8
Trina Shart Hyman , scriitoare și ilustratoare americană (1939-2004)	85 de ani de la naștere	8
Camil Petrescu , prozator, dramaturg, poet, eseist, critic literar (1894-1957)	130 de ani de la naștere	9

Ziua Fraților și a Surorilor (<i>Siblings Day</i>) (A fost marcată pentru prima dată în 1998, în SUA, devenind populară mai apoi și în alte state ale lumii. Este menită să celebreze legăturile de familie și de rudenie și să consolideze relațiile dintre frați și surori. La inițiativa Confederației europene a familiilor cu mulți copii (ELF-AC), din 2014 se sărbătorește și pe data de 31 mai.)	10
Ziua Mondială a Aviației și a Cosmonauticii (<i>World Aviation and Cosmonautics Day</i>) (Instituită în 1968 de către Federația Internațională a Aviației pentru a comemora primul zbor al unui om în spațiul cosmic, efectuat de Iuri Gagarin în 1961).	12
Ziua Internațională a Culturii (<i>International Day of Culture</i>) (Se sărbătorește din 1998 la propunerea Ligii Internaționale pentru Protecția Culturii. Marchează semnarea, pe 15 aprilie 1935, a Tratatului Internațional privind protejarea instituțiilor de cultură și știință și a monumentelor istorice, cunoscut ca Pactul Păcii sau Pactul Roerich.)	15
Grigore Chiper, poet și critic literar (1959)	65 de ani de la naștere 16
Martyn Godfrey, scriitor canadian pentru copii (1949-2000)	75 de ani de la naștere 17

- Ziua Internațională a Monumentelor și Locurilor Istorice (*International Day for Monuments and Sites*)** (Instituită de UNESCO în 1983 pentru a promova diversitatea patrimoniului istoric mondial, a conștientiza vulnerabilitatea acestuia și necesitatea eforturilor pentru protejarea și conservarea lui.) 18
- Ziua Internațională a Planetei Pământ (*Earth Day*)** 22
(A fost marcată pentru prima oară în 1990. Are scopul de a uni toți oamenii în vederea protejării mediului înconjurător. Adunarea Generală a ONU din 22.04.2009, prin Rezoluția 63/278, a desemnat această zi ca Zi Internațională a Mamei-Pământ (*International Mother Earth Day*.)
- Ziua Bibliotecarului** (Instituită prin Decretul Președintelui RM nr. 1774-II din 21.11.2000. Inițial, se sărbătorea la 5 octombrie. Din 2010, conform Decretului Președintelui RM nr. 189-V din 8.02.2010, se marchează la 23 aprilie.) 23
- Ziua Mondială a Cărții și a Dreptului de Autor (*World Book and Copyright Day*)** (Instituită de UNESCO în 1995 pentru a comemora moartea sau nașterea, în data de 23 aprilie, a unor mari scriitori ai lumii (W. Shakespeare, M. de Cervantes, M. Druon ș.a.) și, totodată, pentru a încuraja lectura și editarea cărților.) 23
- Gib (Gheorghe) I. Mihăescu**, prozator și dramaturg (1894-1935) 130 de ani de la naștere 23

William Shakespeare , dramaturg și poet englez (1564-1616) (Vezi: Aniversări culturale 2014)	460 de ani de la naștere	23
Oleg Cojocari , pictor, grafician și pedagog (1959)	65 de ani de la naștere	25
Ziua Mondială a Proprietății Intelectuale (<i>World Intellectual Property Day</i>) (Instituită în anul 2000 de către Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMRI) pentru a sensibiliza publicul larg asupra rolului proprietății intelectuale în dezvoltarea economică, culturală și socială a țărilor lumii.)		26
Ziua Drapelului de Stat al Republicii Moldova (Instituită prin Hotărârea Parlamentului RM din 23.04.2010 cu ocazia împlinirii a 20 de ani de la adoptarea tricolorului ca Drapel de Stat al Republicii Moldova.)		27
Andrei Mudrea , pictor și artist plastic (1954-2022)	70 de ani de la naștere	29
Ziua Internațională a Dansului (<i>International Dance Day</i>) (Se sărbătorește din 1982, la inițiativa Consiliului Internațional al Dansului pe lângă UNESCO, în ziua nașterii lui J.G. Noverre (1727-1810), balerin și coregraf francez, creator al baletului clasic.)		29
Nadia Wheatley , scriitoare australiană și ilustratoare de carte pentru copii (1949)	75 de ani de la naștere	30

Ziua Internațională a Solidarității Oamenilor Muncii (<i>International Workers' Day</i>) (Primul Congres al Internaționalei a II-a de la Paris (1889) a decis sărbătorirea acestei zile în memoria grevei muncitorilor din Chicago. Se celebrează în statele-membre ale Organizației Internaționale a Muncii și în alte țări.)		1
Viktor Astafiev (Виктор Астафьев), scriitor rus (1924-2001)	100 de ani de la naștere	1/2
Ziua Mondială a Libertății Presei (<i>World Press Freedom Day</i>) (A fost proclamată de Adunarea Generală a ONU în decembrie 1993 (Rezoluția 48/432), pentru a promova ideea că o presă liberă, pluralistă și independentă este o componentă esențială a unei societăți democratice.)		3
*Vitalie Ciobanu , prozator, eseist, critic literar (1964)	60 de ani de la naștere	4
Mihai Grati , artist plastic, ceramist (1939-2005)	85 de ani de la naștere	5
*Marie-Aude Murail , scriitoare franceză pentru copii, laureată a Premiului Hans Christian Andersen (2022) (1954)	70 de ani de la naștere	6
Ziua Europei (<i>Europe Day</i>) (A fost declarată în 1985, marcând, ca prim-pas în construcția Europei unite, Declarația din 9 mai 1950, prin care Robert Schuman, ministrul de externe al Franței, a propus Germaniei și altor state europene să pună „bazele concrete ale unei federații europene indispensabile pentru menținerea păcii”.)		9

Ziua Victoriei și a Comemorării Eroilor căzuți pentru Independența Patriei		9
Salvador Dalí (Salvador Domingo Felipe Jacinto Dalí y Domenech) , pictor, sculptor și gravor spaniol (1904-1989)	120 de ani de la naștere	11
Ethel Lilian Voynich , scriitoare engleză (1864-1960) (Vezi: Aniversări culturale 2014)	160 de ani de la naștere	11
Maurice Careme , poet belgian (1899-1978)	125 de ani de la naștere	12
Ziua Internațională a Familiei (<i>International Day of Families</i>) (Instituită de ONU în 1993, prin Rezoluția 47/237, pentru o mai bună înțelegere a problemelor familiei și îmbunătățirea capacității țărilor de a rezolva aceste probleme prin politici corespunzătoare.)		15
Ziua Latinității (Instituită prin decizia Congresului XIX al Uniunii Latine (Paris, 2000). Marchează semnarea, la 15 mai 1954, a Convenției de constituire a Uniunii Latine, organizație care întrunește statele cu limba și cultura de origine latină.)		15
Ziua Mondială a Telecomunicațiilor și a Societății Informaționale (<i>World Telecommunication and Information Society Day</i>) (Ziua Mondială a Telecomunicațiilor a fost lansată în 1969, la inițiativa Uniunii Internaționale a Telecomunicațiilor (ITU), iar în 2006 ONU a declarat Ziua Mondială a Societății Informaționale (Rezoluția 60/252 din martie 2006). În noiembrie 2006, ITU a decis sărbătorirea ambelor evenimente pe 17 mai drept Ziua		17

Mondială a Telecomunicațiilor și a Societății Informaționale. Are scopul de a crește gradul de conștientizare a oportunităților pe care Internetul și alte tehnologii informaționale și comunicaționale (TIC) le pot oferi societăților și economiilor, precum și a modalităților de reducere a decalajului digital.)

Ziua Internațională a Muzeelor (*International Museum Day*) (Instituită în 1977 de către Consiliul Internațional al Muzeelor (ICOM) pentru a promova muzeele, a face cunoscută publicului larg activitatea și rolul lor în viața societății.) 18

Ziua Sportivului și a Mișcării Olimpice (Se sărbătorește anual în Republica Moldova, în a treia sâmbătă a lunii mai, pentru a celebra nașterea mișcării olimpice moderne. Are scopul de a promova sportul și modul sănătos de viață, de a sublinia importanța sportului în viața socială și rolul său în educația tinerei generații în spiritul valorilor olimpice, precum respectul și prietenia.) 18
(a treia sâmbătă a lunii)

Ziua Internațională a Lumânărilor Aprinse (*The International AIDS Candlelight Memorial*) (Se marchează din 1983, la inițiativa Organizației Mondiale a Sănătății, pentru a comemora victimele SIDA și a încuraja întreaga societate să se implice în lupta împotriva SIDA.) 19
(a treia duminică a lunii)

Timo Johannes Parvela, scriitor finlandez pentru copii, laureat al Premiului Hans Christian Andersen (1989) (1964) 60 de ani de la naștere 19

Vasile Galaicu , poet și prozator (1939)	85 de ani de la naștere	19
Honoré de Balzac , romancier francez (1799-1850)	225 de ani de la naștere	20
Ziua Mondială a Diversității Culturale pentru Dialog și Dezvoltare (<i>World Day for Cultural Diversity for Dialogue and Development</i>) (Instituită de ONU în 2002, prin Rezoluția 57/249, pentru a întări potențialul cultural ca metodă de a atinge prosperitatea, dezvoltarea și pacea globală.)		21
Constantin F. Popovici , scriitor, istoric literar (1924-2010)	100 de ani de la naștere	21
Sir Arthur Conan Doyle , scriitor englez (1859-1930)	165 de ani de la naștere	22
*Alexei Marinat , scriitor (1924-2009)	100 de ani de la naștere	24
Charlotte Hough , scriitoare engleză pentru copii (1924-2008)	100 de ani de la naștere	24
Ziua Sfinților Kiril și Metodiu (Sărbătoarea alfabetului chirilic și a culturii slave.)		24
Ziua jocului „Căutarea de comori” (<i>Scavenger Hunt Day</i>) (Sărbătoare neoficială, care încurajează oamenii să se întâlnească cu prietenii și familia și să participe la o vânătoare de comori – joc popular care dezvoltă abilitățile de rezolvare a problemelor, aduce oamenii împreună și îi învață importanța muncii în echipă.)		24
Andrew Clements (Andrew Elborn Clements), scriitor american pentru copii (1949-2019)	75 de ani de la naștere	29

* Anatol Smâșleaev , pictor, grafician, ilustrator de carte (1949)	75 de ani de la naștere	30
---	-------------------------	----

Ziua Mondială fără Tutun (<i>World No Tobacco Day</i>) (Instituită în 1987 de Organizația Mondială a Sănătății pentru a conștientiza pericolul pe care îl prezintă consumul de tutun și expunerea la fumul de țigară și pentru a promova modul de viață fără fumat.).		31
--	--	----

IUNIE

Ziua Internațională a Ocrotirii Copiilor (<i>International Children's Day</i>) (Instituită în 1949 de către Federația Democratică Internațională a Femeilor pentru a accentua necesitatea apărării drepturilor și intereselor celor mai tineri locuitori ai planetei.)		1
---	--	---

Dumitru Iazan , pictor, grafician (1954)	70 de ani de la naștere	1
---	-------------------------	---

James Henry Daugherty , scriitor american, ilustrator de carte pentru copii (1889-1974)	135 de ani de la naștere	1
--	--------------------------	---

Ioana Nicolaie , scriitoare (1974)	50 de ani de la naștere	1
---	-------------------------	---

Ilie Tudor Zegrea , poet și publicist (1949-2022)	75 de ani de la naștere	3
--	-------------------------	---

Ziua Internațională a Copiilor Inocenți – victime ale agresiunii (<i>International Day of Innocent Children – Victims of Aggression</i>) (Instituită de ONU în 1982 în cadrul unei sesiuni speciale a Adunării		4
---	--	---

Generale (A/RES/ES/-7/8). Scopul zilei este de a recunoaște durerea suferită de copiii afectați de consecințele războiului, victime ale abuzului fizic, mental și emoțional.)

*Steliana Grama , poetă, prozatoare, dramaturg (1974-2006)	50 de ani de la naștere	4
---	-------------------------	---

Ziua Mondială a Mediului (<i>World Environment Day</i>) (Instituită de ONU în 1972, prin Rezoluția 2994 (XXVII), pentru a spori gradul de conștientizare a necesității de păstrare și ameliorare a mediului.)		5
--	--	---

Aleksandr Pușkin (Александр Пушкин), poet și prozator rus (1799-1837)	225 de ani de la naștere	6
--	--------------------------	---

Ziua Mondială a Oceanelor (<i>World Oceans Day</i>) (A fost propusă în 1992, la Summitul Națiunilor Unite de la Rio de Janeiro. În 2008 a fost declarată oficial de ONU, prin Rezoluția 63/111, urmând a fi sărbătorită în fiecare an pentru a conștientiza importanța oceanului planetar și modul în care îl putem proteja.)		8
--	--	---

Alexandru Burlacu , critic și istoric literar (1954)	70 de ani de la naștere	8
---	-------------------------	---

Bart Moeyaert (Bart Peter Boudewijn Moeyaert) , scriitor belgian, laureat al Premiului Memorial Astrid Lindgren (2019) (1964)	60 de ani de la naștere	9
--	-------------------------	---

Yasunari Kawabata , prozator japonez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1968) (1899-1972)	125 de ani de la naștere	11
--	--------------------------	----

Ziua Internațională împotriva Muncii Copiilor (<i>World Day against Child Labour</i>) (Se sărbătorește din 2002, la inițiativa Organizației Internaționale a Muncii, pentru a atrage atenția asupra necesității de eradicare a exploatării prin muncă a copiilor sub toate formele ei.)		12
Chris van Allsburg , scriitor american, ilustrator de carte pentru copii (1949)	75 de ani de la naștere	18
Aurel David , pictor, grafician (1934-1984)	90 de ani de la naștere	18
George Călinescu , scriitor, istoric și critic literar, publicist (1899-1965)	125 de ani de la naștere	19
Ziua Mondială a Refugiaților (<i>World Refugee Day</i>) (Declarată de ONU în 2000 prin Rezoluția 55/76. Prima dată s-a sărbătorit în 2001, când s-au împlinit 50 de ani de la adoptarea, în 1951, a Convenției despre statutul refugiaților. Este o ocazie de a dezvolta empatie și înțelegere pentru situația dificilă a refugiaților și de a le recunoaște curajul și rezistența în reconstruirea vieții lor.)		20
Mihail Gheorghe Cibotaru , romancier, nuvelist, dramaturg, publicist (1934-2021) (Vezi: Aniversări culturale 2019)	90 de ani de la naștere	21
*Emilian Galaicu-Păun , poet, prozator, traducător (1964) (Vezi: Aniversări culturale 2019)	60 de ani de la naștere	22
Ziua Suveranității Republicii Moldova (Declarația de Suveranitate nr. 148-XII a fost adoptată de către deputații Sovietului Suprem al RSSM pe 23 iunie 1990.)		23

Ziua Internațională Olimpică (<i>Olympic Day</i>) (A fost lansată în 1948 pentru a celebra crearea, pe 23 iunie 1894, a Comitetului Olimpic Internațional.)		23
Alexandru Odobescu , prozator și istoric (1834-1895)	190 de ani de la naștere	23
Ana Ahmatova (Анна Андреевна Горенко) , poetă, eseistă, traducătoare rusă (1889-1966) (Vezi: Aniversări culturale 2014)	135 de ani de la naștere	23
Ziua Națională a Portului Popular (A fost instituită prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 194 din 19.11.2015, la inițiativa Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, având drept scop promovarea costumului tradițional autentic și asigurarea continuității acestuia ca simbol identitar.)		23 (a patra zi de duminică a lunii)
Ziua Universală a Iei (A fost marcată pentru prima dată în 2013, la inițiativa comunității „La Blouse Roumaine”. Se sărbătorește anual, în țară și în toate comunitățile românești din lume, pentru a promova frumusețea autentică a cămășii tradiționale românești.)		24
*Eric Carle , scriitor american, ilustrator de carte pentru copii (1929-2021)	95 de ani de la naștere	25
Ziua Internațională împotriva Consumului și a Traficului Ilicit de Droguri (<i>International Day against Drug Abuse and Illicit Trafficking</i>) (Instituită de ONU în 1987, prin Rezoluția 42/112, pentru a spori eforturile și cooperarea în vederea creării unei societăți în care să nu existe consum de droguri.)		26

IULIE

George Sand (d'Amandine Lucie Aurore Dupin) , scriitoare franceză (1804-1876)	220 de ani de la naștere	1
Peter Dawlish (James Lennox Kerr) , scriitor englez pentru copii (1899-1963)	125 de ani de la naștere	1
Sărbătoarea Națională „Ziua Comemorării lui Ștefan cel Mare și Sfânt” (A fost instituită prin Hotărârea Sovietului Suprem al RSSM nr. 433 din 26.12.1990 cu privire la zilele comemorative, zilele de sărbătoare și zilele de odihnă în Republica Moldova.)		2
Maria Mardare-Fusu , pictoriță (1954)	70 de ani de la naștere	2
Jean Cocteau (Jean Maurice Eugène Clément Cocteau) , poet, prozator, dramaturg, cineast, pictor francez (1889-1963)	135 de ani de la naștere	5
Ziua Comemorării Victimelor Deportărilor Staliniste (A fost instituită prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 116-XVI din 22.05.2008, în scopul educării tinerei generații în spiritul libertății, democrației și al respectului pentru personalitatea umană.)		6
Ziua Mondială a Ciocolatei (World Chocolate Day) (Se sărbătorește anual, începând din 1995, pentru a marca aniversarea zilei în care se presupune că acest desert a fost consumat prima dată în Europa, în 1550, sub formă de băutură de cacao și pentru a evidenția beneficiile consumului de ciocolată.)		7

Vladimir Zmeev , pictor, grafician (1949)	75 de ani de la naștere	8
Piotr Kapița , fizician rus, cu rădăcini basarabene, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (1978) (1894-1984)	130 de ani de la naștere	8
Helen Cresswell , scriitoare engleză pentru copii (1934-2005)	90 de ani de la naștere	11
Liviu Hâncu , pictor (1959)	65 de ani de la naștere	13
Mihail Brunea , pictor (1949)	75 de ani de la naștere	14
Ziua Mondială a Competențelor Tinerilor (<i>World Youth Skills Day</i>) (A fost instituită de către Adunarea Generală a ONU, prin Rezoluția 69/145 din 2014, pentru a spori gradul de conștientizare cu privire la importanța strategică a investiției în dotarea tinerilor cu competențe necesare pentru angajare, muncă decentă și antreprenoriat.)		15
Sandu Vaslache , actor și regizor de teatru (1964)	60 de ani de la naștere	18
Lidia Codreanca , poetă, prozatoare (1954) (Vezi: Aniversări culturale 2019)	70 de ani de la naștere	18
Sophie, comtesse de Ségur (София Ростопкина), scriitoare franceză (1799-1974)	225 de ani de la naștere	19
Ziua Mondială a Șahului (<i>World Chess Day</i>) (La inițiativa Federației Internaționale a Jocului de Șah (FIDE), a fost sărbătorită ca zi internațională încă din 1966. La 12 decembrie 2019, Adunarea Generală a ONU a declarat Ziua Mondială a Șa-		20

hului (Rezoluția 74/22) pentru a marca data înființării FIDE la Paris, în 1924).		
Ernest (Miller) Hemingway , romancier, nuvelist american, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1954) (1899-1961)	125 de ani de la naștere	21
Ziua Mondială a Balenelor și Delfinilor (<i>World Whale and Dolphin Day</i>) (Inițiată în 1986, când Comisia Internațională de vânătoare a balenelor (IWC), după 200 de ani de exterminare a acestora, a decis interzicerea vânătorii balenelor la nivel mondial.)		23
Constantin Noica , filosof, scriitor, poet, eseist (1909-1987)	115 ani de la naștere	24
Alexandre Dumas-fiul , romancier și dramaturg francez (1824-1895)	200 de ani de la naștere	28
Ziua Constituției Republicii Moldova (Aprobată de Parlamentul RM la 29 iulie 1994.)		29
Alexandru O. Teodoreanu (Păstorel) , poet, prozator, eseist (1894-1964)	130 de ani de la naștere	30
William Howard Gass , romancier, nuvelist, eseist american (1924-2017)	100 de ani de la naștere	30
Ziua Scrisului și a Culturii Găgăuze		30
Ziua Internațională a Prieteniei (<i>International Friendship Day</i>) (A fost marcată prima oară în 1958 la inițiativa World Friendship Crusade, organizație civilă internațională, care militează în favoarea prieteniei ca modalitate de promovare a culturii păcii. Instituită oficial în 2011, prin Rezoluția 65/275 a Adunării Generale a ONU, în ideea de a transmite mesajul		30

că prietenia între popoare, țări, culturi și indivizi poate inspira eforturile de pace și poate construi punți de legătură între comunități.)

AUGUST

Clifford D(onald) Simak , scriitor american (1904-1988)	120 de ani de la naștere	3
Ziua Internațională a Semaforului (<i>International Day of the Traffic Light</i>) (Celebrează apariția primului semafor în 1914, în orașul american Cleveland. Are ca obiectiv conștientizarea de către membrii comunității, în special de către copii, a necesității de a respecta regulile de circulație rutieră.)		5
Ziua Mondială a Pisicilor (<i>International Cat Day</i>) (În 2002, Fondul Internațional pentru Bunăstarea Animalelor (International Fund for Animal Welfare – IFAW) și alte grupuri pentru drepturile animalelor au propus marcarea acestei zile. Din 2020 sărbătoarea este monitorizată de International Cat Cone, o organizație non-profit care protejează pisicile domestice din întreaga lume încă din 1958.)		8
Tove Marika Jansson , scriitoare finlandeză pentru copii și ilustratoare de carte, laureată a Premiului Hans Christian Andersen (1966) (1914-2001) (Vezi: Aniversări culturale 2014)	110 ani de la naștere	9

Laurence Meynell , scriitor englez pentru copii (1899-1989)	125 de ani de la naștere	9
Elena Damian , prozatoare, dramaturg (1924-2010)	100 de ani de la naștere	10
Kathleen Fidler , scriitoare engleză pentru copii (1899-1980)	125 de ani de la naștere	10
Panait Istrati , scriitor (1884-1935)	140 de ani de la naștere	10
Ziua Internațională a Tineretului (<i>International Youth Day</i>) (Instituită de ONU în 1999, prin Rezoluția 54/120, pentru a recunoaște eforturile tinerilor în îmbunătățirea societății și a activa implicarea lor în rezolvarea problemelor globale ale umanității.)		12
Ziua Internațională a Stângacilor (<i>International Left Handers Day</i>) (A fost marcată pentru prima dată în 1992, în Marea Britanie, la inițiativa Clubului Stângacilor (Left Handers Club) constituit în 1990 cu scopul de a menține legătura între stângacii din întreaga lume și de a face cunoscute nevoile și cerințele acestora. În această zi se organizează competiții sportive între dreptaci și stângaci, precum și evenimente la care dreptacii sunt invitați să încerce să folosească unelte și echipamente proiectate pentru mâna stângă, pentru a înțelege, în acest fel, cât de greu este să trăiești într-o lume proiectată pentru cealaltă mână.)		13
*Ion Hadârcă , poet și publicist (1949) (Vezi: Aniversări culturale 2014; 2019)	75 de ani de la naștere	17

Leon Negruzzi , poet, prozator și traducător (1899-1987)	125 de ani de la naștere	19
Jorge Luis Borges , prozator, eseist, traducător argentinian (1899-1986)	125 de ani de la naștere	24
Ziua Internațională a Căinilor / Ziua Aprecierii Căinilor (<i>International Dog Day / Dog Appreciation Day</i>) (Inițiată în 2004 de Colleen Paige, expert, apărător al drepturilor animalelor de companie, sărbătoarea își propune să onoreze câinii pentru tot ce fac pentru a-i ajuta pe oameni și, de asemenea, să crească gradul de conștientizare cu privire la adopția căinilor și importanța de a le oferi un mediu sigur și iubitor.)		26
Sărbătoarea Națională „Ziua Independenței” (Ziua Independenței este sărbătoarea națională a Republicii Moldova, prin care se marchează adoptarea Declarației de Independență la 27 august 1991.)		27
Johann Wolfgang von Goethe , poet, romancier, dramaturg și ilustru gânditor german (1749-1832)	275 de ani de la naștere	28
Sărbătoarea Națională „Limba Noastră cea Română” (Se sărbătorește anual, începând din 1990, pentru a celebra adoptarea, pe 31 august 1989, a legislației privind limba de stat și trecerea la grafia latină.)		31

SEPTEMBRIE

Ziua Cunoștințelor		1
Ziua Armatei Naționale (Instituită prin decretul nr. 194 din 3.09.1991, emis de Președintele RM cu privire la crearea Forțelor Armate ale republicii.).		3
Mihail Burea , artist plastic (1924-1997)	100 de ani de la naștere	6
Ziua Internațională a Alfabetizării (<i>International Literacy Day</i>) (Instituită de UNESCO în 1966 pentru activizarea eforturilor societății pentru lichidarea analfabetismului.)		8
Ziua ursulețului de pluș Teddy (<i>Teddy Bear Day</i>) (În această zi sărbătorim rolul important pe care jucăriile de pluș l-au avut și îl au în continuare în viața copiilor, încă de la apariția lor. De asemenea, în multe țări, pe 27 octombrie se sărbătorește ziua de naștere a ursulețului Teddy.)		9
Babette Cole , scriitoare engleză pentru copii și ilustratoare de carte (1949-2017)	75 de ani de la naștere	10
Ziua Mondială de Prevenire a Suicidului (<i>World Suicide Prevention Day</i>) (Se marchează anual din 2002, la inițiativa Asociației Internaționale de Prevenire a Suicidului și a Organizației Mondiale a Sănătății, sub egida ONU.)		10
Ana Lupan , scriitoare (1924-1998)	100 de ani de la naștere	12
Julian Tuwim , poet polonez (1894-1953)	130 de ani de la naștere	13

Nicolae N. Donici , savant, astronom, astrofizician (1874-1956/1960)	150 de ani de la naștere	14
Ziua Internațională a Democrației (<i>International Day of Democracy</i>) (Instituită de ONU în 2007, prin Rezoluția 62/7, pentru a atrage atenția asupra stării democrației în lume.)		15
Adrian Dinu Rachieru , prozator, eseist și critic literar (1949)	75 de ani de la naștere	15
Dan Lungu , prozator (1969)	55 de ani de la naștere	15
Tomie dePaola , scriitor american și ilustrator de carte pentru copii (1934-2020)	90 de ani de la naștere	15
James Fenimore Cooper , scriitor american (1789-1851) (Vezi: Aniversări culturale 2014)	235 de ani de la naștere	15
Ziua de naștere a Julietei (<i>Juliet's birthday</i>) (Se sărbătorește în orașul italian Verona în cinstea eroinei din celebra piesă „Romeo și Julieta” de William Shakespeare, considerată cea mai tristă poveste de dragoste din lume.)		16
Alexandru Grigorașenco , pictor (1949)	75 de ani de la naștere	16
Ziua Internațională a Păcii (<i>International Day of Peace</i>) (Instituită de ONU în 2001, prin Rezoluția 55/282, ca zi a non-violenței, fără focuri de armă, toate națiunile și popoarele fiind chemate să înceteze orice ostilități pe parcursul acestei zile.)		21
Constantin Cheianu , prozator, dramaturg, publicist, actor (1959)	65 de ani de la naștere	21

- Charles William James Keeping**, scriitor și ilustrator englez de carte pentru copii (1924-1988) 100 de ani de la naștere 22
- Ziua Mondială a Curățeniei (*World Clean Up Day*)** (A fost inițiată în 1993 de către ONU în parteneriat cu Clean Up the World. Sărbătoarea are scopul de a inspira și de a îndemna populația să curețe, să îmbunătățească și să protejeze mediul, prin realizarea de acțiuni care pot varia de la igienizarea unor zone, plantarea de arbori și arbuști la proiecte care contribuie la conservarea resurselor naturale.) 23
- Ziua benzilor desenate (*Comic Book Day*)** (Se sărbătorește anual în SUA și în alte țări pentru a promova interesul pentru cartea cu benzi desenate ca formă de artă.) 25
- Ziua Europeană a Limbilor (*European Day of Languages*)** (Se marchează din 2001, la decizia Consiliului Europei, pentru a celebra diversitatea lingvistică în Europa și a încuraja populația să cunoască un număr mai mare de limbi străine.) 26
- Ziua Mondială a Turismului (*World Tourism Day*)** (Se sărbătorește din 1980, la decizia Organizației Mondiale a Turismului, pentru a determina comunitatea internațională să conștientizeze importanța turismului și valorile sale culturale, sociale, politice și economice.) 27
- Ziua Internațională a Dreptului de a Ști (*International Right to Know Day*)** (Instituită în 2002, la inițiativa rețelei in- 28

ternaționale a activiștilor în domeniul accesului la informațiile politice, pentru a atrage atenția asupra importanței pe care dreptul la informare o are în orice sistem democratic.)

Ziua Mondială a Inimii (*World Heart Day*) (Se marchează din 2000, la inițiativa Federației Mondiale a Inimii (*World Heart Federation*), cu susținerea ONU și OMS. Scopul este de a îmbunătăți starea de sănătate la nivel mondial prin încurajarea oamenilor să facă schimbări în stilul de viață și prin promovarea educației cu privire la modalitățile de a fi bun cu inima ta.) 29

Nicolae Guțu, artist plastic (1954) 29
70 de ani de la naștere

Ziua Internațională a Traducerilor (*International Translation Day*) (A fost lansată în 1953, la inițiativa Federației Internaționale a Traducătorilor, pentru a sublinia importanța profesiei de traducător și a multilingvismului. La 24 mai 2017, Adunarea Generală a ONU a adoptat Rezoluția 71/288 privind rolul traducătorilor profesioniști în conectarea națiunilor și promovarea păcii, înțelegerii și dezvoltării. Data de 30 septembrie a fost aleasă pentru a fi sărbătorită odată cu ziua Sfântului Ieronim, care a tradus Biblia în limba latină și este considerat patronul traducătorilor.) 30

OCTOMBRIE

Lunarul Bibliotecilor Școlare (Se organizează la inițiativa Asociației Internaționale a Bibliotecilor Școlare (IASL). Include activități desfășurate pe parcursul unei zile, săptămâni sau întregii luni, dedicate bibliotecilor școlare și rolului lor în instruirea și educația copiilor.)	1-31
Ziua Internațională a Muzicii (<i>International Music Day</i>) (Instituită de UNESCO în 1973 pentru a încuraja promovarea artei muzicale, schimburile culturale, întărirea păcii și înțelegerii între popoare prin intermediul muzicii.)	1
Ziua Internațională a Oamenilor în Etate (<i>International Day of Older Persons</i>) (Instituită de ONU în 1990, prin Rezoluția 45/106, ca dovadă a prețuirii și respectului pentru persoanele de vârstă a treia.)	1
*Eugen Lungu , critic literar, eseist, editor (1949) (Vezi: Aniversări culturale 2019)	1
*Aurelian Silvestru , prozator, poet, publicist, pedagog și psiholog (1949) (Vezi: Aniversări culturale 2014; 2019)	1
Ziua Internațională a Non-Volenței (<i>International Day of Non-Violence</i>) (Instituită de ONU, prin Rezoluția 61/271 din 15.06.2007, pentru a reafirma „relevanța universală a principiului non-volenței”, precum și dorința de a asigura o cultură a păcii, toleranței și înțele-	2

gerii. Celebrează data nașterii lui Mahatma Gandhi (1869-1948), unul dintre cei mai mari militanți pentru pace, pionier al filosofiei și al strategiei non-violenței.)

Graham Greene (Henry Graham Greene) , romancier și jurnalist englez (1904-1991)	120 de ani de la naștere	2
--	--------------------------	---

Elena Asachi , pianistă, compozitoare (1789-1877)	235 de ani de la naștere	3
--	--------------------------	---

Ziua Mondială a Animalelor (<i>World Animal Day</i>) (Instituită în 1931 la inițiativa Organizației Internaționale pentru Protecția Animalelor. Se marchează în ziua Sf. Francisc de Assisi, protectorul animalelor, pentru a atrage atenția asupra speciilor pe cale de dispariție și a necesității protecției regnului animal.)		4
--	--	---

Donald J. Sobol , scriitor american pentru copii (1924-2012)	100 de ani de la naștere	4
---	--------------------------	---

Ion C. Ciobanu , prozator și publicist (1924-2001)	100 de ani de la naștere	4
---	--------------------------	---

Ziua Mondială a Zâmbetului (<i>World Smile Day</i>) (A fost marcată pentru prima dată în 1999 în Worcester, orașul natal al lui Harvey Ball, artistul american care în 1963 a creat imaginea „față zâmbitoare” (smiley face), pe care în prezent oamenii de peste tot din lume o folosesc cu scopul de a-și exterioriza emoțiile pozitive.)		4 (prima zi de vineri a lunii)
--	--	-----------------------------------

Ziua Mondială a Pedagogului (<i>World Teacher's Day</i>) (Declarată de UNESCO în 1994 pentru a marca semnarea, în 1966, a Recomandărilor UNESCO privind statutul pedagogului și pentru a conștientiza importanța educației și condițiile		5
---	--	---

în care își desfășoară activitatea cadrele didactice.)

Ziua Mondială a Mersului pe Jos (*World Walking Day*) (Sărbătoarea a fost lansată după Summitul de la Rio de Janeiro al organizațiilor membre ale TAFISA – Asociația Internațională a Sportului pentru Toți (1992) cu scopul de a promova sănătatea prin mișcare și a sublinia beneficiile mersului pe jos asupra organismului uman.)

5-6
(primul
weekend
al lunii)

Ziua Mondială a Vederii (*World Sight Day*) (Această zi este inclusă în calendarul oficial al Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) din 1999, fiind coordonată de Agenția Internațională de Prevenire a Orbirii, și vizează importanța îngrijirii vederii drept un obiectiv primordial.)

10
(a doua
zi de joi a
lunii)

Ziua Globală a Spălatului pe Mâini (*Global Handwashing Day*) (A fost declarată oficial de către Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF), fiind marcată pentru prima dată în 2008. Scopul evenimentelor organizate în această zi în întreaga lume este să atragă atenția publicului, în special copiilor, asupra necesității acestei simple, dar foarte importante proceduri de igienă ca o abordare cheie pentru prevenirea multor boli.)

15

Ziua Mondială a Alimentației (*World Food Day*) (A fost propusă în 1979 de către Organizația pentru Alimentație și Agricultură a Națiunilor Unite (FAO). În 1980, a fost declarată oficial de către Adu-

16

narea Generală a ONU cu scopul creșterii gradului de conștientizare publică asupra problemelor privind alimentația la nivel mondial și consolidarea solidarității în lupta împotriva foametei, a malnutriției și a sărăciei. Data de 16 octombrie reprezintă ziua înființării FAO, în 1945.)

*Oscar Wilde (Oscar Fingal O’Flaherty Wills Wilde) , prozator și dramaturg irlandez (1854-1900)	170 de ani de la naștere	16
Miguel Ángel Asturias (Miguel Ángel Asturias Rosales) , scriitor și diplomat latino-american (guatemalean), laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1967) (1899-1974)	125 de ani de la naștere	19
Dumitru Matcovschi , poet, prozator, dramaturg și publicist (1939-2013) (Vezi: Aniversări culturale 2014)	85 de ani de la naștere	20
*Leonid Grigorașenco , pictor, grafician (1924-1995)	100 de ani de la naștere	21
Renata Verejanu , poetă (1949)	75 de ani de la naștere	22
Vasile Bahnaru , lingvist, publicist (1949)	75 de ani de la naștere	24
Ziua Organizației Națiunilor Unite (<i>United Nations Day</i>) (Instituită de ONU în 1947, prin Rezoluția 168. Marchează data intrării în vigoare a Cartei Națiunilor Unite (1945) și urmărește promovarea în întreaga lume a scopurilor și realizărilor ONU.)		24
Leonida Lari , poetă, publicistă (1949-2011) (Vezi: Aniversări culturale 2014; 2019)	75 de ani de la naștere	26

Dosoftei (Dimitrie Barila) , cărturar, teolog, poet și traducător (1624-1693)	400 de ani de la naștere	26
Ziua Națională „Un Arbore pentru Dăinuirea Noastră” (Instituită prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 27 din 13.02.1995. Începând din 2011, conform Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 644 din 24.11.2010, se marchează în ultima sâmbătă a lunii octombrie.)		26 (ultima sâmbătă a lunii)
Ziua Internațională a Animației (<i>International Animation Day</i>) (A fost lansată în 2002 de Asociația Internațională de Film Animat (ASIFA) pentru a marca 110 ani de la prima demonstrație publică a invenției artistului și inventatorului francez Emile Reynaud – imagini în mișcare reproduse pe ecran, cu alte cuvinte – desene animate.)		28

NOIEMBRIE

Alexandru Mitru , prozator pentru copii și tineret (1914-1980) (Vezi: Aniversări culturale 2014)	110 ani de la naștere	6
Kazuo Ishiguro , scriitor britanic de origine japoneză, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (2017) (1954)	70 de ani de la naștere	8
Friedrich Schiller (Friedrich Johann Cristoph von Schiller) , poet și dramaturg german (1759-1805)	265 de ani de la naștere	10

- Ziua Mondială a Științei pentru Pace și Dezvoltare (*World Science Day for Peace and Development*)** 10
- (A fost proclamată de către UNESCO în 2001, prin Rezoluția 31C/Rez.20, pentru a evidenția rolul științei și al oamenilor de știință pentru societățile durabile, precum și necesitatea de a informa și a implica publicul larg în dezbateri privind problemele științifice emergente.)
- Ziua Mondială Origami (*World Origami Day*)** 11
- (Se sărbătorește pe 11 noiembrie – ziua de naștere a lui Lillian Oppenheimer, fondatoarea primului grup origami din America, cea care a contribuit la fondarea Societății Britanice de Origami și a Asociației Origami din SUA.)
- Ziua Internațională a Nevăzătorilor / Ziua bastonului alb (*International White Cane Day*)** 13
- (Se marchează din 1946, în ziua de naștere a savantului, pedagogului francez Valentin Hauy, întemeietorul primei școli pentru nevăzători din lume, 1784.)
- Ziua Mondială a Bunătății/Bunăvoinței (*World Kindness Day*)** 13
- (A fost sărbătorită pentru prima dată în 1998, la inițiativa Mișcării Mondiale a Bunătății (*World Kindness Movement*), pentru a evidenția bunătatea ca o parte fundamentală a condiției umane, pentru a inspira și a încuraja oamenii să dea dovadă de mai multă bunătate în viața de zi cu zi.)

- Michio Mado**, scriitor japonez pentru copii, laureat al Premiului Hans Christian Andersen (1994) (1909-2014) 115 ani de la naștere 16
- Ziua Internațională a Toleranței (*International Day for Tolerance*)** (Instituită de ONU în 1996 prin Rezoluția 51/95. Marchează data adoptării de către statele membre UNESCO a Declarației Principiilor Toleranței, la 16 noiembrie 1995.) 16
- Ziua Patrimoniului Mondial (*World Heritage Day*)** (Este celebrată în fiecare an, în data la care, în 1972, la Conferința generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), a fost adoptată Convenția privind Protecția Patrimoniului Mondial Cultural și Natural.) 16
- Ziua Internațională a Studenților (*International Day of Students*)** (Declarată în 1941 de către Consiliul Internațional al Studenților ca urmare a evenimentelor din 1939 de la Praga, când nouă studenți și-au pierdut viața și alți peste 1200 au fost trimiși în lagăre de concentrare.) 17
- Ziua Mondială de Comemorare a Victimelor Traficului Rutier (*World Day of Remembrance for Road Traffic Victims*)** (Instituită de ONU în 2005, prin Rezoluția 60/5, pentru a conștientiza impactul accidentelor rutiere și necesitatea unor măsuri de prevenire a lor.) 17
(a treia duminică a lunii)
- Ziua Mondială a Copilului (*World Children's Day*)** (Prin Rezoluția 836(IX) din 14 decem- 20

brie 1954, Adunarea Generală a ONU a recomandat ca toate țările să instituie o Zi Universală a Copilului, în care să fie celebrată fraternitatea și înțelegerea între copii la nivel mondial. Din 1990, Ziua Mondială a Copilului marchează și data la care ONU a adoptat Declarația Drepturilor Copiilor, în 1959 și Convenția cu privire la Drepturile Copiilor, în 1989.)

Ziua Mondială a Salutului (*World Hello Day*) (Este o inițiativă lansată în 1973 de frații Brian și Michael McCormack din Omaha, statul Nebraska, SUA, din considerentul că salutul este o formă elementară de acțiune interumană și un pas important spre realizarea păcii și înțelegerii între oamenii de rase, naționalități, religii diferite).

21

Ziua Mondială a Televiziunii (*World Television Day*)

21

(A fost proclamată de Adunarea Generală a ONU, prin Rezoluția 51/205 din 1997, cu prilejul primului Forum Mondial al Televiziunii, care a avut loc la sediul ONU din New York în 1996. Statele au fost invitate să sărbătorească această zi prin încurajarea, la nivel mondial, a schimburilor de programe de televiziune axate pe subiecte precum pacea, securitatea, dezvoltarea economică, socială și diversitatea culturală.)

Voltaire (François-Marie Arouet), scriitor, dramaturg, istoric și filosof francez (1694-1778)

330 de ani de la naștere

21

Norman Hunter , scriitor englez pentru copii (1899-1995)	125 de ani de la naștere	23
*Frances Eliza Hodgson Burnett , scriitoare engleză pentru copii (1849-1924)	175 de ani de la naștere	24
Ziua Internațională pentru Eliminarea Violenței asupra Femeilor (<i>International Day for the Elimination of Violence against Women</i>) (A fost declarată de Adunarea Generală ONU prin Rezoluția 54/134 din 2000. Este marcată în toată lumea prin manifestații și acte de condamnare a diverselor forme de violență asupra femeilor.)		25
*Nina Cassian (Renée Annie Cassian) , poetă, prozatoare, traducătoare, compozitoare (1924-2014)	100 de ani de la naștere	27
Vasile Voiculescu , poet, prozator, dramaturg (1884-1963)	140 de ani de la naștere	27
Jean Bart (Eugeniu P. Botez) , prozator (1874-1933)	150 de ani de la naștere	28
Lucy Maud Montgomery , scriitoare americană pentru copii (1874-1942)	150 de ani de la naștere	30

DECEMBRIE

Ziua Mondială de Combateră și Profilaxie a Maladiei HIV/SIDA (<i>World AIDS Day</i>) (Instituită de ONU în 1988, prin Rezoluția 43/15, pentru a sensibiliza opinia publică și a exprima solidaritatea cu persoanele afectate de această maladie.)		1
*Daniel Pennac (Pennachioni) , romanțier și eseist francez (1944)	80 de ani de la naștere	1

Ziua Internațională a Persoanelor cu Dizabilități (<i>International Day of Persons with Disabilities</i>) (Instituită de ONU în 1992, prin Rezoluția 47/3, pentru conștientizarea și îmbunătățirea situației persoanelor cu dizabilități, pentru a le oferi șanse egale și posibilități de integrare în societate.)	3
Ziua Internațională a Voluntarilor în Slujba Dezvoltării Economice și Sociale (<i>International Volunteer Day for Economic and Social Development</i>) (Instituită de ONU în 1985, prin Rezoluția 40/212, pentru a mediatiza contribuția muncii voluntare și a stimula tot mai multe persoane să muncească ca voluntari atât în propria țară, cât și în străinătate.)	5
Ziua Mondială a Solului (<i>World Soil Day</i>) (În decembrie 2013, cea de-a 68-a Adunare Generală a ONU a decis, prin Rezoluția 68/232, sărbătorirea acestei zile pentru a conștientiza importanța menținerii unui sol sănătos și susținerea unei gestionări durabile a resurselor solului.)	5
Ziua Drepturilor Omului (<i>Human Rights Day</i>) (Instituită de ONU în 1950 prin Rezoluția 423(V). Marchează aniversarea adoptării, în 1948, a Declarației Universale a Drepturilor Omului.)	10
George MacDonald , scriitor scoțian pentru copii (1824-1905)	200 de ani de la naștere 10
Ziua Internațională a Munților (<i>International Mountain Day</i>) (Proclamată în 2003 de Adunarea Generală a ONU prin	11

Rezoluția 57/245. Are scopul de a pune în valoare regiunile montane. Conservarea lor reprezintă un factor cheie pentru dezvoltarea durabilă, arealul montan fiind amenințat de schimbările climatice și de supraexploatare.)

Leons Briedis , poet, eseist, filosof, traducător (1949-2020)	75 de ani de la naștere	16
Andrei Balan , pictor (1949-1999)	75 de ani de la naștere	17
*Gheorghe Vodă , poet, eseist, cineast (1934-2007)	90 de ani de la naștere	24
Aidan Chambers , scriitor englez pentru copii, laureat al Premiului Hans Christian Andersen (2002) (1934)	90 de ani de la naștere	27
Ziua Actorului		27
Natalia Bahcevan , pictoriță și scenograf de film animat (1954)	70 de ani de la naștere	28
Pamela Brown , scriitoare engleză pentru copii (1924-1989)	100 de ani de la naștere	31

ALTE DATE

Limba Română , revistă de știință și cultură (ianuarie, 1924)	100 de ani de la fondare
Știința , editură (ianuarie, 1959)	65 de ani de la fondare
Unirea Principatelor Române , săvârșită de către Alexandru Ioan Cuza sub numele Principatele Unite ale Moldovei și Țării Românești (Moldova – 5 ianuarie 1859; Țara Românească – 24 ianuarie 1859)	165 de ani de la unire

Cuvânt moldovenesc , ziar săptămânal (5 ianuarie 1914)	110 ani de la fondare
Jocurile Olimpice de Iarnă , Chamonix, Franța (25 ianuarie 1924)	100 de ani de la prima ediție
Liceul Teoretic Român-Francez „Gheorghe Asachi” , fondat de către Janette Dubois (8 martie, 1864)	160 de ani de la fondare
Moldova Suverană , ziar, inițial Plugarul Roșu , primul număr editat la Odesa (1 mai 1924)	100 de ani de la fondare
Consiliul Europei (5 mai 1949)	75 de ani de la creare
Actualitatea Basarabiei , publicație de literatură și politică (1 iunie 1924)	100 de ani de la fondare
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” (octombrie 1944)	80 de ani de la fondare
Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală , primul muzeu public din Basarabia (octombrie 1889)	135 de ani de la fondare
Literatura și Arta , săptămânal, inițial Cultura Moldovei (3 octombrie 1954)	70 de ani de la fondare
Teatrul Dramatic Rus de Stat „Anton Cehov” (5 noiembrie 1934)	90 de ani de la inaugurare
Convenția cu Privire la Drepturile Copilului (20 noiembrie 1989)	35 de ani de la adoptare
Principatul Moldova , stat independent cu reședința la Baia, avându-l ca domn pe Bogdan I (1359)	665 de ani de la întemeiere
ARC , editură (1994)	30 de ani de la fondare
Făclia , săptămânal de educație și învățământ, inițial Învățătorul Moldovei (1954)	70 de ani de la fondare
Liceul Academic de Arte Plastice „Igor Vieru” , fondat în baza școlii-internat de arte plastice (1969)	55 de ani de la fondare

Litera , editură (1989)	35 de ani de la fondare
Lyceum , editură (1994)	30 de ani de la fondare
Mărgăritare basarabene , revistă literară (1924)	100 de ani de la fondare
Muzeul Național de Arte Plastice , format în baza colecției primei pinacoteci a Chișinăului de Alexandru Plămădeală (1939)	85 de ani de la fondare

OPERE JUBILIARE

„Amintiri din copilărie” de Ion Creangă (1879)	145 de ani de la publicare
„Apus de soare” de Barbu Ștefănescu Delavrancea (1909)	115 ani de la publicare
„Aventurile lui Huckleberry Finn” (The Adventures of Huckleberry Finn) de Mark Twain (1884)	140 de ani de la publicare
„Balada celor cinci motănași” de Ion Druță (1959)	65 de ani de la publicare
„Băiețelul din Coliba Albastră” de Spiridon Vangheli (1964)	60 de ani de la publicare
„Cartea junglei” (The Jungle Book) de Rudyard Kipling (1894)	130 de ani de la publicare
„Casa Mare” de Ion Druță (1959)	65 de ani de la publicare
„Călătorie spre centrul pământului” (Voyage au centre de la terre) de Jules Verne (1864)	160 de ani de la publicare
„Căluțul cocoșat” (Конёк горбунюк) de Piotr Eršov (Пётр Ершов) (1834)	190 de ani de la publicare

- „Cei trei mușchetari”** (Les Trois Mousquetaires) de Alexandre Dumas-tăl (1844) 180 de ani de la publicare
- „Coamă-Albă”** (Crin-Blanc) de René Guillot (1959) 65 de ani de la publicare
- „Crăiasa zăpezii”** (Sneedronningen) de Hans Christian Andersen (1844) 180 de ani de la publicare
- „Dan, căpitan de plai”** de Vasile Alecsandri (1874) 150 de ani de la publicare
- „David Copperfield”** de Charles Dickens (1849) 175 de ani de la publicare
- „Delfinul”** de George Meniuc (1969) 55 de ani de la publicare
- „Despot Vodă”** de Vasile Alecsandri (1879) 145 de ani de la publicare
- „Din moși-strămoși”** de Gheorghe Marciuc (1959) 65 de ani de la publicare
- „Doc”** de Nicolae Esinencu (1989) 35 de ani de la publicare
- „Dumbrava Roșie”** de Vasile Alecsandri (1874) 150 de ani de la publicare
- „Durere”** de Vladimir Beșleagă (1979) 45 de ani de la editare
- „Emil și detectivii”** (Emil und die Detektive) de Erich Kästner (1929) 95 de ani de la publicare
- „Fântâna Blanduziei”** de Vasile Alecsandri (1884) 140 de ani de la publicare
- „Gelsomino în Țara Mincinoșilor”** (Gelsomino nel paese des bugiardi) de Gianni Rodari (1959) 65 de ani de la publicare
- „Greierașul Puiu”** de Dumitru Matcovschi (1974) 50 de ani de la publicare
- „Guguță – căpitan de corabie”** de Spiridon Vangheli (1979) 45 de ani de la publicare
- „Istoria unui galbân”** de Vasile Alecsandri (1844) 180 de ani de la publicare

- „**Împăratul muștelor**” (Lord of the Flies) 70 de ani de la publicare
de William Golding (1954)
- „**Legământ**” de Grigore Vieru (1964) 60 de ani de la publicare
- „**Mara**” de Ioan Slavici (1894) 130 de ani de la publicare
- „**Mary Poppins**” de Pamela L. Travers 90 de ani de la publicare
(1934)
- „**Morcoveață**” (Poil de Carotte) de Jules 130 de ani de la publicare
Renard (1894)
- „**O scrisoare pierdută**” de Ion Luca Cara- 140 de ani de la publicare
giale (1884)
- „**Pantalonie – țara piticilor**” de Spiridon 35 de ani de la publicare
Vangheli (1989)
- „**Pământ al oamenilor**” (Terre des hom- 85 de ani de la publicare
mes) de Antoine de Saint-Exupéry (1939)
- „**Povestea căutătorilor de comori**” (The 115 ani de la publicare
Story of the Treasure Seekers) de Edith
Nesbit (1899)
- „**Povești pentru Alionușka**” (Алёнуш- 130 de ani de la publicare
кины сказки) de Dmitri Mamin-Sibireak
(Дмитрий Мамин-Сибиряк) (1894)
- „**Prea multă minte strică**” (Горе от ума) 200 de ani de la publicare
de Aleksandr Griboedov (Александр
Грибоедов) (1824)
- „**Prințul Mio și căluțul fermecat**” (Mio, 70 de ani de la publicare
min Mio) de Astrid Lindgren (1954)
- „**Reineke vulpoiul**” (Reineke Fuchs) de 230 de ani de la publicare
Johann Wolfgang von Goethe (1794)
- „**Revedere**” de Mihai Eminescu (1879) 145 de ani de la publicare
- „**Roșu, galben și albastru**” de Ion Minu- 100 de ani de la publicare
lescu (1924)
- „**Spartacus**” de Raffaello Giovagnoli 150 de ani de la publicare
(1874)

- „Stăpânul inelelor”** (The Lord of the Rings) de John Ronald Reuel Tolkien 70 de ani de la publicare (1954)
- „Suferințele tânărului Werther”** (Die Leiden des jungen Werthers) de Johann Wolfgang von Goethe (1774) 250 de ani de la publicare
- „Toamna porumbeilor albi”** de Dumitru Matcovschi (1979) 45 de ani de la publicare
- „Toiagul păstoriei”** de Ion Druță (1984) 40 de ani de la publicare
- „Trei într-o barcă fără a mai socoti și câinele”** (Three men in a boat) de Jerome K. Jerome (1889) 135 de ani de la publicare
- „Viața lui Ștefan cel Mare”** de Mihail Sadoveanu (1934) 90 de ani de la publicare
- „Vrăjitorul din Oz”** (The Wizard of Oz) de Lyman Frank Baum (1899) 125 de ani de la publicare
- „Zodia Cancerului sau Vremea Ducăi-Vodă”** de Mihail Sadoveanu (1929) 95 de ani de la publicare

NOTE BIOGRAFICE ȘI BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

5 IANUARIE – 75 DE ANI DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI LEO BUTNARU (1949)

Leo Butnaru, remarcabil poet, prozator, publicist, eseist și traducător, s-a născut la 5 ianuarie 1949, în satul Negureni, raionul Telenești, în familia lui Teodor și Anastasia Butnaru.

Școala de 8 ani o face în satul natal (1955-1963). Urmează un an de zile școala din satul vecin Chițcani. În 1964 se înscrie la Școala medie nr. 11 „Ion Creangă” din Chișinău (actualmente LT „Ion Creangă”). Din cauza unor probleme de familie, abandonează instituția cu o lună înainte de încheierea anului școlar. Muncește în calitate de electrician, constructor (1965-1966). Urmează studiile medii la școala din satul Cio-câlteni, Telenești (1966-1967). Continuă studiile la Facultatea de Filologie, Secția Jurnalistică a Universității de Stat din Moldova (1967-1972), obținând licența în jurnalistică și filologie.

În anii de studenție, își începe activitatea profesională la ziarul „Tinerimea Moldovei”, unde va activa fără întrerupere până în toamna anului 1976, când a fost eliberat din motive ideologice *„pentru promovarea spre publicare a unui articol despre Mihail Kogălniceanu”*. A continuat să se publice sub diverse pseudonime. Ulterior, a activat în diferite funcții: redactor, șef de secție la săptămânalul „Literatura și Arta”, custode la Muzeul de Istorie și Studiere a Ținutului Natal (1980-1983), redactor la revista „Noutăți editoriale”, consultant principal la Colegiul pentru traduceri și relații literare (1993-1996), secretar al Filialei Chișinău a Uniunii Scriitorilor din România (1997-2005), membru al Consiliului Uniunii Scriitorilor din România (din 2005), membru fondator al

PEN-Clubului, Filiala din Moldova, membru al Word Academy of Arts and Culture Word Congress of Poets (1994).

A început să scrie poezii la vârsta de 12-14 ani. Primele sale versuri au fost publicate în anul 1966 în ziarul „Tinerimea Moldovei”. În anii de studenție participă activ la ședințele cenaclurilor literare „Luceafărul” („Tinerimea Moldovei”), „Miorița” (Biblioteca Națională), „Eminescu” (Universitatea de Stat din Moldova).

În perioada studenției, debutează ca autor de nuvele și interviuri publicate în presa republicană: ziarele „Tinerimea Moldovei” și „Moldova Socialistă”, revistele „Cultura” și „Moldova”.

A debutat editorial în 1976 cu placheta de versuri *Aripă în lumină*, care relevă un poet de structură intelectuală eminent modernă. Primele sale poeme impresionează prin lipsa discursivității, prin raționalismul lor și prin prozaismul lexicului. Au urmat și alte volume de poezie publicate la diverse edituri din Republica Moldova și România: *Sâmbătă spre duminică* (1983), *Formula de politețe* (1985), *Duminici lucrătoare* (1988), *Șoimul de aur* (1991), *Iluzia necesară* (1993), *Gladiatorul de destine* (1998), *Lamentația Semiramidei* (2000), *Pe lângă ștreang, steag și înțger* (2003), *Sfinxul itinerant* (2004), *Ordine de zi, ordine de noapte* (2009), *Istoriograf mie însumi* (poeme, 2010), *Jefuindu-l pe Picasso* (2011), *Poe-me din secolele XX-XXI* (2011), *Vioara și ceva nervi* (2011), *În ambuteiaj & Partițiuni Nabokov* (2012), *Cu genunchii pe zaruri* (2014), *Instructajul santinei de sine* (2015), *Protestatarul și orga* (2016), *Surfing în Galileea* (2017), *Cota de atenție* (2017), *Excesul de poezie nu dăunează sănătății dumneavoastră* (2019), *Postimeriale sau poezia cicatricelor* (2021) ș.a.

Și-a realizat vocația de publicist, prozator, eseist. Este un iscusit interlocutor în dialoguri cu diverse personalități. Volumele de nuvele, eseuri, antologii, dialoguri, memorialistică sunt dovada unui autor fecund: *Răspuns și răspundere* (1989), *De ce tocmai mâine-poimâine?* (1990), *Umbra ca martor* (1991), *Spunerea de sine* (1994), *Prezența celui alt* (1997), *Îngerul și croitoreasa* (1998), *Student pe timpurile rinocerilor* (2000), *Lampa și oglinda* (2001), *Micșorarea distanței* (2004), *Șlefuitorul de lentile* (2005), *Perimetrul cuștii* (2005), *Ultima călătorie a lui Ulysses* (2006), *Liberi în orașul interzis* (2007), *A opta zi* (2008), *Copil la ruși* (roman memorialistic, 2008), *Ruleta românească* (2010), *Îngerii și râsu-plânsu* (2011), *Proze*

din secolele XX-XXI (2013), *Eseuri din secolele XX-XXI* (2013), *Interviuri din secolele XX-XXI* (2013), *Lista basarabeană. Copil la ruși* (2013), *Voci din Câmpiile Elizee* (2017), *Prima carte a leologismelor* (2019), *A doua carte a leologismelor* (2019), *Vederea dinspre alții, vederea spre alții* (2020), *A treia carte a leologismelor* (2021), *Pasiunile purtătorului de oglinzi* (2022), *Surâs complice ideii/Yes-euri* (2022) ș.a.

A scris pentru copii poezii, nuvele, scenete adunate în volumele: *Papucei cu felinare* (1989), *La desfrunzirea brădușilor* (1991), *Arlechinul și delfinul* (2001), *Ceasornicul din măr* (2002), *Cu ce seamănă norii?* (2003), *O umbrelă cu dantelă: ghicitori* (ediție bilingvă româno-engleză, 2003), *Balul racului* (2003), *Căruțul cu îngeri* (2004), *Punguța cu patru bani* (proză, 2006), *Călător în țara piticilor* (2017), *Misterioasa dispariție a lui Teo Neamțu* (2017), *Melcul și semaforul* (2019), *Cu încetul alfabetul își dezvăluie secretul* (2020), *Ghicitori pentru micii cititori* (2023).

A elaborat antologia de poezie universală, precum și antologiile *Avangarda rusă* (2 volume), *Avangarda ucraineană*, *Avangarda rusă. Dramaturgia, Manifestele avangardei ruse*.

A tradus cărți de Velimir Hlebnikov, Aleksei Krucionîh, Vladimir Maiakovski, Marina Țvetaeva, Osip Mandelștam, Anna Ahmatova, Daniil Harms, Igor Bahterev, Leonid Dobicin, Nina Habias, Ian Satunovskii, Ghennadi Ayghi, Veaceslav Kuprianov, Ivan Ahmetiev, Aleksandr Tkacenko, Evgheni Stepanov, Leons Briedis ș.a.

Operele sale au fost traduse în limbile albaneză, armeană, engleză, letonă, turcă, ucraineană, franceză, georgiană, macedoneană, slovacă, sârbă, rusă, germană, cehă, spaniolă, bulgară, suedeză.

Este prezent în diverse reviste literare și culturale din țară și de peste hotare cu poezii proprii, traduceri, eseuri pe teme de actualitate sau cu o memorialistică elevată.

Pentru activitatea sa prodigioasă, Leo Butnaru a fost apreciat cu mai multe premii literare: Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (1994, 1997, 1998, 2003); Premiul Uniunii Scriitorilor din România (1998); premiile Saloanelor de Carte din Chișinău (1995, 1998), Cluj-Napoca (1995), Iași (2000); premiile revistelor literare „Ateneu” (Bacău, 1990), „Luceafărul” (București, 1991), „Convorbiri literare” (Iași, 2002), „Oglinza literară” (Focșani, 2003); premiile Festivalurilor Internaționale

le de Poezie de la Sighetu Marmației (1991, 1998), Cluj-Napoca (1998), Oradea (2001), Deva (2001), Focșani (2004) ș.a. În 2002 i s-a acordat Premiul Național al Republicii Moldova pentru volumul *Lamentația Semiramidei*, urmând apoi Premiul Filialei Chișinău a Uniunii Scriitorilor din România (2006), Premiul Comitetului Director și al Consiliului Uniunii Scriitorilor din România (2008), Premiul Asociației Publicațiilor Literare și al Editurilor din România – „Scriitorul anului 2009”, Premiul „Constantin Stere” al Ministerului Culturii al Republicii Moldova (2013), Premiul Uniunii Scriitorilor din România pentru Traducere (2015, pentru *Panorama poeziei avangardei ruse*), Marele Premiu și Cununa de Lauri la Turnirul de Poezie de la Neptun – Mangalia, organizat de Uniunea Scriitorilor din România (2016), Premiul pentru traduceri (2016, pentru lucrarea lui Daniil Harms *Când plânge sacadat mașina de tocat* (vol. I) și *Un tigru în stradă* (vol. II)).

Cărțile pentru copii semnate de Leo Butnaru la fel au fost apreciate de critici, dar și de tinerii cititori. În cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret i-au fost acordate: Premiul Uniunii Scriitorilor la ediția a V-a (2001, pentru cartea *Arlechinul și Delfinul*) și la ediția a VIII-a (2004, pentru *Căruțul cu îngeri*), Premiul Secției Naționale IBBY la ediția a VI-a (2002, pentru *Ceasornicul din măr*), Premiul „Simpatia copiilor” acordat de Juriul Copiilor la ediția a VII-a (2003, pentru cartea *Cu ce seamănă norii?*).

Este deținătorul mai multor distincții de stat ale Republicii Moldova și României: Ordinul „Gloria Muncii” al Republicii Moldova (2010), Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Cavaler al României (2010).

Referințe

Fiecăruiă îi este dat un spațiu de înțeles și manifestare mai propice decât alte spații sau el însuși, tânărul, și-l alege modelându-l și auto-modelându-se. Spațiul meu (spre norocul meu zic astăzi) a fost să fie cel mai al scrisului și mediului (și de solitudine) pe care îl creează literatura.

* * *

O generație nu trebuie judecată cum este atunci când apare, ci după o etapă de afirmare, după o oarecare maturizare și... „dispersare” a ei; dispersare în viitoarele personalități.

Viața și creația sunt fenomene mereu deschise.

Leo Butnaru

Poezia lui Leo Butnaru este una a asociațiilor surprinzătoare, unind/ despărțind regiunile, lucrurile, timpul de vreme, trecutul de prezent, eul de sinele mai profund... Poezia lui Leo Butnaru e și o „cronică” a evoluției limbajului poetic și a felului cum se petrece reconversia realului în discursul liric: în poezia lui Leo Butnaru sunt, mereu, cel puțin doi poeți, unul al metaforei care se năruie în proză, altul care se ridică din praf asemenea lui Saul din Tars...

Ioan Holban

Poezia sa se prezintă, în fond, ca un jurnal liric, „în fărâme”, în comprimate aforistice pendulând între hokku și concetti. Lipsa „de timp” a poeziilor e compensată prin concentrarea de „spirit”.

Mihai Cimpoi

Fire iscoditoare, cu o curiozitate mereu vie, sensibil, bun psiholog, autorul știe să provoace confesiunea, să stăpânească destăinuirea, să cre-eze atmosfera de comunicare autentică, sinceră și deschisă.

Ion Gherman

Ținută în frâu și totodată liberă în mișcările-i cotidiene, ironică și autoironică, lucidă și spontană, elaborată și instantanee, poezia lui Leo Butnaru are duritatea diamantului-bijuterie... Prin transparența poeziei sale poți comunica de la om la om, de la mal (de Prut) la mal. În epoca podurilor de flori, Leo Butnaru a durat mai multe poduri de cărți, unele – și mă gândesc la cele două volume de dialoguri cu personalități ale literaturii române, *Spunerea de sine* (1994) și *Prezența celui alt* (1997) – pentru mulți ani înainte. Cât despre poezie, ea pare a urma o înțelepciune antică, și anume: trăiește clipa!... Leo Butnaru nu este doar un caligraf al „clipei”..., dar anume agerimea reacției momentane mi se pare calitatea esențială. Leo Butnaru are câte un blitz în fiecare ochi: cum clipește, te și înregistrează!

Emilian Galaicu-Păun

Regăsim în poezia rafinatului scriitor de peste Prut: erudiția, inteligența textuală, dezinvoltura ideatică. Toate, într-un discurs liric personal, seducător-complice, inspirat...

Lucian Vasiliu

Leo Butnaru e, concomitent, și clasic, și avangardist. Mai simplu spus e un talent *sui generis*. El iubește nu doar propria prezență în literatură, ci însăși literatura – cu uitare de sine și deplin. Citindu-i versurile, fiți gata să întâlniți turnuri neașteptate, descoperiri invizibile, ludic acaparant și probleme foarte serioase. Are un intelect sensibil și o conștiință vulnerabilă.

Chiril Covalciuc

Titluri pentru expoziții

Suntem liberi atâta timp

Cât întrebăm și răspundem

Leo Butnaru – poetul surprizelor metaforice

Poetul „iluziei necesare” – Leo Butnaru

Leo Butnaru, cizelator de text cu perfecțiuni de filigran

(T. P.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- 101 poeme / Leo Butnaru; Asoc. Culturală „Ideal”, Soc. Culturală „Apollon”, cop.: A. Manolache. – București: Biodova, 2010. – 96 p. – (Colecția Ideal).
- A DOUA carte a leologismelor: Leologisme, versuri și eseuri, literatură la... minut / Leo Butnaru. – Iași: Junimea, 2019. – 218 p. – (Colocvialia).
- A TREIA carte a leologismelor: Leologisme, versuri și eseuri, literatură la... minut / Leo Butnaru. – Iași: Junimea, 2021. – 292 p. – (Colocvialia).
- CĂLĂTOR în Țara Piticilor: (poezii pentru copii) / Leo Butnaru; il.: Ioana-Gloria Sănduță. – Iași: Junimea, 2017. – 44 p.: il. – (Ulița copilăriei).
- CĂRUȚUL cu îngeri: poezii / Leo Butnaru; il.: Violeta Dabija. – Chișinău: Prut Internațional, 2004. – 32 p.: il.
- ÇÄTİR götürmäyi unutmayın: seçma şeirlär / Leo Butnaru; trad.: Sälim Babullaoglu, Cavanşir Lusiflinin. – Baki: Mütärcim, 2019. – 64 p. – Lb. aze.
- CELE mai frumoase poezii: antologie poetică / Leo Butnaru. – Corunca: Hertzog, 2021. – 96 p. – (Antologiile Hertzog).

- CENT et un poèmes / Leo Butnaru; trad. du roum. par Constantin Frosin; pref.: Arcadie Suceveanu. – Iași: Timpul, 2021. – 162 p. – Lb. fr.
- CLAVECINE și vecinătăți: Leo Butnaru din poezia lumii / antol., trad., prez. și note de Leo Butnaru. – Iași: Panfilius, 2021. – 332 p. – (Cărțile revistei Argeș).
- COTA de atenție: [poezii] / Leo Butnaru; postf.: Ioan Holban; cop.: Ion Dogaru. – Chișinău: Princeps, 2016. – 340 p. – (Antologia unui autor).
- DIN SENS opus: poeme / Leo Butnaru; postf.: A. Suceveanu. – Chișinău: Cartea Moldovei, 2008. – 272 p.
- DINCOLO de suprafață: Eseuri. Corespondență / Leo Butnaru; cop.: Vitalie Ichim. – Chișinău: Știința, 2013. – 256 p.
- EXCESUL de poezie nu dăunează sănătății dumneavoastră: poeme / Leo Butnaru. – Bistrița: Charmides, 2019. – 228 p.
- INSTRUCTAJUL santinei de sine: poeme / Leo Butnaru; cuv. însoț.: Ioan Holban. – Iași: Junimea, 2015. – 239 p. – (Cantos).
- ÎNGERII și râsu-plânsu: nuvele / Leo Butnaru. – București: Ideea Europeană, 2011. – 384 p. – (Biblioteca Ideea europeană).
- JEFUIREA lui Picasso: poeme / Leo Butnaru. – București: Vinea, 2011. – 90 p.
- LISTA basarabeană. Copil la ruși / Leo Butnaru. – București: Cartea Românească, 2013. – 368 p.
- MELCUL și semaforul: (nuvele și scenete) / Leo Butnaru; il.: Ioana-Gloria Sănduță. – Iași: Junimea, 2019. – 61 p.: il. – (Ulița copilăriei).
- O SUTĂ și una de poezii / Leo Butnaru; antol., pref. și sel. reperelor critice de Arcadie Suceveanu. – București: Editura Academiei Române, 2018. – 194 p.
- PASIENTELE purtătorului de oglinzi: eseuri / Leo Butnaru; sel. și pref.: Ștefan Hostiuc. – Iași: Junimea, 2022. – 380 p.
- POSTIMPERIALE sau poezia cicatricelor / Leo Butnaru. – Florești: Limes, 2021. – 190 p. – (Magister).
- PRIMA carte a leologismelor / Leo Butnaru. – Iași: Junimea, 2019. – 184 p. – (Colocvialia).
- PUNGUȚA cu patru bani: (nuvele, povești) / Leo Butnaru. – Iași: Princeps Edit, 2006. – 30 p. – (Copilăria tuturor).
- REGELE alb, regina neagră: poeme, proze, dialoguri noi / Leo Butnaru; graf. de aut. – București: Editura Inspirescu, 2019. – 224 p.
- RULETA românească / Leo Butnaru. – București: RAO; Chișinău: Prut Internațional, 2010. – 448 p.
- TRA SABATO e domenica / Leo Butnaru; trad. dal. rom.: Liuba Croitoru-Marian con la supervizione di Domenico Volpi; pref.: Kiril Kovalgi și Alex Ștefănescu. – București: Editura Minela, 2022. – 148 p. – Lb. ital.
- VEDEREA dinspre alții, vedere spre alții: (Yes-Euri) / Leo Butnaru. – Chișinău: Epigraf, 2020. – 304 p.

- ДА ОГРАБИШ Пикасо: избрани стихотворения / Лео Бутнару; подбор и перевод: Огнян Стамболиев. – Русе: Авангард Принт, 2014. – 328 p. – (Поетичен атлас). – Lb. bulg.
- ОТРАДА и отрава: книга стихотворений / Лео Бутнару; сост. и предисл.: В. Коркунов. – Москва: ЛитГОСТ, 2018. – 82 p.
- РАДИУС дії: вибрани вірші / Лео Бутнару; переклад с рум.: М. Каменюк, Г. Тарасюк, М. Корсюк [et al]; предисл.: К. Ковалжи, В. Коркунов. – Київ: ФОП „Петивов Тетяна”, 2018. – 96 p. – Lb. ucr.
- ЧТОБЫ я смог пройти: (стихотворения) / Лео Бутнару; пер. с рум.: В. Коркунов, С. Бирюков, И. Пилкин и др.; сост.: В. Коркунов. – Москва: ЛитГОСТ, 2019. – 142 p. – Lb. rusă.

Referințe critice

- LEO BUTNARU: biobibliogr. / Bibl. Mun. „B.P. Hasdeu”; Bibl. Publ. „Transilvania”; ed. îngrij. de Lidia Kulikovski. – Ed. a 2-a. rev. și compl. – Chișinău: Museum, 2005. – 148 p.: fot.
- FONARI, Victoria. Proiecții ale mitului în creația lui Victor Teleucă, Leo Butnaru și Arcadie Suceveanu / Victoria Fonari; pref.: Gheorghe I. Mihalache. – Chișinău: Foxtrot, 2013. – 208 p.
- CIMPOI, Mihai. Butnaru Leo / Mihai Cimpoi // Dicționarul general al literaturii române. Vol. A/B / Academia Română. – București: Univers Enciclopedic, 2004. – P. 718.
- CIMPOI, Mihai. Generația „ochiului al treilea”: (reabilitarea esteticului): [Leo Butnaru] // Cimpoi, Mihai. Istoria literaturii române din Basarabia: compendiu / Mihai Cimpoi. – Chișinău: Litera Internațional, 2003. – P. 342-344.
- CIOBANU, Maria. Leo Butnaru / Maria Ciobanu // Calendar Național 2019 / Bibl. Naț. a Republicii Moldova. – Chișinău, 2019. – P. 19-20.
- CIOBANU, Mircea V. Leo Butnaru, „modernul” // Ciobanu, Mircea V. Un tărâm al literaturii / Mircea V. Ciobanu. – Chișinău: Arc, 2021. – P. 159-168.
- CIOBANU, Mircea V. Obsesia digresiunilor: [Leo Butnaru] // Ciobanu, Mircea V. Deziluziile necesare / Mircea V. Ciobanu. – Chișinău: Arc, 2014. – P. 127-137.
- CIOBANU, Vitalie. Neliniștea stării de întrebare; „Student pe timpul rinocerilor”: (Leo Butnaru) // Ciobanu, Vitalie. Valsul pe Eșafod: 30 de pretexte literare și un Jurnal la Praga / Vitalie Ciobanu. – Chișinău: Cartier, 2001. – P. 117-122; 169-172.
- CIOCANU, Anatol. Butnaru Leo / Anatol Ciocanu // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Chișinău: Prut Internațional, 2010. – P. 88-89.

- CODREANU, Theodor. Despre destinul cultural: 12. Leo Butnaru – reabilitarea „iluziei” // Codreanu, Theodor. Basarabia sau drama sfâșierii / Theodor Codreanu. – Chișinău: Flux, 2003. – P. 246-250.
- CRONOGRAFIE selectivă: [Leo Butnaru] // Butnaru, Leo. Cota de atenție / Leo Butnaru. – Chișinău: Princeps, 2016. – P. 10-24. – (Antologia unui autor).
- DOLGAN, Mihail. Leo Butnaru: „Caligrafia fulgerului”; „Sâmbătă spre duminică” // Dolgan, Mihail. Fețele nevăzute ale manuscriselor de poezie / Mihail Dolgan. – Chișinău: S.n., 2009. – P. 197-201; 287-296.
- HOSTIUC, Ștefan. Eseul ca bibliotext / Ștefan Hostiuc // Butnaru, Leo. Pasiențele purtătorului de oglinzi / Leo Butnaru. – Iași: Junimea, 2022. – P. 5-15.
- LEO BUTNARU // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova / selecț.: M. Cimpoi, A. Vidrașcu, V. Zbârciog. – București; Chișinău: Litera Internațional, 2005. – P. 57-74. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; nr. 480).
- LEO BUTNARU // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dict. biobibliogr. / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”; alcăt.: M. Harea, E. Cugut. – Ed. a 2-a rev. și compl. – Chișinău: Prut Internațional, 2004. – P. 55-60.
- LEO BUTNARU // Noi. – 2022. – Nr. 1. – P. 8-9.
- „LIBERTATEA scrisului o trăiesc ca pe o revanșă” / Leo Butnaru; consemn.: Valentina Tăzlăuanu // Tăzlăuanu, Valentina. Schimbarea la față a culturii: interviuri / Valentina Tăzlăuanu. – Chișinău: Arc, 2021. – P. 100-116.
- „LITERATURA presupune înălțimi și orizonturi mereu deschise” / Leo Butnaru; consemn.: Gheorghe Budeanu // Noi. – 2018. – Nr. 2. – P. 14-15.
- MÂNĂSCURTĂ, Ioan. Leo Butnaru, răscrucea cu sine însuși // Mânăscurtă, Ioan. Deslușirea semnelor / Ioan Mânăscurtă. – Chișinău: Princeps, 2016. – P. 177-180.
- PALLADI, Tudor. Spațiotimpul cosmoOmului sau revoluția re-evoluției (Leo Butnaru) // Palladi, Tudor. Metafora între cuvânt și dramă: Condiția Poeziei: eseuri. [vol.3] / Tudor Palladi. – Chișinău: Lumina, 2020. – P. 304-318.
- REFERINȚE istorico-literare: [Leo Butnaru] // Butnaru, Leo. Altul, același / Leo Butnaru. – București; Chișinău: Litera Internațional, 2004. – P. 306-325. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; nr. 509).
- REFERINȚE istorico-literare: [Leo Butnaru] // Butnaru, Leo. În ambuteiaj & Partițiuni Nabokov / Leo Butnaru. – Chișinău: Lumina, 2012. – P. 119-125.
- „RELICVA te face mai familiar muzicii, iar muzica te face să trăiești mai plin” / Leo Butnaru; consemn.: Nina Jovmir // Jovmir, Nina. Verificat: au sufletele inundate de muzică / Nina Jovmir. – Chișinău, 2012. – P. 132-141.
- SUCEVEANU, Arcadie. Leo Butnaru, omul-peniță // Suceveanu, Arcadie. Cu grație, printre (pre)texte / Arcadie Suceveanu. – Chișinău: Arc, 2020. – P. 152-158.

SUCEVEANU, Arcadie. Leo Butnaru, poet al „textistenței” // Suceveanu, Arcadie. Cariatide și coloane: eseuri, portrete, cronici și articole literare / Arcadie Suceveanu. – Iași: Tipo Moldova, 2013. – P. 350-359. – (Opera Omnia: Publicistică și eseu contemporan).

TABEL cronologic: [Leo Butnaru] // Butnaru, Leo. Altul, același / Leo Butnaru. – București; Chișinău: Litera Internațional, 2004. – P. 7-14. – (Biblioteca școlară, serie nouă; nr. 509).

Dedicații lirice

PUSLOJIČ, Adam. Bufnița mă privește: lui Leo Butnaru / Adam Puslojič // Leo Butnaru: biobibliogr. – Chișinău: S.n., 1998. – P. 14.

BELICOV, Serafim. Speranță: pentru Leo Butnaru: [poem] // Belicov, Serafim. Elegii contra frigului / Serafim Belicov. – Chișinău: S.n., 2002. – P. 25.

ROMANCIUC, Vasile. Bibliotecile: lui Leo Butnaru // Romanciuc, Vasile. Purtătorul de cuvânt al tăcerii / Vasile Romanciuc. – Chișinău: Arc, 2011. – P. 18; Romanciuc, Vasile. Lumina glasului lăuntric / Vasile Romanciuc. – Chișinău: Prut Internațional, 2016. – P. 16.

2 FEBRUARIE – 80 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRIITOAREI LIDIA HLIB

(1944)

Elisabeta Lidia Hlib s-a născut la 2 februarie 1944, în satul Dănuțeni, raionul Ungheni. Cunoscută în special ca autoare de proză și teatru pentru copii, ea s-a dedicat de asemenea poeziei lirice, filosofice, religioase și satirice.

Și-a făcut studiile superioare la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Filologie, pe care a absolvit-o în anul 1965. După finalizarea studiilor, a lucrat un an la Școala nr. 1 din satul Cărpineni, Hâncești ca profesoară de limba și literatura română. Ulterior, a activat în calitate de regizor al emisiunilor pentru copii la Televiziunea Națională (1966-1988), redactor-scenarist la Teatrul Televizat „Prichindel”, secretar literar la Teatrul „Licurici”, coordonator la Editura Uniunii Scriitorilor (1989-1992), la editurile „Iulian” și „Silvius Libris”, colaborator la revista „Steluța” (azi „Alunelul”).

A debutat literar în 1967 cu miniatura pentru copii *Micuța*, publicată în revista „Moldova”. A continuat să scrie, publicând nuvele în culegerea

colectivă *Dintre sute de catarge*, precum și proză satirică, epigrame în periodicele timpului.

Debutul editorial s-a produs în 1982 cu volumul de poezii pentru copii *Stăpâna lunilor de vară*, urmat de alte volume adresate micilor cititori: *Regina nopții* (1984), *Fetița din televizor* (1988), *Zâna celor micuți* (1990), *Povestea Licuriciului* (1995), *Legenda Mării Negre* (1996), *Migo-Flamingo* (2002), *Ciocârlia și elfii* (2005), *Surpriza lui Moș Crăciun* (2012), *Piese pentru copii* (2012), *Poveștile căsuței cu surprize* (2015), *Legenda Zânei Flora* (2015), *Legenda Zânei Fauna* (2016), *Zâna de pe lună* (2016), *Cățelușul năzdrăvan* (2016), *Prințul Zburatic și Zâna cerurilor* (2019). Este și autoarea mai multor scenete și piese pentru copii, printre care: *Fetița cu daruri*, *Aventurile lui Istețel și Tărcățel*. De asemenea, a tradus din creația pentru copii a unor scriitori ruși, inclusiv *Aventurile lui Buratino* de Alexei Tolstoi.

Pentru adulți a editat plachetele de versuri *Floarea cu mii de petale* (1998), *Evantaie stelare* (2003). A semnat scenariul pentru filmul televizat *Ceramica din Ungheni* (1987).

O altă fațetă a personalității sale artistice este grafica de carte, unele dintre scrierile autoarei fiind însoțite de ilustrațiile proprii. La aniversarea celor 60 de ani de la naștere, la Muzeul de Literatură Română „Mihail Kogălniceanu” au fost vernisate două expoziții: „Chemarea infinitului”, care a reliefat drumul de creație al scriitoarei, și „Vibrații noi”, care a adus-o în prim-plan pe pictorița Lidia Hlib.

Este cunoscută și ca un apărător al mediului ambiant, mai ales prin articolele publicate în revista „Ave Natura” și în ziarul craiovean „Pădurea Noastră”. Este redactorul și alcătuitorul cărții cu tematică ecologistă *Pădurea, rădăcina sufletului*.

Este membră a Uniunii Scriitorilor din Moldova (din 1987).

Pe parcursul anilor a obținut mai multe premii și mențiuni: Premiul Comitetului de Stat pentru Edituri, Poligrafie și Comerțul cu Cărți al RSSM (1986, pentru cartea *Regina nopții*), Premiul Ministerului Culturii la Concursul de dramaturgie (1992, pentru piesa *Aventurile lui Istețel și Tărcățel*), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (2008, pentru cărțile *Regina nopții* și *Zâna celor micuți*), Premiul „Danaster” pentru

proză în cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret (2015, pentru *Poveștile căsuței cu surprize*).

Referințe

Poezia este un cântec al sufletelor rafinate. Trecute prin incandescența simțirilor de Iubire, Plăcere, Adorație, Durere, Ură, Gelozie, ori prin Meditație creatoare, coardele inimii oscilează, trezind lava cuvintelor încremenite în memorie.

* * *

Un izvor nesecat de inspirație în crearea poveștii „Prințul Zburatic și Zâna Cerurilor” mi-a servit excelenta operă științifico-literară „Mitologia română” semnată de Romulus Vulcănescu. Sper că am reușit să le imprim un nou suflu artistic personajelor mitice, precum sunt Frații Gemelari, Șoimanele (cele nouă zâne), Doamna Vânturilor, calul babei (necuratul), și denumirilor de Vatră Solară, Luceafărul de seară, Luceafărul din zori, calul năzdrăvan, șoimul înțelept și altele...

Elisabeta Lidia Hlib

Romantică întârziată, poeta rămâne un copil al firii, spunându-și simplu rugăciunile, dorurile, nostalgiile, întrebându-se neliniștită ce este dragostea, viața. Chiar dacă lumea i se pare la un moment dat un teatru rău jucat, cu rolurile inversate, ea caută să-i redea ordinea sacră și s-o supună sub regimul bucuriei.

Mihai Cimpoi

Lidia Hlib posedă harul de a izводи basme incitante pentru copiii dornici de a se antrena în savurarea subiectelor originale și captivante, pe măsura înțelegerii lor (...). Caracterul atractiv, captivant al narațiunii, spontaneitatea expresiei, dezinvoltura depănării subiectului fac cinste Lidiei Hlib.

* * *

Regina nopții e un basm ce se lasă parcurs cu interes. Citindu-l, copiii beneficiază de încă o ocazie de a-și antrena fantezia, de a cugeta asupra situațiilor și personajelor imaginate de autoare, de a deveni mai sensibili în ceea ce privește discernerea binelui de rău. Autoarea explorează o modalitate literară frecventă – visul, dovedește imaginație și îndemănare narativă pe potriva situațiilor plătuite. Ea nu se îndepărtează în

mod neverosimil de psihologia și mentalitatea personajului care visează, așterne pe hârtie monologuri, dialoguri, sentimente, gânduri, atitudini conforme cu felul de a fi, cu vârsta, cu nivelul de dezvoltare spirituală a [copilului]...

Ion Ciocanu

În creația sa, autoarea este de părere că cei mici, copiii în general, sunt „curați ca roua florilor” (...). Ea încearcă și reușește să transmită, prin stihuri meșteșugite cu har, gândurile și vibrațiile sale, metafore care rămân în memoria cititorului. (...) Versurile poetei sunt clare, sincere și se adresează omului și naturii, frumosului cotidian.

Lazăr Băciuc

Titluri pentru expoziții

Mi-am deschis inima ca pe o floare

Lidia Hlib – scriitoarea copiilor

În lumea miraculoasă a copilăriei cu scriitoarea Lidia Hlib

Lidia Hlib, scriitoarea cu suflet tânăr

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

CĂȚELUȘUL năzdrăvan / Lidia Hlib; design: Natalia Niș-Petrenco. – Chișinău: Silvius Libris, [2016]. – 16 p.: il. – (Învăț să citesc fluent).

CIOCÂRLIA și elfii / Lidia Hlib; il. de aut. – București: Orion, 2005. – 32 p.: il.

LEGENDELE Zânei Fauna / Lidia Hlib; design: Natalia Niș-Petrenco. – Chișinău: Silvius Libris, [2016]. – 32 p.: il. – (Vreau să citesc o carte).

LEGENDELE Zânei Flora / Lidia Hlib; design: Natalia Niș. – Chișinău: Silvius Libris, [2015]. – 32 p.: il. – (Vreau să citesc o carte).

PIESE pentru copii / Lidia Hlib; cop.: Igor Hmelnițki. – [Ed. a 2-a]. – Chișinău: Lumina, 2017. – 96 p.

POVEȘTILE căsuței cu surprize / Lidia Hlib; design: Natalia Niș. – Chișinău: Silvius Libris, [2015]. – 32 p.: il. – (Vreau să citesc o carte).

PRINȚUL zburatic și Zâna cerurilor / Lidia Hlib; des.: Lică Sainciuc. – Chișinău: Lumina, 2019. – 48 p.: il.

SURPRIZA lui Moș Crăciun / Lidia Hlib; prez. graf.: Maxim Cerevcov. – Chișinău: Silvius Libris, [S.a.]. – 18 p.: il.

VAI, și Luna se zbârcește! Satiră și umor / Elizabeta Lidia Hlib; des. de aut.; imag. de pe cop.: Ioan Sabin Ștefănuță. – Chișinău: [S.n.], 2012. – 95 p.: il.

ZÂNA celor micuți / Lidia Hlib; des. de Lică Sainciuc. – Chișinău: Silvius Libris, 2008. – 96 p.: il.

ZÂNA de pe Lună / Lidia Hlib; design: Natalia Niș-Petrenco. – Chișinău: Silvius Libris, [2018]. – 16 p.: il. – (Învăț să citesc fluent).

Referințe critice

CIOCANU, Ion. Vocația și rigorile poveștii culte a Lidiei Hlib // Ciocanu, Ion. Salahorind....: Articole, cronici, portrete și medalioane literare. Eseuri răzlețe / Ion Ciocanu. – Chișinău: Phoenix, 2008. – P. 210-213.

LIDIA HLIB // Alunelul. – 2019. – Nr. 2. – P. 12; Noi. – 2019. – Nr. 1. – P. 3.

LIDIA HLIB // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dict. biobibliogr. / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”; alcăt.: M. Harea, E. Cugut. – Chișinău: Prut Internațional, 2004. – P. 208-210.

NOTĂ biografică și bibliografică / Elizabeta Lidia Hlib // Hlib, Elizabeta Lidia. Vai, și Luna se zbârcește! Satiră și umor / Elizabeta Lidia Hlib. – Chișinău: [S.n.], 2012. – P. 3.

PALLADI, Tudor. Umbra și lumina florii (Elizaebta Lidia Hlib) // Palladi, Tudor. Metafora între cuvânt și dramă: Condiția Poeziei: eseuri. [Vol. 3] / Tudor Palladi. – Chișinău: Lumina, 2020. – P. 101-105.

RUSU, Nicolae. Povestea din povești / Nicolae Rusu // Florile dalbe. – 2021. – 5 noiem. – P. 2-3.

ȚOPA, Efimia. Hlib Lidia (Elizabeta) / Efimia Țopa // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Chișinău: Prut Internațional, 2010. – P. 295-296.

12 FEBRUARIE – 130 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITOAREI OTILIA CAZIMIR

(1894-1967)

Otilia Cazimir rămâne până în zilele noastre una dintre puținele femei care și-au lăsat amprenta asupra poeziei românești. Supranumită „poeta sufletelor simple”, ea s-a făcut remarcată mai ales prin versurile pentru copii.

Otilia Cazimir (numele adevărat Alexandrina Gavrilescu) s-a născut la 12 februarie 1894, în localitatea Cotu Vameș din județul Neamț, fiind cel din urmă copil al învățătorilor Ecaterina și Gheorghe Gavrilescu. Și-a petrecut copilăria în satul natal, iar în anul 1898 familia sa se mută la

Iași, oraș în care va trăi întreaga viață și unde va urma școala, liceul, apoi cursurile Facultății de Litere și Filosofie, dar fără a susține examenul de licență.

Debutază în 1912, în revista „Viața Românească”, cu poezia *Noaptea*, pe care nu o semnează pentru a nu fi recunoscută de directoarea liceului, care considera că a scrie poezii e o pierdere de timp. Mare a fost surpriza tinerei poete când și-a văzut publicată poezia cu numele Otilia Cazimir. Pseudonimul i-a fost ales de scriitorul Mihail Sadoveanu și de criticul literar Garabet Ibrăileanu, coordonatorii revistei. Peste ani, Otilia Cazimir mărturisea cât de antipatic i-a fost pseudonimul dat, deși el i-a adus celebritatea: „Dați-mi voie să vă mărturisesc, după atâta amar de ani, că numele acesta, pe care totuși l-am purtat cu cinste, nu mi-a plăcut niciodată. N-am nimic în comun cu eroinele legendelor germane, iar cea dintâi Otilie pe care am întâlnit-o în viață, fetița cu care am stat în bancă în clasa primară, era proastă, grasă și buboasă...”.

La „Viața Românească” l-a cunoscut pe autorul *Baladelor vesele și triste*, George Topârceanu, cu care a întemeiat o prietenie literară și o discretă poveste de dragoste. Otilia Cazimir l-a iubit adânc pe singuraticul poet chiar și după dispariția acestuia, în 1937.

După debutul din „Viața Românească”, poeta continuă să publice în diverse reviste literare atât cu pseudonimul cunoscut, cât și sub alte pseudonime: Dona, Sol, Magda, Ofelia, Alexandra Casian (după numele bunicului patern, preotul Gavril Casian).

Cel dintâi volum de poezii, *Lumini și umbre*, publicat în anul 1923, la Editura „Viața Românească”, a fost urmat de: *Fluturi de noapte* (1927), *Cronici fanteziste și umoristice* (1930), *Cântec de comoară* (1931), *Jucării* (1938), *Poezii* (1939), *Baba Iarna intră-n sat* (1954), *Versuri* (1957), *Cele mai frumoase poezii* (1965), *Ariciul împărat* (1985) ș.a. Literatura Otiliei Cazimir se distinge prin „finețe și discreție” și o „percepție minuțioasă a copilăriei, reprezentare plastică a naturii, sensibilitate față de o lume ce se vrea scăldată în lumină”.

În afară de poezie, a publicat și volume de schițe și nuvele, semnând pagini în care „inteligența lucrează în acordul cel mai desăvârșit cu sensibilitatea”: *Din întunerice: Fapte și întâmplări adevărate* (1928), *Din jurnalul unei doctorese* (1928), *Grădina cu amintiri* (1929), *A murit Luchi* (1942),

Prietenii mei scriitorii (1960), *Albumul cu poze* (Vol. I-II, 1957-1967), *Scrieri în proză* (Vol. I-II, 1971-1972) ș.a.

Poeta s-a remarcat și prin activitatea ei publicistică, colaborând cu revistele „Însemnări ieșene”, „Adevărul literar și artistic”, „Lumea, Bazar săptămânal”, „Bilete de papagal”, „Iașul nou”, „Iașul literar”, „Orizont”, „Gazeta literară”, „Cronica” și altele. De asemenea, a tradus din literatura franceză (Maupassant) și rusă (Gorki, Kuprin, Cehov, Fedin, Gaidar ș.a.).

Între anii 1937 și 1947 a fost inspector al teatrelor din Moldova, iar în anul 1946 devine colaboratoare permanentă a Editurii „Cartea Rusă”, unde stilizează traduceri din literatura rusă.

Devine membră a Uniunii Scriitorilor în anul 1949, după ce, în anul 1929, dosarul său de înscriere a fost respins.

Bogata ei activitate literară a fost recompensată cu premii și distincții valoroase, printre care: Premiul Academiei Române (1927) și Premiul *Fémina-Vie-Hereuse* (1928) pentru volumul de versuri *Fluturi de noapte*, Premiul Național pentru Literatură (1937), Premiul Societății Scriitorilor Români (1942) ș.a.

La 8 iunie 1967, după cinci decenii de prestigioasă creație literară, Otilia Cazimir se stinge din viață, fiind înmormântată în cimitirul „Eternitatea” din Iași.

Cele aproape 60 de volume publicate de-a lungul vieții (lucrări originale și traduceri) i-au asigurat un loc important în literatura română. În Iași se află Casa Memorială „Otilia Cazimir”, vizitată de cititori de toate vârstele.

Referințe

Literatura pentru copii e o literatură adevărată și nu „merge oricum”... N-ar trebui să scrie despre copii sau pentru copii decât cei care sunt în stare să-i iubească, să se aplece asupra lor cu căldură, cu înțelegere și cu răbdare.

Otilia Cazimir

Influențată ușor de George Topârceanu, dar mai nestânjenită liric, poezia Otiliei Cazimir are înrudiri cu sentimentalismul lui Demostene Botez, cu beția de arome a lui Pillat, cu orgia de flori a simboliștilor, nota

particulară fiind însă o mare prospețime de impresii în perceperea înfloririi și dezagregării materiei.

Remarcabilă este Otilia Cazimir și în schițele în proză, mici instanțee, drame în miniatură [...] în același spirit evocator și discret umanitar ce străbate toată proza moldovenească între Sadoveanu, Hogaș și Ionel Teodoreanu.

George Călinescu

Calitatea mare stilistică a Otiliei Cazimir este puterea ei de a reda faptele, puterea ei de expresie, ceea ce e însăși arta literară. (...) Ai impresia că acest suflet de femeie are darul să proiecteze această lume pe un ecran ireal, ca-ntr-un miraj încântător de forme, de culori, de imagini.

Garabet Ibrăileanu

Cât despre literatura ei pentru copii, autoarea nu și-a teoretizat convingerile, dar ele s-ar putea lesne desprinde din creația sa. Bunăoară, poeta scrie ținând seama, de obicei, de nivelul puterii de înțelegere a celor mici, altfel zis – scrie pentru aceștia, străduindu-se însă a nu face rabat reconstituirii lumii infantile, pe care o proiectează dinlăuntrul ei, rezultatul fiind o literatură destinată copiilor, dar care prin firescul realizării nu șochează nici exigența pentru frumos.

Imaginea universului copilăriei în scrisul delicatei poete ieșene (...) este cea a unui Gulliver în Țara piticilor din propria sa perspectivă de om matur, sau a aceluiași erou al lui Jonathan Swift în Țara uriașilor – din unghiul copilului de odinioară care a fost scriitoarea...

Hristu Căndroveanu

Cu tradiționalismul ei naturalistic care pillatinizează fructe și arome dar prevestind barochismul lui Emil Brumaru, poeta are, iată, șansele să sfrunzeze timpul.

I. Negoîtescu

Titluri pentru expoziții

Poeta sufletelor simple

Otilia Cazimir și universul copilăriei

Scriitoarea sensibilă a sufletelor pure – Otilia Cazimir

Otilia Cazimir: cele mai frumoase poezii

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

A MURIT Luchi: cum am cunoscut eu lumea / Otilia Cazimir; il.: A. Mihăilescu.
– Iași: Polirom, 2018. – 192 p.: il. – (Junior).

A-NFLORIT o pădăie / Otilia Cazimir; il.: E. Karachentseva, S. Zamșa. – București; Chișinău: Litera mică, 2014. – 32 p.: il. – (Scriitori români ilustrați) (Lecturi școlare).

BABA Iarna intră-n sat: [poezii] / Otilia Cazimir; il.: Ana-Maria Smigelschi. – București: 100+1 Gramar, 2004. – 64 p.: il.

BABA Iarna intră-n sat... și alte poezii / Otilia Cazimir; il.: Coca Crețoiu Șeinescu. – București: Regis, 2014. – 240 p.: il.

FETIȚA alintată / Otilia Cazimir; il.: Iana Snejinski. – Chișinău: Prut Internațional, 2002. – 16 p.: il. – (Poezii de seama voastră) (Poezii mici pentru pici-pitici).

GOSPODINA: [poezii] / Otilia Cazimir; sel.: A. Vidrașcu; il.: E. Karachentseva, S. Zamșa. – București; Chișinău: Litera mică, 2022. – 16 p.: il. – (Lecturi școlare).

LUMINI și umbre: [poezii] / Otilia Cazimir. – Iași: Feed Back, 2015. – 32 p. – (Mari poeți, opere, actori: Audiobook; vol. 15) (Seria I Patrimoniu poetic național).

POEZII alese / Otilia Cazimir; il. și cop.: Alexandru Stănese. – Oradea: Aquila, 2018. – 48 p.: il. – (Poeții mari pentru cei mici).

UITE, vine Moș Crăciun!: Poezii / Otilia Cazimir; il.: D. Bujdei; cop.: C. Popescu. – București: Edinter, S. a. – 16 p.: il.

Referințe critice

OTILIA Cazimir. Viața și opera în imagini / ed. îngrij. de Dumitru Vacariu. – Iași: Casa Editorială Regina, 1996. – 167 p.

MANOLESCU, Nicolae. Otilia Cazimir // Manolescu, Nicolae. Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură / Nicolae Manolescu. – Pitești: Paralela 45, 2008. – P. 1393.

ȘVEȚ, Natalia-Maria. Otilia Cazimir / Natalia-Maria Șveț // Calendar Național 2019 / Bibl. Naț. a Republicii Moldova. – Chișinău, 2019. – P. 77.

ȚARĂLUNGĂ, Ecaterina: Cazimir Otilia // Țarălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești: Personalități / Ecaterina Țarălungă. – București: Litera Internațional, 2011. – P. 160.

**13 FEBRUARIE – 65 DE ANI
DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI NICOLAE POPA
(1959)**

Poetul, prozatorul, publicistul și eseistul Nicolae Popa s-a născut la 13 februarie 1959, în satul Buda, raionul Călărași.

După absolvirea școlii medii din satul vecin Pârjolteni, își continuă studiile la Școala Poligrafică din Chișinău (promoția 1978). În anul 1983 absolveste Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Ziaristică. În perioada 1987-1989 își continuă studiile la Institutul de Literatură „M. Gorki” din Moscova.

A fost redactor la mai multe publicații periodice: „Orizontul”, „Literatura și Arta”, suplimentul literar al cotidianului „Sfatul Țării”. Activează ulterior în calitate de redactor-șef la revista „Basarabia” (din 1997) și la ziarul „Opinia” (din 2004).

Debutul său literar are loc în anul 1980, în culegerea colectivă *Dintre sute de catarge*. În 1983 debutează editorial cu placheta de versuri *Tim-pul probabil*, urmată de alte cărți de poezie: *Ghid pentru cometa Halley* (1987), *Lunaticul nopții scitice* (1995), *Careul cu raci* (2003), *Elegii de la casa scriitorilor* (2013), *O mie de ani cu fața la soare* (2019), *Înzecit* (2023). Este autorul volumelor de proză *Cubul de zahăr* (1991), *Păsări mergând pe jos. Povestiri de nepovestit* (2001), *Avionul mirosea a pește* (2008, 2022 – ediția a II-a cu titlul *Avionul mirosea a pește sau iarna preotesei*).

Pentru cei mici a scris: *Balcoane cu elefanți* (2011), *Marele Ciulică* (2012), microromanul *Ghiozdanul Zburător* (2015, promovat în cadrul Campaniei Naționale „Să citim împreună!”, ediția a VI-a).

Multe dintre poemele sale sunt incluse în antologii prestigioase, precum: *Portret de grup*, *O altă imagine a poeziei basarabene*, *1001 de poezii românești*, *Cele mai bune povestiri ale anului*, *Literatura din Basarabia*, *Scriitori pe calea regală*.

Publică versuri și proză în cele mai importante reviste literare din Republica Moldova și din România, inclusiv „România literară”, „Viața Românească”, „Steaua”, „Vatra” ș.a.

A întreprins călătorii, cu prilejul unor simpozioane și întruniri literare, în Belgia, China, Grecia, Turcia, Bulgaria, Polonia, Ucraina, Kazahstan, Belarus, Georgia etc. A participat la toate edițiile întrunirilor de la Neptun ale scriitorilor români din toată lumea.

Cărțile sale au fost traduse în limbile rusă, franceză, germană, engleză, estonă, letonă, bulgară, ucraineană, chineză.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și al Uniunii Scriitorilor din România, membru al PEN-Clubului Internațional.

Scrierile sale au fost apreciate cu mai multe premii: Premiul Tinerețului (1988, pentru *Ghid pentru cometa Halley*), Premiul Uniunii Scriitorilor din România (1996, pentru volumul de versuri *Lunaticul nopții scitice*), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (1996, pentru *Lunaticul nopții scitice*; 2001, pentru *Păsări mergând pe jos*; 2003, pentru *Careul cu raci*; 2008, pentru *Avionul mirosea a pește*), Premiul „Vasile Vasilache” la Salonul Internațional de Carte de la Chișinău (2008, pentru romanul *Avionul mirosea a pește*). În cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret i-a fost acordat în anul 2011 Premiul „Cartea anului” pentru *Balcoane cu elefanți*, iar în anul 2015 s-a învrednicit de două premii pentru microromanul *Ghiozdanul zburător* – Premiul Ministerului Tineretului și Sportului al Republicii Moldova și Premiul „Simpatia Copiilor” acordat de juriul copiilor.

Referințe

[Nicolae Popa] este din categoria ironiștilor sentimentali care întretin lirismul într-o zonă elegiacă, dar și într-un registru dramatic.

Mihai Cimpoi

E un prozator meritoriu pentru etapa reformatoare ce urmează realismului socialist. Fără a fi un regionalist, e un scriitor basarabean de importanță regională semnificativă.

Aureliu Busuioc

Nicolae Popa scrie o poezie „neomodernistă”, dacă ținem neapărat să-i punem o etichetă convențională, fără vociferări programatic-contes-

tatare, destul de puțin atras de intertextualități (...). Este un poet profund, fantezist-elegiac, dispunând de o mare libertate de manevrare a cuvântului în poem, o prezență majoră în spațiul liric românesc mai larg, numai formal îngădit de apa Prutului.

Ion Pop

Nicolae Popa știe să povestească la limita dintre realitate și vrajă, iar conotațiile filosofice ale textului se dizolvă în magma limbajului post-modern, ce păstrează ineditul unui context social și al unui timp istoric concret. (...) Privită din perspectiva *Văzului ultim*, toată poezia lui Nicolae Popa se află în căutarea locului pierdut (îl găsește pitoresc în *Timpul probabil*; rătăcește cosmic în *Ghid pentru cometa Halley*; i se revelează, metafizic, în *Lunaticul nopții scitice*), o căutare de negăsire alimentată de goana poetului după linia de orizont al visului deschizător de ceruri.

Emilian Galaicu-Păun

Citită cu luare-aminte, poezia sa ne ajută să înțelegem o anumită experiență prin care au trecut părinții noștri și noi înșine. Este punctul său de vedere expus în poezie cu onestitate intelectuală, fără a se identifica, în sens artistic, cu vreuna din formulele în vogă. Sunt semne care ne dau siguranța rezistenței în timp a poeziei lui Nicolae Popa.

Ana Bantoș

Dincolo de acțiunea propriu-zisă și de strategiile narative ale autorului, romanul lui Nicolae Popa [*Avionul mirosea a pește sau iarna preotesei*] impresionează prin calitatea componentelor texturii epice. Ironic și autoironic, inteligent și cultivat, autorul utilizează cu naturalețe procedeele specifice postmodernismului (contextualizarea prin introducerea în ficțiune a unor întâmplări și personaje identificabile în viața reală), dar are și capacitatea de a realiza o analiză aproape cinică a situației politice, economice, sociale și culturale din Republica Moldova.

Tudorel Urian

Nicolae Popa face parte din specia rară a poeților vizionari. Miza poemelor sale este ștergerea graniței dintre individual și general-uman, dintre concretul banal și metafizicul inefabil, dintre lumesc și dumnezeiesc. (...) Este uimitoare această capacitate a lui Nicolae Popa de a îmbina planuri aparent neadiacente, pentru a descoperi transcendentul în

lumesc și omenescul în celest. Construite din astfel de dihotomii, uneori ludice, alteori profund dramatice, poemele răvășesc și încântă, contrariază și deprimă, așa cum trebuie să facă poezia adevărată.

(...) *Înzecit* este o carte a profunzimilor, scrisă de un poet care a ieșit din tiparele poetice ale generației sale, creându-și propria formulă, distinctă, inconfundabilă. Un poet adevărat.

Lucia Țurcan

Titluri pentru expoziții

Nicolae Popa, autorul timpului probabil

Un elegiac în tipare postmoderniste

Poetul cu fața spre Soare

Un poet profund, fantezist-elegiac – Nicolae Popa

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

AVIONUL mirosea a pește sau iarna pretesei: roman / Nicolae Popa; pref.: Moni Stănilă; postf.: Oxana Gherman; cop.: Sergiu Stanciu. – Chișinău: Prut, 2022. – 284 p.

BALCOANE cu elefanți: (lectură interzisă părinților fără acordul copiilor) / Nicolae Popa; il.: Olga Cazacu. – Chișinău: Prut Internațional, 2011. – 68 p.: il.

CAREUL cu raci / Nicolae Popa; cop.: V. Coroban. – Chișinău: Cartier, 2003. – 88 p. – (Linia întâi).

CUBUL de zahăr: roman / Nicolae Popa; pref.: Ioan Holban. – Iași: Junimea, 2017. – 308 p. – (Epica).

GHIOZDANUL zburător: micro-roman / Nicolae Popa; il. de aut.; cop., conc. graf.: Mihai Bacinschi. – Chișinău: Arc, 2017. – 96 p.: il.

MARELE Ciulică / Nicolae Popa; il.: Nicoleta Ionescu. – Chișinău: Prut Internațional, 2012. – 27 p.: il.

O MIE de ani cu fața la soare: [poezii] / Nicolae Popa; cop., conc. graf.: Mihai Bacinschi. – Chișinău: Arc, 2019. – 128 p.

Referințe critice

CIOBANU, Mircea V. Cartea-valet și mizele ei în jocul literar: (Nicolae Popa. „Castanul roz”) / Mircea V. Ciobanu // Contrafort. – 2021. – Nr. 3. – P. 4-5.

CIOBANU, Mircea V. Elegiile elementare ale lui Nicolae Popa sau (poate) despărțirea de postmodernism // Ciobanu, Mircea V. Plăcerea interpretării: eseuri / Mircea V. Ciobanu. – Chișinău: Prut Internațional, 2008. – P. 176-183.

- CIOBANU, Mircea V. Un poet al arhetipurilor: [Nicolae Popa] // Ciobanu, Mircea V. Un tărâm al literaturii / Mircea V. Ciobanu. – Chișinău: Arc, 2021. – P. 168-174.
- CIOBANU, Mircea V. Un roman despre „lucruri știute”: [Nicolae Popa. „Avionul mirosea a pește”] // Ciobanu, Mircea V. Deziluziile necesare / Mircea V. Ciobanu. – Chișinău: Arc, 2014. – P. 188-198.
- CIOCAN, Iulian. Subiect și personaj: [Nicolae Popa. „Păsări mergând pe jos”] // Ciocan, Iulian. Incursiuni în proza basarabeană / Iulian Ciocan. – Chișinău: Arc, 2004. – P. 71-74.
- CIOCANU, Ion. Cu Nicolae Popa „departe de gura sobei” // Ciocanu, Ion. Cărțile din noi: Articole, eseuri, cronici literare / Ion Ciocanu. – Chișinău: Pontos, 2011. – P. 262-265.
- CORBU, Daniel. Nicolae Popa sau aventurile îngerului căzut în visare // Corbu, Daniel. Escale în Panteon de la Dosoftei la Vișniec: eseuri și portrete literare / Daniel Corbu. – Iași: Princeps Multimedia, 2018. – P. 372-373.
- GHERMAN, Oxana. Postfață / Oxana Gherman // Popa, Nicolae. Avionul mirosea a pește sau iarna preotesei: roman / Nicolae Popa. – Chișinău: Prut, 2022. – P. 279-282.
- GRATI, Aliona. Libertatea mirosea a frângere // Grati, Aliona. Cronici în rețea metaliteratura.net / Aliona Grati. – Iași: Junimea, 2016. – P. 118-126.
- MORARU, Anatol. „Avionul mirosea a pește” – expresie a unei lumi în tranziție // Moraru, Anatol. Scurtmetraj fără final / Anatol Moraru. – Chișinău: Univers Educațional, 2020. – P. 224-227.
- NICOLAE POPA // Noi. – 2021. – Nr. 10. – P. 8.
- PREMIILE Uniunii Scriitorilor din Moldova pentru anul 2019: Premiul de Excelență – Nicolae Popa // Revista Literară. – 2020. – Nr. 6. – P. 11.
- RĂILEANU, Vitalie. Spații impetuoase circumscrise în „Careul cu raci” de Nicolae Popa // Răileanu, Vitalie. Chei pentru labirint: (cronici literare, recenzii, prezentări) / Vitalie Răileanu. – Chișinău: Magna Princeps, 2009. – P. 72-77.
- RUSU, Nicolae. Identități literare – 2011: [Nicolae Popa] // Rusu, Nicolae. Aspecte și identități: cronici, impresii de lectură, opinii / Nicolae Rusu. – București: Astralis, 2022. – P. 42-43.
- STĂNILĂ, Moni. Cuvânt de deschidere / Moni Stănilă // Popa, Nicolae. Avionul mirosea a pește sau iarna preotesei: roman / Nicolae Popa. – Chișinău: Prut, 2012. – P. 3-4.
- SUCEVEANU, Arcadie. Nicolae Popa și alte personaje // Suceveanu, Arcadie. Cu grație, printre (pre)texte / Arcadie Suceveanu. – Chișinău: Arc, 2020. – P. 159-165.
- ȘVEȚ, Natalia-Maria. Nicolae Popa / Natalia-Maria Șveț // Calendar Național 2019 / Bibl. Naț. a Republicii Moldova. – Chișinău, 2019. – P. 79-80.

- TRIFAN, Călina. Popa Nicolae / Călina Trifan // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Chișinău: Prut Internațional, 2010. – P. 420-422.
- ȚURCANU, Lucia. „Aici doar poezia și moartea contează” / Lucia Țurcanu // Noi. – 2019. – Nr. 1. – P. 3; Moldova. – 2019. – Nr. 1-2. – P. 38-43.
- ȚURCANU, Lucia. Nicolae Popa, metatext și metafizică // Țurcanu, Lucia. Poezia BASA / Lucia Țurcanu. – Chișinău: Arc, 2019. – P. 66-74.

Dedicații lirice

- SUCEVEANU, Arcadie. Omuleții-chibrit: lui Nicolae Popa, graficianul: (poezie) / Arcadie Suceveanu // Noi. – 2021. – Nr. 9. – P. 9.

23 FEBRUARIE – 125 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI GERMAN ERICH KÄSTNER (1899-1974)

Scriitorul și jurnalistul german Erich Kästner este considerat unul dintre cei mai de seamă autori de literatură pentru copii ai secolului XX. A scris poezii, scenete și satire, articole jurnalistice, romane, în special pentru copii, precum și autobiografia *Als ich ein kleiner Junge war* (1957, *Când eram un băiețel*), pentru care a fost apreciat, în anul 1960, cu Premiul Internațional „Hans Christian Andersen”.

S-a născut pe 23 februarie 1899 la Dresda, într-o familie modestă. Tatăl său, Emil Kästner, era șelar (făcea șei pentru cai), iar mama sa era casnică și lucra ocazional ca frizeriță. Fiind unicul fiu, mama sa și-a concentrat toată atenția asupra lui, ceea ce l-a motivat să devină băiatul bun, inteligent și admirabil în care ea credea. Tânărul Erich a studiat cu perseverență, fiind mereu în fruntea clasei și având un comportament exemplar.

În 1913, Erich Kästner se înscrie la Școala pedagogică din Dresda, dar din cauza războiului și a situației financiare precare este nevoit să renunțe la studii, în 1916, cu puțin timp înainte de a obține diploma. În 1917 este înrolat într-o companie de artilerie, experiența războiului marcându-l pentru tot restul vieții. Abia după război își va relua și termina studiile. În anul 1919 a primit o bursă de studii la Universitatea din Leipzig, unde a urmat cursuri de istorie, filosofie, limba germană, literatură și teatru, obținând doctoratul cu o teză despre Frederic cel Mare

și literatura germană. Și-a plătit studiile lucrând ca jurnalist și critic de teatru la un ziar de prestigiu din Leipzig. În 1927 s-a mutat la Berlin, unde a continuat să scrie pentru diverse publicații, semnând peste 350 de articole.

În 1928 își editează primul volum de poezii, *Herz auf Taille* (*Inimă pe măsură*), urmat, până în 1933, de alte trei culegeri de versuri, care l-au situat printre reprezentanții de seamă ai obiectivismului german. Scrierile sale în proză – *Fabian, Geschichte eines Moralisten* (*Fabian, povestea unui moralist*, 1931), *Drei Männer im Schnee* (*Trei oameni în zăpadă*, 1934), *Die verschwundene Miniatur* (*Miniatura dispărută*, 1935) – atacă, cu o strălucită vervă umoristică, viciile sociale precum imoralitatea, corupția, filistinismul, fascismul.

Adevărata popularitate i-o aduc însă cărțile pentru copii. Scriitorul este convins că copiii pot face lumea mai bună și urmează cu fidelitate acest crez, cărțile sale aducând un spirit nou în literatura pentru copii existentă la acel timp. Cel mai cunoscut și apreciat roman al său pentru copii, *Emil und die Detektive* (*Emil și detectivii*), cu ilustrații de Walter Trier, a fost publicat în 1929. Tradus în 59 de limbi, vândut în peste 2 milioane de exemplare numai în Germania, romanul a consacrat genul narațiunilor în care personaje sunt copii detectivi, inspirând mulți autori, printre care și pe scriitoarea engleză Enid Blyton, autoarea unor celebre serii de romane cu detectivi. Au urmat apoi alte cărți, printre care: *Der 35. Mai* (*35 mai*, 1931), *Pünktchen und Anton* (*Punctișorul și Anton*, 1931), *Das fliegende Klassenzimmer* (*Clasa zburătoare*, 1933), *Emil und die drei zwillinge* (*Emil și cei trei gemeni*, 1933) ș.a.

În cărțile adresate copiilor, Erich Kästner promovează ideile umanismului, adevărului, echității și responsabilității fiecăruia pentru tot ce se întâmplă. El a creat un nou tip de personaj: implicat, independent, ingenios, sociabil și încrezător în forțele sale.

Erich Kästner a fost unul dintre intelectualii germani care s-au opus regimului nazist. Deși mulți dintre aceștia au emigrat în Italia sau Elveția în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, scriitorul a ales să rămână la Berlin. Experiența acelor ani a fost tulburătoare: pe lângă interogatoriile la care era supus constant, toate cărțile sale, cu excepția uneia singure, *Emil și detectivii*, au fost arse. Mai mult, scriitorul a asistat la arderea

propriilor cărți în cadrul teribilului manifest care a avut loc în Piața Operei din Berlin, la 10 mai 1933.

După sfârșitul războiului, scriitorul s-a întors la Dresda, găsimu-și orașul natal în ruine. S-a mutat la München, unde a editat revista pentru copii și tineri „Der Pinguin”, a activat într-un teatru literar, a colaborat cu mai multe posturi de radio și a scris piese satirice. A continuat să scrie pentru copii: *Das doppelte Lottchen* (*Gemelele Lottchen*, 1949), *Die Konferenz der Tiere* (*Conferința fiarelor*, 1949, scrisă la îndemnul fondatoarei IBBY Jella Lepman), *Der kleine Mann* (*Băiețelul din cutia de chibrituri*, 1963), *Der kleine Mann und die kleine Miss* (*Băiețelul și fetița din cutia de chibrituri*, 1967), ultimele două fiind dedicate fiului său Thomas, ș.a.

Erich Kästner a fost nu numai un autor autentic, ci și o personalitate cu spirit civic. În perioada 1952-1962 a fost președintele PEN-Clubului din Germania de Vest, apoi a fost ales președinte de onoare (1965). De asemenea, a fost unul dintre fondatorii Bibliotecii Internaționale pentru Tineret din München (Internationale Jugendbibliothek), membru fondator al Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (1953), având ca obiectiv principal promovarea editării și difuzării cărților de valoare pentru copii și tineret.

De-a lungul carierei sale, a fost onorat cu mai multe premii și distincții: Premiul literar al orașului München (1956), prestigiosul Premiu Georg Büchner (1957), Ordinul de Merit al Republicii Federale Germania (1959), Premiul pentru Literatură pentru Tineret al Japoniei (1962), Premiul Mildred L. Batchelder pentru ediția americană a cărții „The Little Man” (1968), Premiul Cultural de Onoare al orașului München (1970), Medalia de Aur a orașului München (1974) etc. De patru ori a fost nominalizat la Premiul Nobel pentru Literatură.

S-a stins din viață la 29 iulie 1974, la München, fiind înmormântat la Cimitirul Sf. Gheorghe din München-Bogenhausen.

Opera lui Erich Kästner a continuat să captiveze tinerii cititori din întreaga lume. În memoria sa, Academia de Arte Frumoase din München a fondat un premiu literar care-i poartă numele. De asemenea, 96 de străzi și peste 100 de școli din Germania poartă numele lui Erich Kästner.

Referințe

Cei mai mulți oameni se debarasează de copilărie ca de o pălărie veche. O uită ca pe un număr de telefon care nu mai există. Pe vremuri au fost copii, apoi au devenit adulți, dar ce sunt ei acum? Numai cel care devine adult, rămânând copil, este om!

* * *

Abia când ai nepoți, ajungi în punctul în care îi poți înțelege pe copii.

* * *

Umorul este umbrela celor înțelepți.

* * *

Imaginația este o calitate minunată, dar trebuie să o ții sub control.

Erich Kästner

În întreaga lui carieră literară, Erich Kästner s-a definit ca un tânăr furios, care a scrutat tarele epocii sale cu indignare, mânie, umor și ironie.

Romul Munteanu

Încă de la început, cărțile lui Kästner pentru tinerii cititori au primit multă aprobare din partea criticilor literaturii pentru copii și tineret. Referințele la lumea copiilor, temele și motivele moderne, intriga incitantă, designul lingvistic strălucit și umorul sunt apreciate. „Mesajul” moral echilibrat este dedicat principiilor generale ale iluminismului și umanismului.

* * *

Succesul cărților sale pentru copii se explică adesea prin faptul că adevăratele personaje din cărțile sale sunt copiii care se înțeleg fără ajutorul adulților. Această imagine puternică a copiilor vine din credința lui Kästner că aceștia sunt oameni mai buni decât adulții și au o viziune clară asupra tuturor lucrurilor.

Isa Schikorsky

La sfârșitul anilor douăzeci, Kästner a creat un nou tip de copil ca personaj al cărților sale – încrezător în sine, inteligent, practic și care își organizează propria viață în mod rațional și fără teamă, înlocuind astfel idealul copilului ascultător, bine crescut din literatura pentru copii a se-

colului al XIX-lea. De-a lungul timpului, le-a oferit copiilor curaj și bucurie, spunându-le povești cu un final fericit.

Klaus Doderer

A fost primul și singurul scriitor de faimă care s-a ocupat de copii și i-a distrat minunat, i-a educat discret, i-a introdus în viață și i-a făcut mai buni.

Theodor Storm

Erich Kästner este un satiric melancolic și un sceptic ironic... El, autorul unor poezii întunecate și amare, a fost în realitate cel mai plin de speranță pesimist al Germaniei și cel mai pozitiv negaționist al literaturii germane. A devenit rapid celebru și nu a fost niciodată pe deplin recunoscut. Atât în versuri, cât și în proză el s-a exprimat întotdeauna simplu și ușor.

* * *

Tradus în numeroase limbi, citit cu pasiune de copii și adulți, capabil să întrețină interesul unor cititori îndrăgostiți de literatură majoră, Erich Kästner reprezintă tipul scriitorului care beneficiază de o largă popularitate fără a ajunge să fie însă consacrat în istoria literară. Majoritatea cărților lui Erich Kästner sunt autobiografice. Ele reflectă evenimente reale și experiențe personale.

Marcel Reich-Ranicki

Titluri pentru expoziții

Fenomenul Kästner în literatura germană pentru copii

Erich Kästner, scriitorul tuturor generațiilor

Autorul care a cucerit copilăria

Un mesager al copilăriei – Erich Kästner

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

CLASA zburătoare / Erich Kästner; trad.: Iulian Bocai; il.: Walter Trier. – București: Arthur, 2019. – 192 p.: il. – (Classic yellow).

EMIL și cei trei gemeni / Erich Kästner; trad.: Ana Canarache; il.: Walter Trier. – București: Arthur, 2013. – 216 p.: il.

- EMIL și detectivii / Erich Kästner; trad.: Ana Canarache; il.: Walter Trier. – București: Arthur, 2015. – 176 p.: il. – (Cărțile de aur ale copilăriei).
- PRICHINDELUL / Erich Kästner; trad.: Alexandru Ulvine; il.: Horst Lemke. – București: Arthur, 2019. – 200 p.: il. – (Arthur retro).
- 35 MAI sau Konrad pornește călare spre Mările Sudului / Erich Kästner; trad.: E. Cerbu; il.: Horst Lemke. – București: Arthur, 2020. – 160 p.: il. – (Classic yellow).
- 35 MAI sau Konrad pornește călare spre Mările Sudului / Erich Kästner; trad.: E. Cerbu; il.: Horst Lemke. – București: Arthur, 2017. – 160 p.: il. – (Classic yellow).
- КНОПКА и Антон / Эрих Кестнер (Erich Kästner); пер.: Е. Вильмонт. – Москва: Астрель, 2001. – 222 p.: il. – (Любимые книги девочек).
- ЭМИЛЬ и сыщики: повесть / Эрих Кестнер (Erich Kästner); пер. с нем.: Лилиана Лунгина; худож.: Евгения Двоскина. – Москва: Махаон, 2021. – 160 p.: il. – (Чтение – лучшее учение).
- ЭМИЛЬ и трое близнецов / Эрих Кестнер (Erich Kästner); пер. с нем.: Лилиана Лунгина. – Москва: Махаон, 2016. – 160 p.: il. – (Веселая компания).

Referințe critice

- ERICH Kästner // Scriitori-laureați ai Premiului Hans Christian Andersen / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”; alcăt.: L. Tcaci, T. Maleru. – Chișinău: Pontos, 2004. – P. 22-25.
- ERICH Kästner [online]. – Disponibil pe Internet: https://ro.wikipedia.org/wiki/Erich_K%C3%A4stner
- ERICH Kästner (23.02.1899-29.07.1974) – Blogul copiilor [online]. – Disponibil pe Internet: <https://copiibjc.bjc.ro/>
- ТУБЕЛЬСКАЯ, Галина. Кестнер Эрих (Kästner Erich) // Тубельская, Галина. Зарубежные детские писатели: 100 имен: биобиблиогр. справочник: Ч. I. А-М / Галина Тубельская. – Москва: Школьная библиотека, 2005. – P. 158-161.
- ХАРИТОНОВ, М. Две повести Эриха Кестнера / М. Харитонов // Кестнер, Эрих. Когда я был маленьким; Эмиль и сыщики: повести / Эрих Кестнер (Erich Kästner). – Москва: Детская литература, 1990. – P. 345-350.
- ХАРИТОНОВ, М. Уроки Эриха Кестнера / М. Харитонов // Кестнер, Эрих. Повести / Эрих Кестнер (Erich Kästner). – Москва: Правда, 1985. – P. 5-14.
- ЭРИХ Кестнер (Erich Kästner) // Я познаю мир: Детская энциклопедия. Литература. – Москва: АСТ, 1999. – P. 205-208.

DE LA NAȘTEREA SCRITOAREI AMERICANE KATE DICAMILLO (1964)

Kate DiCamillo, pe numele complet Katrina Elizabeth DiCamillo, este una dintre cele mai mari scriitoare pentru copii tradusă în toată lumea. S-a născut la 25 martie 1964, în Philadelphia, Pennsylvania, SUA. A copilărit în Florida, iar acum locuiește în Minneapolis, Minnesota. De când era încă foarte tânără și-a dorit să devină scriitoare. A început prin a observa cu atenție lumea din jurul ei, apoi a încercat să o transpună în cuvinte.

A absolvit în 1987 Universitatea din Florida, specializându-se în limba engleză.

Debutează editorial în anul 2000 cu volumul *Because of Winn-Dixie* (*Din cauza lui Winn-Dixie*), care a primit titlul de Newbery Honor Book. I s-a acordat această înaltă distincție pentru umorul blând, claritatea scrierii sale, dar și pentru curajul de care a dat dovadă tânăra protagonistă.

Au urmat multe alte cărți, printre cele mai cunoscute numărându-se: *Tiger Rising* (*Ridicarea tigrului*, 2001), *The Tale of Despereaux* (*Povestea lui Despereaux*, 2003), *The Miraculous Journey of Edward Tulane* (*Miraculoasa călătorie a lui Edward Tulane*, 2006), *The Magician's Elephant* (*Elefantul magicianului*, 2009), *Flora & Ulysses: The Illuminated Adventures* (*Flora și Ulise: aventurile iluminate*, 2013), *Raymie Nightingale* (*Raymie Nightingale*, 2016), *Louisiana's Way Home* (*Louisiana se întoarce acasă*, 2018), *Beverly, Right Here* (*Beverly, aici și acum*, 2019), *The Beatryce Prophecy* (*Profeția Beatryce*, 2021).

Kate DiCamillo a creat câteva serii de cărți pentru copii. Prima serie descrie aventurile exuberantului porcușor iubitor de pâine prăjită Mercy Watson: *Mercy Watson to the Rescue* (*Mercy Watson la salvare*, 2005), *Mercy Watson Goes for a Ride* (*Mercy Watson merge la plimbare*, 2006), *Mercy Watson Fights Crime* (*Mercy Watson luptă împotriva crimei*, 2006), *Mercy Watson: Princess in Disguise* (*Mercy Watson: Prințesă deghizată*, 2007), *Mercy Watson Thinks like a Pig* (*Mercy Watson gândește ca un porc*, 2008) și *Mercy Watson: Something Wonky This Way Comes* (*Mercy Watson: Vine ceva ciudat în acest fel*, 2009). Personajele din aceste cărți apar

ulterior în seria *Tales from Deckawoo Lane* (*Povești din Deckawoo Lane*), care include: *Leroy Ninker Saddles Up* (*Leroy Ninker se ridică*, 2014), *Eugenia Lincoln and the Unexpected Package* (*Eugenia Lincoln și pachetul neașteptat*, 2017) și *Stella Endicott and the Anything-Is-Possible Poem* (*Stella Endicott și Poezia „Orice-Este-Posibil”*, 2020).

A publicat și cărți ilustrate, cu foarte puțin text, printre care *Great Joy* (*Mare bucurie*, 2007), *Louise, the Adventures of a Chicken* (*Louise, Aventurile unui pui*, 2008), *La La La* (2017) etc.

În primăvara anului 2024, scriitoarea intenționează să publice o nouă carte, care va fi intitulată *Ferris* (*Ferris*). Ea le-a dezvăluit cititorilor săi că, spre deosebire de protagoniștii anteriori ai cărților sale, care se confruntă adesea cu singurătatea, *Ferris*, personajul principal al acestei cărți, se bucură din plin de dragostea și grija membrilor familiei sale minunate.

Mai multe cărți ale sale au fost ecranizate, iar în 2022 *Miraculoasa călătorie a lui Edward Tulane* a fost adaptată ca operă și interpretată la Opera din Minnesota.

În Statele Unite ale Americii, Kate DiCamillo a fost desemnată de către Biblioteca Congresului ca Ambasador Național al Literaturii pentru Copii, în perioada 2014-2015. Despre această misiune și despre puterea poveștilor, ea spune: „Atunci când citim împreună, stabilim o legătură între noi. Împreună descoperim lumea și ne descoperim unii pe alții.”

Kate DiCamillo a primit mai multe premii și distincții literare, fiind recunoscută ca unul dintre cei mai buni autori de literatură pentru copii din ultimii ani. Este de două ori câștigătoare a prestigioasei Medalii Newbery (2004, pentru *Aventurile lui Despereaux* și 2014, pentru *Flora și Ulise*).

Referințe

Am învățat să fiu adult, păstrând copilul din mine. Am pe cine mângâia și pentru cine scrie.

* * *

Mă consider o persoană extrem de norocoasă: pot să-mi câștig existența spunând povești.

* * *

Lectura este fundamentală pentru dezvoltarea conștiinței de sine. Mai important: este o bucurie și o comoară. (...) Ceea ce pot să le spun părinților și profesorilor despre motivarea cititorilor tineri este că lectura nu ar trebui să le fie prezentată ca o corvoadă, o datorie. Ar trebui, în schimb, oferită cadou: „Uite, te voi ajuta să desfăci acest cadou miraculos. Îți voi arăta cum să-l folosești pentru propria ta satisfacție, educație și plăcere profundă și intensă.”

* * *

Ce înseamnă să fii scriitor? Înseamnă să fii pasionat de lume, să privești, să vezi și să auzi. Înseamnă să-ți deschizi inima și să lucrezi pentru a-ți menține inima deschisă.

Kate DiCamillo

Predominarea câinilor fără stăpân, a iepurilor și a șoarecilor în poveștile lui DiCamillo, reflectă o adorație pentru aventurile lui *Paddington Bear* și *Stuart Little* și *The Mouse and the Motorcycle* de la Beverly Cleary și o modalitate de a ajunge la copilul din sine.

* * *

Cărțile pentru copii ale lui DiCamillo variază de la genuri și categorii de vârstă, de la cărți ilustrate la cărți cu capitole, abordând teme precum pierderea, dezertarea, absența parentală, dragostea, speranța etc.

Linda Morris

Ceea ce dă rezonanță lucrărilor lui DiCamillo – și motivul pentru care mulți americani pot recunoaște cel puțin una dintre cărțile ei – este conținutul acestora, limbajul clar, accesibil, dar și faptul că autoarea poate să treacă în mintea copiilor.

Dara Moskowitz Grumdahl

Titluri pentru expoziții

Redutabila scriitoare pentru copii – Kate DiCamillo

Un ambasador al lecturii – Kate DiCamillo

Miraculoasa călătorie în lumea poveștilor lui Kate DiCamillo

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- ELEFANTUL magicianului / Kate DiCamillo; trad.: Diana Marin-Caea; il.: Yoko Tanaka. – București: Editura Arthur, 2017. – 148 p.: il. – (Smart blue).
- LOUISIANA se întoarce acasă / Kate DiCamillo; trad. și note de Iulia Arsintescu. – București: Editura Arthur, 2020. – 167 p. – (Smart blue).
- MIRACULOASA călătorie a lui Edward Tulane / Kate DiCamillo; trad.: Lavinia Braniște; il.: Bagram Ibatoulline. – București: Editura Arthur, 2013. – 196 p.: il.
- POVESTEA lui Despereaux sau Povestea unui șoarece, a unei prințese, a unui castron de supă și a unui mosorel de ață / Kate DiCamillo; trad.: Ioana Cătrună; il.: Timothy B. Ering. – București: RAO, 2008. – 220 p.: il.
- RAYMIE Nightingale / Kate DiCamillo; trad.: Lavinia Braniște. – București: Editura Arthur, 2016. – 174 p. – (Smart blue).
- КАК слониха упала с неба / Kate DiCamillo; пер.: Ольга Варшавер; il.: Игорь Олейников. – Москва: Махаон, 2011. – 144 p.: il. – Lb. rusă.
- ПРИКЛЮЧЕНИЕ мышонка Десперо, а точнее – сказка о мышонке, принцессе, тарелке супа и катушке с нитками / Кейт ДиКамило (Kate DiCamillo); пер.: Ольга Варшавер; il.: Игорь Олейников. – Москва: Махаон, 2019. – 208 p.: il. – Lb. rusă.
- СВИНКА Мила – настоящая принцесса / Кейт ДиКамило (Kate DiCamillo); пер.: Ольга Варшавер; il.: Chris van Dusen. – Москва: Махаон, 2010. – 144 p.: il. – Lb. rusă.
- СВИНКА Мила: новые приключения / Кейт ДиКамило (Kate DiCamillo); пер.: Ольга Варшавер; il.: Chris van Dusen. – Москва: Махаон, 2011. – 160 p.: il. – Lb. rusă.
- УДИВИТЕЛЬНОЕ путешествие кролика Эдварда / Кейт ДиКамило (Kate DiCamillo); пер.: Ольга Варшавер. – Москва: Махаон, 2020. – 144 p.: il. – (Чтение – лучшее учение). – Lb. rusă.

Referințe critice

- КАТЕ DiCamillo [online]. – Disponibil pe Internet: https://en.wikipedia.org/wiki/Kate_DiCamillo. – (Accesat: 15.08.2023). – Lb. engl.
- КАТЕ DiCamillo [online]. – Disponibil pe Internet: <https://www.britannica.com/biography/Kate-DiCamillo>. – (Accesat: 15.08.2023). – Lb. engl.
- КЕЙТ ДиКамило (Kate DiCamillo): [online]. – Disponibil pe Internet: <https://prodelit.ru/index.php> / ДиКамило_Кейт. – (Accesat: 15.08.2023). – Lb. rusă.
- КЕЙТ ДиКамило – биография, лучшие книги, цитаты: [online]. – Disponibil pe Internet: <https://m.readly.ru/autor17381/>. – (Accesat: 15.08.2023). – Lb. rusă.

КЕЙТ ДиКамило (Kate DiCamillo) – все книги, биография, отзывы, цитаты [online]. – Disponibil pe Internet: <https://azbooka.ru/autor/dikamilo-k-kac9>. – (Accesat: 15.08.2023). – Lb. rusă.

„ПИСАТЬ – это значит держать свое сердце открытым” / Кейт ДиКамило (Kate DiCamillo): беседа вели: Мария Бостон и Марина Аромштам [online]. – Disponibil pe Internet: <https://papmambook.ru/articles/15651>. – (Accesat: 15.08.2023). – Lb. rusă.

4 MAI – 60 DE ANI DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI, CRITICULUI LITERAR VITALIE CIOBANU (1964)

Scriitor, prozator, eseist, critic literar, editor de revistă literară. S-a născut la 4 mai 1964 în orașul Florești, într-o familie de profesori. A absolvit Facultatea de Jurnalism din cadrul Universității de Stat din Moldova (1986). A activat în calitate de lector și redactor-șef la Editura „Hyperion” (1986-1993), redactor-șef al revistei literare „Contrafort” (din 1994). Din 2022 este colaborator permanent la postul de radio internațional Deutsche Welle în limba română.

În 1990 a debutat publicistic cu un eseu în revista „Convorbiri literare”.

Debutul editorial are loc un an mai târziu, în 1991, cu romanul *Schimbară din strajă*, care a fost urmat de volumele: *Frica de diferență* (articole, eseuri, cronici literare) (1999), *Valsul pe Eșafod: 30 de pretexte literare și un Jurnal la Praga* (2001), *Anatomia unui faliment geopolitic: Republica Moldova* (2005), *Literatur Express. Europa de la fereastra vagonului. Jurnal pe două voci* (volum realizat împreună cu Vasile Gârneț) (2007), *Scribul în grădina fermecată. Jurnal de lectură* (2014), *Vin rușii! 5 perspective asupra unei vecinătăți primejdioase* (co-autor, alături de Sabina Fati, Ioan Stanomir, Marian Voicu și Valentin Naumescu) (2018), *Revanșa literaturii, Ficțiuni critice* (2019), *Zilele după Oreste* (proză scurtă) (2019).

Este inclus în mai multe antologii literare apărute în România, Republica Moldova și în străinătate: *Momentul adevărului* (1996), *Literatura din Basarabia în secolul XX* (2004), *Literatura din Basarabia. Început de se-*

col XXI (2017), *Europaexpress. Ein literarisches Reisebuch*, Berlin (2001), *Best European Fiction 2013*, Statele Unite ș.a.

Este coordonator și alcătuitor al volumului *Arhipelag – antologie de literatură română din Republica Moldova* în limbile germană, engleză și franceză, apărut sub egida PEN-Clubului în 2010.

Colaborează la cele mai importante publicații culturale românești: „Dilema veche”, „Observator cultural”, „România literară”, „Cultura”, „Viața Românească”, „Secolul XXI”, „Interval” (Brașov), „Apostrof”, „Steaua” (Cluj), „Timpul”, „Convorbiri literare” (Iași), „Orizontul” (Timișoara), „Sud-Est Cultural”, „Semn” (Chișinău), la cotidienele „România liberă”, „Evenimentul Zilei” (București) ș.a.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1992), membru al Uniunii Scriitorilor din România (1993), Membru al PEN-Clubului Internațional (1995) și președinte al Moldova PEN-Club (2004).

A participat la colocvii și congrese internaționale organizate la București (1992, 1993, 1997), Viena (1995), Guadalajara, Mexic (1996), Brașov (1998), Strasbourg (1999), Praga (1999, 2000, 2001, 2006), Iași (2000), „Literatur Express Europa 2000” (2000), Bled, Slovenia (2005), Belgrad (2011), Roma (2010), Londra (2011), Amsterdam (2012) ș.a.

Deține mai multe premii, printre care: Premiul pentru Debut al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1991), Premiul pentru Eseu al Uniunii Scriitorilor din România (1999), Premiul pentru Jurnal/Memorii al Filialei Chișinău a Uniunii Scriitorilor din România (2007), Premiul pentru Eseu și Critică literară al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2014), Premiul pentru Proză al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (2019), Premiul Național al Republicii Moldova (2021).

Referințe

Proza este pentru mine un mediu potrivit pentru evadare.

Vitalie Ciobanu

Cronică a unei adânci crize morale și de identitate prin care trece eroul principal și, implicit, întreaga suflare românească a epocii investigate, *Schimbarea din strajă* ni se înfățișează și drept o scriere polemică, ce refuză cu îndrăzneală tiparele tradiționale ale romanului istoric. Au-

torul încearcă să acrediteze ideea (privită cu mult scepticism la noi) că literatura de calitate ia naștere întotdeauna din literatură. Vitalie Ciobanu, un bun cunoscător al limbii române, preferă la prima sa carte o frază arborescentă, exemplar etajată, cu ușoare vibrații romantice. Scrisul său este livresc, psihologizant, abundând în sensuri. Astfel, elementul analitic predomină în roman și, uneori, pe parcursul lecturii, ai impresia că citești un tratat romanțat, un eseu epic despre condiția umană.

Vasile Gârneț

Romanul *Schimbarea din strajă*, oricăror interpretări și reinterpretări s-ar preta, marchează poate cel mai important efort (conștientizat) din ultimii ani ai prozei românești dintre Prut și Nistru de a prinde pasul prozei ce se scrie în Țară. Asistăm la un proces de lungă durată, în care pe parcursul anilor s-au implicat, depășind și lăsându-se depășiți, cei mai buni dintre prozatorii noștri, oferindu-ne în toată amploarea sa privilegiștea neîncetatei despărțiri a uscatului de apă. Și uscatul va continua să tot iasă din apă, procesul va continua până când insula se va contopi cu restul pământului, formând un continent. Neîndoielnic, Vitalie Ciobanu ne-a mai săltat cu câțiva centimetri din apă, asigurând cu apariția sa o atât de necesară *Schimbare din strajă*, potrivit căreia, ni se spune în roman, sufletul părintelui ia locul celui care a murit înaintea sa, „ca sufletul vechiului mort să se poată duce spre odihna veșnică”.

Nicolae Popa

Vitalie Ciobanu oferă [în vol. *Frica de diferență*] imaginea unui autor matur și rafinat, conștient că fatalitatea nu are niciun amestec în destinul individului sau al popoarelor, și că, dimpotrivă, destinul unei națiuni depinde de capacitatea de a acționa la nivelul lumii reale și nu în planul iluziilor sau miturilor fondatoare, a fiecăruia dintre reprezentanții săi. „Complotul mediocrității” – indiferent că se manifestă în viața literară sau în cea politică – și suficientă „gândirii” exhibată fără jenă în presă îl determină pe eseistul basarabean să pledeze pentru o necesară și salutară coaliție a valorilor, capabilă să contracareze efectele nefaste ale confuziei și ale arbitrarului care domină în continuare societatea românească.

Carmen Mușat

Alimentată dens din parabolele europenilor interbelici și postbelici (Camus, Kafka, Sartre, eventual Le Clezio), dar și din realismul magic latino-american, proza lui Vitalie Ciobanu poartă parfumul poveștilor cu tâlc, rotunde și cu semnificații clare... În toate textele avem inserate meditații ale scriitorului (nu ale naratorului) asupra literaturii, actului creației, asupra misiunii (sic!) omului de artă. Or, fără a fi neapărat moralist (deși este, totuși), Vitalie Ciobanu este o instanță morală în mediile intelectuale de la Chișinău și asta nu putea să lipsească (nici) din ficțiunile sale.

Mircea V. Ciobanu

Narațiunile lui Vitalie Ciobanu [din *Zilele după Oreste*] sunt deci în pas cu tendințele mondiale și alimentează un fabulos de cea mai bună calitate. Parcă pentru a spori misterul unor subiecte, autorul evită să localizeze întâmplările și personajele „în timp și spațiu”, oferindu-i cititorului o marjă largă de interpretare. Nici numele unor personaje, selectate parcă dintr-un registru onomastic european (Oreste, Ilona, Iordan etc.), nu dau indicii sigure că ar aparține unei anumite țări sau unui ținut anume (România? Basarabia?).

Eugen Lungu

Ca mai toți congenerii săi optzeciști, scriitorul meditează în scrierile sale asupra timpurilor în schimbare, asupra anatomiei și efectelor tranziției, în oricare epocă istorică s-ar produce ea. Deși practică diverse genuri literare și registre stilistice, Vitalie Ciobanu este înainte de toate prozator, este autorul cu vocația epicului, încât tot ce scrie, de la eseu la comentariu politic, se organizează, în măsură mai mare sau mai mică, în discurs narativ.

Maria Șleahțișchi

Titluri pentru expoziții

Vitalie Ciobanu, autor cu vocația epicului
Un *contrafort* al moralității în spațiul basarabean
Realismul magic al lui Vitalie Ciobanu

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- FRICA de diferență: articole, eseuri, cronici literare / Vitalie Ciobanu. – București: Editura Fundației Culturale Române, 1999. – 302 p. – (Eseuri).
- REVANȘA literaturii: ficțiuni critice / Vitalie Ciobanu; cop.: Mihai Bacinschi. – Chișinău: Arc, 2019. – 402 p.
- SÂNGEREI: istorie și actualitate / Vitalie Ciobanu, Sergiu Munteanu; coord. șt.: Demir Dragnev. – Chișinău: S. n., 2015. – 232 p. + fot.
- SCHIMBAREA din strajă: roman / Vitalie Ciobanu; cop.: Mihai Bacinschi. – Chișinău: Hyperion, 1991. – 320 p.
- SCRIBUL în grădina fermecată: jurnal de lectură / Vitalie Ciobanu; cop.: Mihai Bacinschi. – Chișinău: Arc, 2014. – 298 p.
- VALSUL pe Eșafod: 30 de pretexte literare și un Jurnal la Praga / Vitalie Ciobanu; coord. ser.: Em. Galaicu-Păun. – Chișinău: Cartier, 2001. – 284 p. – (Linia întâi).

Referințe critice

- GRATI, Aliona. „Schimbarea din strajă” de Vitalie Ciobanu. Problema autenticității dialogului în literatură // Grati, Aliona. Romanul ca lume post BABELică / Aliona Grati. – Chișinău: Gunivas, 2009. – P. 177-192.
- TRIFAN, Călina. Ciobanu Vitalie / Călina Trifan // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Chișinău: Prut Internațional, 2010. – P. 137-138.

6 MAI – 70 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRIITOAREI FRANCEZE MARIA-AUDE MURAIL (1954)

Maria-Aude Murail s-a născut la 6 mai 1954, în orașul-port Le Havre (Franța), într-o familie de oameni de creație. Tatăl său a fost poet, iar mama jurnalistă. Sora sa, Elvire, și unul dintre frații săi, Lorriss, sunt, de asemenea, scriitori, în timp ce fratele mai mare, Tristan, este compozitor.

După ce a studiat literatura modernă la Sorbona, culminând cu o teză dedicată adaptării romanului clasic la publicul pentru copii, și-a făcut „ucenicia” la „Editions mondials”, unde a publicat, între 1980 și 1987, în jur de o sută de nuvele.

La mijlocul anilor 1980, a publicat primele două romane pentru adulți cu editorul elvețian Pierre-Marcel Favre: *Passage* (Trecere, 1985) și *Voici Lou* (Acesta este Lou, 1986).

De la prima poveste, *Tu ferais mieux d'être bleu* (Mai bine să fii albastru), publicată în septembrie 1985 în revista „Astrapi”, ea a scris circa o sută de texte pentru tineri, incluse în trei serii: Émilien (*Emilian*, 1989-1993), Nils Hazard (*Nils Hazard*, 1991-1998) și *L'Espionne* (*Spionul*, 2001-2013), reeditate după 2018.

Din 2016 scrie un nou serial, *Sauveur & Fils* (*Mântuitorul și Fiul*), care include șapte volume (ultimul scris împreună cu fiica sa Constance Robert-Murail și publicat în anul 2023). În perioada 2020-2021, a scris, împreună cu fratele său Lorris Murail, o trilogie de proză polițistă.

Poveștile sale abordează teme variate, de la istorie la lumi fantastice, de la politică la aventură și dragoste. Cea mai cunoscută carte a sa, *Oh, boy!* (*Oh, băiete!*, 2000), a fost tradusă în peste 15 limbi și adaptată pentru televiziune în 2008. Maria-Aude Murail nu a încetat niciodată să promoveze dreptul tuturor copiilor la educație și importanța dezvoltării aptitudinilor de lectură în evoluția armonioasă a celor mici. Umorul este una dintre armele sale preferate pentru a-și stimula cititorii. „Umorele are această capacitate de a atenua tragicul existenței și de a relativiza anumite forme de opresiune la care sunt supuși mulți copii la școală sau în familie. Are rolul de a educa, permițându-ne să continuăm să credem în lumea în care trăim, să fim parte activă din ea, chiar dacă uneori aceasta înseamnă o adevărată luptă. De aceea râd cu personajele mele, mă amuz, fac jocuri de cuvinte...”, mărturisește autoarea.

A explorat, cu umor și tandrețe, toate genurile și toate registrele, de la romanele istorice la romanele polițiste și de la realism la fantezie. Pe lângă faptul că scrie cărți, găsește și timp să meargă în școli și biblioteci pentru a-și cunoaște cititorii și necititorii, cărora încearcă să le transmită dragostea pentru lectură.

Cărțile sale sunt traduse în 27 de limbi, unele dintre ele au fost transpuse pe scenă sau pe ecran.

A scris și câteva scenarii pentru filme documentare despre scriitorul Charles Dickens, pentru care are o admirație deosebită, despre Isus și despre profesia ei de scriitoare.

În 2001, L'École des loisirs a publicat o monografie despre Maria-Aude Murail scrisă de Sophie Cherer, ea constituind primul volum din seria „Scriitorul meu preferat”.

A fost onorată cu nenumărate premii, printre care: Prix Sorcières (1989, 1990), Prix jeunesse France Télévision, Prix Tam-Tam la Târgul de carte pentru copii de la Montreuil. În 2004 a fost distinsă de statul francez cu titlul de Cavaler al Legiunii de Onoare, iar în 2022 Consiliul Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY) i-a acordat prestigiosul Premiu Hans Christian Andersen.

Maria-Aude Murail a trăit mulți ani la Paris, apoi la Bordeaux, iar în prezent locuiește la Orléans, unde este foarte implicată în activități de susținere a copiilor refugiați.

Referințe

A scrie înseamnă a salva lumea...

* * *

Misiunea mea, ca scriitor, este să-mi însoțesc cititorii, mai ales tinerii, să le fiu alături, să privesc împreună cu ei la societatea din jurul lor. În cărțile mele, încerc să transmit un mesaj de speranță, fără morală sau presiune.

* * *

Scriitorul pentru copii nu poate spune totul. Îmi impun anumite reguli. Îmi interzic să descurajez un copil. Nu scriu niciodată o carte care se termină rău. Cartea mea trebuie să te facă să vrei să crești. Așadar, nu ajung niciodată la o ușă închisă sau la finaluri triste. Romanele mele au în mod deliberat un final optimist. Asta este, fără îndoială, ceea ce m-a făcut să aleg această literatură.

* * *

Când părăsesc camera unui copil după ce i-am spus noapte bună, las o lumină de noapte. Veioza reprezintă speranța. Și în cărțile mele o las mereu aprinsă.

* * *

Umorul poate diminua tragedia pe care o are uneori viața și poate ajuta să pună în perspectivă formele teribile de asuprire pe care le trăiesc unii copii, la școală sau în familie. De asemenea, educă și face posibilă dorința de a crede în lumea în care trăim și de a ne implica, chiar dacă uneori se rezumă la luptă. Așa că râd cu personajele mele, mă distrez, mă joc cu cuvintele.

Maria-Aude Murail

Scriitoarea își respectă cititorul și are încredere în el, îi dă dreptul să aleagă... Putem să alergăm rapid spre un final fericit sau putem să zăbo-

vim, să cugetăm, apoi ni se va dezvălui un nou sens, un alt nivel, iar personajele își vor schimba brusc măștile și ne vor prezenta o cu totul altă poveste. Și așa din nou și din nou. Literatura adevărată este inepuizabilă, ca și viața însăși.

Olga Maeots

Marie-Aude Murail este gata să vorbească cinstit cu adolescenții despre subiecte pentru adulți, fără a netezi colțurile ascuțite ale realității. Răvășind sufletul cititorului, ea încearcă să distrugă zidul indiferenței față de cei pe care, de multe ori, nu vrem să-i remarcăm în spatele proprii noastre stări de bine.

Alexandra Dvoretzkaia

Titluri pentru expoziții

A scrie înseamnă a salva lumea

Maria-Aude Murail, un pilon al literaturii pentru copii din Franța

O scriitoare desăvârșită – Maria-Aude Murail

O figură importantă în literatura mondială – Maria-Aude Murail

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

BABY-SITTER blues/ Marie-Aude Murail. – Paris: Monde Neuf, 2006. – 137 p. – Lb. fr.

EU Tarzan, tu Neaclus / Marie-Aude Murail; il.: Michel Gay; trad.: Patricia Rădulescu. – București: Portocala Albastră, 2022. – 56 p.

JUDE et Jean / Marie-Aude Murail. – Paris: J'aime lire, [S.a.]. – 68 p. – (Centurion Jeunesse). – Lb. fr.

LA VISITEUR de minuit / Marie-Aude Murail; il.: Peters Day. – Paris: J'aime lire, [S.a.]. – 66 p. – (Centurion Jeunesse). – Lb. fr.

MAITE coiffure / Marie-Aude Murail. – Paris: Medium, 2008. – 178 p. – Lb. fr.

MISS Charity / Marie-Aude Murail. – Paris: L'Ecole des Loisirs, 2008. – 563 p.

OH, BOY! / Marie-Aude Murail. – Paris: L'Ecole des Loisirs, 2015. – 208 p.

PAPA et maman sont dans un bateau / Marie-Aude Murail. – Paris: Ecole des Loisirs, 2009. – 294 p. – (Medium). – Lb. fr.

SIMPLE / Marie-Aude Murail. – Paris: L'Ecole des Loisirs, 2015. – 272 p.

Referințe critice

- AN INTERVIEW with Marie-Aude Murail: Acknowledging the Invisible Ties That Connect Us / Emmanuelle Kobala; transl. by Jennifer Dewar // Bookbird. – 2022. – Nr. 3. – P. 13-19. – Lb. engl.
- MARIE-AUDE Murail: n. biogr. // Murail, Marie-Aude. Eu Tarzan, tu Neaclus / Marie-Aude Murail; trad.: Patricia Rădulescu; il. Michel Gay. – București: Portocala Albastră, 2022. – P. 55.
- MARIE-AUDE Murail // Bookbird. – 2019. – Nr. 4. – P. 27. – Lb. engl.
- MATHIS, Janelle. Presenting the 2022 Hans Christian Andersen Award Nominees: Marie-Aude Murail / Janelle Mathis; Petros Panaou // Bookbird. – 2021. – Nr. 4. – P. 21. – Lb. engl.
- MARIE-AUDE Murail [online]. – Disponibil pe Internet: <https://www.cartepe-dia.ro/autor/Marie-aude-murail-73330>. – (Accesat: 15.08.2023).
- VASTA, Morgane. „Humanity Breathes within Her”: Why Read and Reread Marie-Aude Murail Today / Morgane Vasta; transl. by Juliette Saumande // Bookbird. – 2022. – Nr. 3. – P. 3-12. – Lb. engl.

24 MAI – 100 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI ALEXEI MARINAT (1924-2009)

Nuvelist, romancier, publicist și dramaturg, supranumit „Soljenițan al Basarabiei”. S-a născut la 24 mai 1924 în satul Valea Hoțului, Transnistria (azi Dolinskoe, reg. Odesa), în familia Ecaterinei Săndulescu și a lui Roman Marinat.

După absolvirea școlii medii din satul natal (1940), și-a urmat studiile la Institutul Pedagogic din Tiraspol. În 1944 a fost mobilizat în armata roșie și a luptat în cel de-al Doilea Război Mondial. După demobilizare și-a continuat studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Istorie și Filologie.

La 27 mai 1947 este arestat de KGB, fiind denunțat de un coleg, pentru însemnările dintr-un jurnal intim în care scria despre evenimentele din anii '46-'47 ai secolului XX. A fost acuzat de antisovietism și deportat pe 10 ani în regiunea Taișet, Siberia, în locul numit Ozerlag, unde a participat la munci silnice de construcție a căilor ferate.

După ce este reabilitat de Tribunalul Militar din Odesa, în noiembrie 1955, își continuă studiile la Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă”.

În anii '60 începe să activeze în calitate de scriitor și publicist. A debutat editorial cu un volum de povestiri și schițe intitulat *Zărilor ne cheamă* (1959). A fost colaborator literar la publicațiile periodice „Tinerimea Moldovei” și „Chipăruș”. A colaborat cu studioul „Moldova-film”, din 1977 realizând scenarii pentru jurnalul satiric de cinema „Usturici”.

În 1957 a devenit membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova, iar în 1959 – membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Ulterior va deveni membru al Uniunii Scriitorilor din România și al Organizației Mondiale a Scriitorilor, fiind inclus în *Enciclopedia Universală a Literaturii*, editată la Moscova.

Alexei Marinat este autorul a 17 cărți, inclusiv romanele *Fata cu harțag* (1962), *Urme pe prag* (1966), *Izvoarele fierbinți* (1973), *Mesagerii* (1977), *Grădina dragostei* (1980); culegerile de schițe umoristice *Drob de sare* (1968), *De luni până sâmbătă* (1970), *Căutătorii de noroc* (1983), *La doi pași de fericire* (1989); volumele de nuvele *Venea un om pe drum de țară* (1962), *Vânturi albastre* (1969); comedii *Opriți Planeta* (1966), *Adio, Campanella* (1968), *Dragostea din mai* (1970), *Curajul bărbaților* (1981); jurnalul *Eu și lumea*, *Proză documentară* (1999) și volumul de memorii *Călătorii în jurul omului* (2004).

A semnat scenarii de film, piese și comedi, care au fost montate pe scenele mai multor teatre din țară. O parte din lucrările sale au fost traduse în limbile rusă, ucraineană, estonă și bielorusă.

Una din operele sale principale este proza documentară *Eu și Lumea*, care nu este altceva decât jurnalul intim pentru care a fost arestat în 1947 și pe care a reușit să-l recupereze abia la sfârșitul anilor '80. Este o autobiografie în care autorul descrie evenimentele de până la și după arestare, reconstituind din memorie viața trăită în Gulagul sovietic. Inițial, a publicat fragmente din jurnal în volumul *Scrieri alese* (1991), apoi le va relua în *Eu și lumea. Jurnal de detenție* (1999), în *Călătorii în jurul omului* (2004) și în volumul *Eu și lumea* (2017). Aceste volume, prin conținutul lor, fac dovada unei rezistențe fizice și intelectuale, fiind înalt apreciate de critica de specialitate și de cititori.

Pe parcursul vieții, Alexei Marinat a obținut numeroase premii și distincții în literatură și artă, între care: titlul de „Maestru în literatură” (1993), Ordinul Republicii (1996), Premiul de Stat al Republicii Moldova pentru jurnalul *Eu și Lumea* (1999); Premiul Național în domeniul

literaturii și artei (2000). Tot în 2000 devine Cavaler al Ordinului Național „Serviciul credincios” al României „pentru merite speciale în dezvoltarea culturii românești în Republica Moldova”.

S-a stins din viață la 17 mai 2009, în Chișinău, la vârsta de 84 de ani. A fost înmormântat la Cimitirul Central din strada Armenească.

Referințe

Lucrul asupra operelor literare se aseamănă cu acțiunea mării asupra pietricelelor care, indiferent de forma lor inițială, datorită șlefuirii iminente capătă aspecte dintre cele mai neașteptate, mai ciudate, mai frumoase, toate de o naturalețe desăvârșită.

* * *

Scriitorul nu este obligat să inventeze întâmplări și situații neobișnuite, de vreme ce realitatea îi servește la tot pasul cazuri interesante, bune de pus în pagini de carte. Desigur, nu e o lege universală a creației artistice, cel mai adesea scriitorul, plasticianul sau slujitorul oricărei alte arte recurge la imaginație, inventează subiecte inedite, își pune personajele în circumstanțe complicate, în măsură să dezvolpeze cât mai multe și mai variate unghere ale sufletului omenesc.

Alexei Marinat

Aspectul însuflețit, juvenil al romanelor de actualitate ale lui Alexei Marinat este tulburat de înfruntarea dintre mentalitățile generațiilor, dintre dramatic și viu, ca și de umbra trecutului nu prea îndepărtat, marcat de facilități ce au constrâns și au anihilat spiritual. Experiența dramatică trăită dă frazei aerul autenticității.

* * *

În genul reconstruirii memorialistice a perioadei războiului și universului concentraționar cu o deosebită ardoare confesivă și etică excelează Alexei Marinat, supranumit Soljenițanul basarabean, în jurnalul *Eu și lumea...*

Mihai Cimpoi

În romanele sale, Alexei Marinat nu complică subiectul, dar caută să pătrundă mai mult în caractere, și asta e bine, deoarece într-un roman substanța umană stă pe primul plan.

Vasile Coroban

Deficitară întrucâtva sub aspectul limbajului, fără să se constituie dintr-o scriitură marcată de spectaculozitate stilistică, proza documentară a lui Alexei Marinat se dovedește a fi totuși o contribuție certă la evoluția publicisticii noastre scriitoricești. Ea se distinge net de întreaga producție de acest gen printr-un material uman de o duritate ieșită din comun, prin fapte, întâmplări și evenimente pe cât de concrete, pe atât de groaznice în esența lor.

Ion Ciocanu

Cultul realității obiective, ca piatră de temelie a metodei de creație, pare să fie o trăsătură distinctă a întregii activități literare a lui Alexei Marinat, indiferent dacă e vorba despre nuvelistica, despre romanele sau despre piesele sale de teatru.

Constantin Cubleșan

Titluri pentru expoziții

Alexei Marinat – un adevărat martir al istoriei

Alexei Marinat – un Soljenițan al Basarabiei

Conștiința luptătoare a literaturii române din Republica Moldova –

Alexei Marinat

Lumea lui Alexei Marinat

Un memorialist lucid și curajos

(E. B.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

CĂLĂTORII în jurul omului: (proză documentară) / Alexei Marinat; cop.: M. Șendrea. – Chișinău: Prut Internațional, 2004. – 406 p. – (Scriitori contemporani).

EU și lumea: proză documentară / Alexei Marinat; cop.: Vitalie Coroban. – Chișinău: Cartier, 2017. – 264 p. – (Cartier popular).

LA DOI pași de fericire / Alexei Marinat; coord. col.: A. Scobioală. – Chișinău: Prut Internațional, 2006. – 474 p. – (Scriitori contemporani).

SCRIERI alese: proză / Alexei Marinat. – Chișinău: Hyperion, 1991. – 531 p.

URME pe prag: roman / Alexei Marinat; cop.: Vitalie Coroban. – Chișinău: Cartier, 2017. – 360 p. – (Cartier popular).

Referințe critice

- BILEȚCHI, Nicolae. Profiluri și medalioane literare: Alexei Marinat // Bilețchi, Nicolae. Analize și sinteze critice / Nicolae Bilețchi. – Chișinău: Elan-Poli-graf, 2007. – P. 212-235.
- MARIN, Gheorghe. Circumspectul // Marin, Gheorghe. Rotonda falnicilor tei: Nuvelistică documentară / Gheorghe Marin. – Chișinău: Pontos, 2012. – P. 150-156.
- MARIN, Gheorghe. Unul din cei patru... (Alexei Marinat) // Marin, Gheorghe. Închinare memoriei: (proză documentară cu fotografii) / Gheorghe Marin. – Chișinău: S.n., 2006. – P. 75-82.
- MOROȘANU, Andrei. Din unghiuri de eclipsă: [Alexei Marinat. „Eu și lumea: proză documentară”] / Andrei Moroșanu // Literatura și Arta. – 2023. – 30 mar. – P. 7.
- SCRIITORI în Al Doilea Război Mondial: Alexei Marinat // Alunelul. – 2020. – Nr. 4. – P. 9.
- ȚURCANU, Lucia. R-886. Nume: Alexei Marinat / Lucia Țurcanu // Moldova. – 2018. – Nr. 5-6. – P. 36-41.
- ZBÂRCIOG, Vlad. Lecții de demnitate și adevăr: [Alexei Marinat] // Zbârciog, Vlad. Opere. Vol. 8: Meridiane ale verbului matern: Eseuri, Publicistică / Vlad Zbârciog. – Chișinău: Pontos, 2018. – P. 29-37.
- ZBÂRCIOG, Vlad. Marinat Alexei / Vlad Zbârciog // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Chișinău: Prut Internațional, 2010. – P. 349-350.

Dedicații lirice

- ȘCERBINA, Romeo. De Florar, vivat: lui Alexe Marinat (octogenar): (poezie) // Șcerbina, Romeo. Viața-mi asta-i: (versuri și gânduri pe un colț de inimă) / Romeo Șcerbina. – Chișinău: [S.n.], 2010. – P. 52.

30 MAI – 75 DE ANI

DE LA NAȘTEREA PICTORULUI ANATOL SMÂȘLEAEV

(1949)

Pictor scenograf, grafician și ilustrator de carte. S-a născut la 30 mai 1949, în satul Petrușeni, raionul Fălești. În perioada 1964-1968 și-a făcut studiile la Școala Republicană de Arte Plastice „Ilia Repin” din Chișinău, actualmente Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”. Urmează apoi Facultatea de Pictură la Institutul Unional de

Cinematografie din Moscova (VGIK), specialitatea pictor-animator, clasa profesorilor B. Nemenski și A. Sazonov (1971-1977).

Activitatea de creație și-a început-o la Studioul „Moldova-film”, în calitate de pictor-scenograf și regizor al filmelor de animație. Din 1986, după lichidarea Asociației de Creație „Animație” de la Studioul „Moldova-film”, a lucrat ca pictor-decorator la Teatrul Republican de Păpuși „Licurici” și ilustrator la Editura „Literatura artistică”.

Din anii '90 ai secolului XX, a început să deseneze, de asemenea, caricaturi pentru mai multe publicații din Republica Moldova: „Delovaia gazeta”, „Nezavisimaia Moldova”, „Telegraph”, „Capital” și altele. Dese-nează și pentru revista pentru copii „Alunelul” („Steluța”). A desenat mai bine de o mie și jumătate de desene.

Anatol Smâșleaev a făcut schița pentru monumentul „Cușma lui Guguță”. Este autor de ilustrații la cărțile pentru copii. A ilustrat circa 200 de cărți, printre care povești populare moldovenești și ruse, povești de Frații Grimm, Charles Perrault, Hans Christian Andersen, precum și cărțile unor autori contemporani: *Leneșul*, *Motănaș ținut în frunte*, *Foișorul vesel*, *O bucată de cretă* de Titus Știrbu, culegerea de povestiri *Privighetoarea* de Spiridon Vangheli, *Voinicel din grupa mare*, *Buș-Lăbuș* de Aurel Scobioală, cărțile scriitorului Serghei Evstratiev ș.a. Ilustrațiile sale se remarcă prin figurile dinamice având linii perfect delimitate, formele lizibile și coloristica vie.

Este autor de scenarii la filme de desene animate: *Nourul* (1978), *Cu picioare străine* (1979), *Cuvântul de onoare al mânzului* (1980), *Haiducul* (1986), *Dragonul și soarele* (1987) etc.

Ca metodă creativă, Anatol Smâșleaev se axează pe expresivitatea șarjei, care păstrează direcția pentru caricaturismul fără denaturarea sau banalizarea realității.

A participat la expoziții republicane (1979, 1981, 1982, 1997) și uni-onale (1984, 1986), dar și la expoziții organizate în Bratislava (1985, 1987) și Moscova (1990, 1993, 2000).

Anatol Smâșleaev este laureat al multor concursuri internaționale de animație, grafică și ilustrație de carte: Premiul pentru cea mai bună realizare plastică a filmului animat *Haiducul* (Kiev, 1985), Diploma „Meritul cultural-artistic” (Tbilisi, 1985), Diploma „Pentru cea mai bună

performanță grafică” (Alma-Ata, 1986), Grand Prix „Palme d’Or” la cel de-al 39-lea Festival Internațional de Film de la Cannes (Franța, 1986), la categoria „Cel mai bun scurtmetraj”.

Lucrările sale se află în colecții de stat și private din Chișinău, București, Odesa, Kiev, Moscova, Sankt-Petersburg, Bratislava, Florida.

Referințe

Nu sunt un satiric, sunt doar o persoană veselă!

Anatol Smâșleae

Anatol Smâșleae desenează întotdeauna așa cum își dorește. Ilustrațiile și caricaturile sale sunt ironice, pline de umor strălucitor și împletesc subtil fantezia cu realitatea. Peste tot există un subtext profund, niște sensuri ascunse pe care fiecare spectator le interpretează în felul său.

* * *

Artistului îi place „zăngănitul vieții” în artă, pulsația ei, respirația ei. Spectatorilor li se pare că desenele lui s-au născut instantaneu. Ele sunt amuzante, în același timp calde și sincere.

Tatiana Migulina

Există un tip de creativitate care nu necesită traducere, acesta este un desen, o pictură. Anatol Smâșleae combină simțul umorului cu sensul și gândurile.

Serghei Evstratiev

A picta bine este dificil. A scrie desene animate este de două ori mai dificil. Dar Anatol Smâșleae reușește. Privind la creația lui, ai putea crede că totul pentru el este simplu.

Leonid Reabcov

Lucrările lui Anatol Smâșleae aduc mereu bucurie. Sunt armonioase. Totul e făcut cu atâta dragoste! Minuțiozitatea în elaborarea detaliilor este uimitoare. Fiecare părticică a lucrării este o poveste. Foarte amabil, foarte festiv, cu dragoste pentru copii. El vede lumea prin ochii unui copil.

Maria Buinciuc

Titluri pentru expoziții

Anatol Smâșleae, pictor-scenograf de excepție
 Universul creației pictorului Anatol Smâșleae
 Artistul imaginii – Anatol Smâșleae
 Omul care imortalizează clipa
 Lumea prin ochii unui copil

(E. B.)

BIBLIOGRAFIE**Opera**

- ANDREESCU, George. Iliada; Odiseea; Eneida: repovestite pentru copii / George Andreescu; prez. graf.: Anatol Smâșleae. – Chișinău: Făt-Frumos, 1996. – 216 p.: il.
- CREANGĂ, Ion. Punguța cu doi bani / Ion Creangă; prez. graf.: Anatol Smâșleae. – Chișinău: Făt-Frumos, 1993. – 28 p.: il.
- DRAGOMIR, Constantin. Orchestra minunată / Constantin Dragomir; il.: Anatol Smâșleae. – Chișinău: Prut Internațional, 2004. – 16 p.: il. – (Poezii de seama voastră).
- GRIMM, Frații. Argatul morarului și pisica vărgată / Frații Grimm; adapt.: Tamara Alisandru; il.: Anatol Smâșleae. – Chișinău: Arc, 2003. – 16 p.
- LONDON, Jack. Colț Alb / Jack London; trad.: M. Alexandrescu, M. Măgureanu; il.: Anatol Smâșleae. – Chișinău: Prut Internațional, 2008. – 228 p.: il. – (Biblioteca pentru toți copiii).
- SAINT-EXUPÉRY, Antoine de. Pământ al oamenilor / Antoine de Saint-Exupéry; trad.: Ion Caraion; il.: Anatol Smâșleae. – Chișinău: Prut Internațional, 2004. – 159 p.
- SCOBIOALĂ, Aurel. Marele fermier Buș-Lăbuș / Aurel Scobioală; prez. graf.: Anatol Smâșleae. – Chișinău: Prut Internațional, 1999. – 32 p.: il.
- VATAMANU, Ion. Oglinda mofturoasă / Ion Vatamanu; il.: Anatol Smâșleae. – Chișinău: Prut Internațional, 2003. – 16 p.: il. – (Poezii de seama voastră).

Referințe critice

- ȘVEȚ, Natalia-Maria. Anatol Smâșleae / Natalia-Maria Șveț // Calendar Național 2019 / Bibl. Naț. a Republicii Moldova. – Chișinău: S.n., 2019. – P. 178.

4 IUNIE – 50 DE ANI

**DE LA NAȘTEREA SCRITOAREI STELIANA GRAMA
(1974-2006)**

Steliana Grama, poetă, prozatoare, publicistă, cercetător științific, traducătoare, autor dramatic, s-a născut la Chișinău în familia intelectualilor Claudia Slutu-Grama și Dumitru C. Grama.

A absolvit Școala medie nr. 23 (în prezent Liceul „Mihai Viteazul”) din Chișinău (1991). Își continuă studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Jurnalism și Științe ale comunicării, specialitatea Jurnalistică (1996). Concomitent studiază la Universitatea de Stat a Artelor, Facultatea de Arte Dramatice, specialitatea Teatrologie, absolvind studiile în 1999. A urmat și trei cursuri la Facultatea de Istorie a USM. A fost doctorandă la Institutul de Istorie și Teoria Artei al Academiei de Științe a Moldovei (1996-2000).

A debutat cu versuri în presă la vârsta de 12 ani. A participat la emisiuni televizate și radiofonice pentru copii cu versuri din creația proprie.

A debutat editorial cu volumul de poezii *Tratat de tanatofobie*, prefăcut de Tudor Opreș (București, 1996). Continuă să scrie poezii care au fost incluse în volumele: *Rezervația de meteoriți* (1998), *Pubela din Calea Lactee* (2001), *Surogat de iluzii* (2003, ediție revăzută și completată în 2006), *Perfuzie de vise* (2006), *Cetatea de scaun a Dragostei* (2006).

A fost o scriitoare prolifică. Peniței sale îi aparțin și drame, articole de studii despre literatură, critică de teatru. A publicat numeroase recenzii și cronici la diferite spectacole ale teatrelor „Mihai Eminescu”, „Luceafărul”, „A. P. Cehov” din Chișinău, „Vasile Alecsandri” din Bălți. Se preocupa de problema repertoriului teatral, de evoluția regiei de teatru din Moldova, a lucrat la o teză de doctor în teatrologie.

A scris peste 250 de texte pentru cântece, s-a manifestat și ca traducătoare. Textele ei apăreau în diverse ediții periodice, în culegeri editate în Republica Moldova și în România. Multe din volumele scriitoarei au apărut post-mortem: *Speranța moare ultima* (2007, proză), *Curcubeul viselor* (2008, versuri pentru copii), *Rană de stea* (2009), *Dramaturgia autohtonă din anii 1960-1970 pe scena teatrelor din Moldova* (studiu monografic, 2010), *Telerană* (2011), *101 poeme* (2011), *Să ne păstrăm coloana vertebrală* (2012), *La Ambasada Dragostei* (2012), *Oaza de sin-*

ceritate (2012), *Memoria sugativei* (2012), *Rondeluri de dragoste* (2013), *Pendantivul sentimentelor* (2014, proză), *La Râșcova Criulenilor, la bunica* (2014), *Faetonul cu autografe: Parodii și versuri satirice, mai puțin umoristice* (2017), *Deficit de iluzii* (2019, piese de teatru) ș.a.

A fost membră a Ligii Criticilor de Teatru din Moldova (1998), a Uniunii Scriitorilor din Moldova (1999), a Uniunii Jurnaliștilor din Moldova (2002) și a Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Chișinău (2002).

Pentru activitatea prodigioasă, a fost apreciată cu nenumărate mențiuni și premii: laureată a Festivalului Național de Carte și Poezie „Eminesciana” (1988-1990), a Festivalului Internațional de creație pentru liceeni „Pana de aur” din Dej (1991, 1992), a Festivalului Național de Știință și Poezie „Costachi Conachi” din Tecuci (1993), a Concursului literar „Pagini de jurnal” din Bârlad (1993), a Festivalului de SF „Quasar” din Iași (1994, 1995), a Festivalului Național de Creație „Mihail Sadoveanu” din Pașcani (1994), a Concursului de Creație literară „Lucian Blaga” din Sebeș (1995), a Festivalului Național de Creație din Oravița (1996), a Concursului republican de recital „Valeriu Cupcea” din cadrul Festivalului „Tinare talente” (1996); Premiul III la Concursul teatrologilor pentru anii 1995-1996 al Ligii Criticilor de Teatru din Moldova (1996), Premiul special al Uniunii Scriitorilor din Moldova și al Asociației „Jas-Group” (1998, pentru volumul de poezie *Rezervația de meteoriți*), Premiul special pentru colaborare pe anul 2003 al revistei „Viața Basarabiei”, Premiul săptămânalului „Literaturta și Arta” pentru poezie (2005), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (post-mortem, 2006); Premiul Concursului tinerilor dramaturgi pentru piesa *Un braț de sulfină* (post-mortem, 2008), Premiul „Remember” al Salonului Internațional de Carte, ediția a XXII-a (2013, pentru cărțile *Oaza de sinceritate* și *Memoria sugativei*) ș.a.

A fost distinsă (post-mortem) cu Medalia „Mihai Eminescu”.

S-a stins din viață la 11 octombrie 2006, la doar 32 de ani.

Numele Stelianeii Grama îl poartă astăzi un gimnaziu din Chișinău, Biblioteca pentru copii din orașul Soroca, Centrul de Informare și Documentare al Liceului Teoretic „Mihai Viteazul” din Chișinău. Editura „Pontos” a instituit Premiul „Steliana Grama”, acordat tinerilor autori.

Pe fațada casei unde a locuit este instalată o placă comemorativă dedicată Stelianeii Grama.

Referințe

Poezia celei mai tinere poete de la noi, Steliana Grama, capătă o tentă expresionistă, poeta făcând niște deschideri neoromantice în spații visate, idealiste.

Mihai Cimpoi

Steliana Grama este o stea, o stea a neamului... incredibil de talentată, ageră, spirituală, de o bunătate, cumsecădenie și o erudiție rară... A avut un har de la Dumnezeu de a se exprima în toate genurile literare... M-a impresionat felul ei inedit de a-și exprima sentimentele prin cuvinte: dragostea de adolescență, de tinerețe.

Claudia Partole

Poeta e Poetă în toate și aici, pentru că acesta i-a fost destinul – de a reprezenta, stelar, o Constelație... De unde și numele ei – Steliana Grama –, care consună totalmente cu titlul metaforic al noului volum liric inedit *Să ne păstrăm coloana vertebrală*.

Tudor Palladi

Ea a fost nufărul acestei generații. Dacă adunăm toate paletele în care a creat Steliana Grama, eu cred că putem concepe viața ei, scurtă care a fost, într-un foarte important destin artistic.

Traianus

Ne bucurăm că am avut-o pe Steliana. Starea ei de spirit era optimismul... A iubit și a fost iubită...

* * *

Steliana Grama era o persoană recunoscătoare Bunului Dumnezeu că a adus-o pe lume. Anii care i-au fost dați să-i trăiască pe Pământ au fost puțini. Dureros de puțini. Dar tot datorită harului dat de Dumnezeu, în acești ani a făcut multe și frumoase lucruri. A împlânzit Cuvintele, lăsându-le urmașilor în rânduri de poezie, de proză, de dramaturgie...

Claudia Slutu-Grama

Steliana era foarte erudită și mult mai matură intelectual decât semenii ei, fapt ce se datorează mediului spiritual din familie. Grație curățen-

niei sufletești, avea și o energie fizică de invidiat. Practic în numai 32 de ani de viață, Steliana a reușit să facă lucruri pe care unora nu le este dat să le facă timp de un veac.

Stelian Mateescu

Titluri pentru expoziții

Și spun c-acest mileniu, acest fantastic foc,

Va fi sau al Culturii, sau nu va fi deloc

Steliana Grama – ambasadorul viselor din stele

Steliana Grama – poeta care a trăit fulgerător clipa

Stări de spirit în lumina dorului

(T. P.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

CETATEA de Scaun a dragostei: Rondeluri / Steliana Grama; graf.: Mariana Jioară. – Chișinău: Pontos, 2006. – 140 p.

CURCUBEUL viselor / Steliana Grama; concepț., sel. și îngr.: Claudia Slutu-Grama. – Chișinău: Pontos, 2008. – 174 p.

DEFICIT de iluzii / Steliana Grama; ed. alcăt. și red.: Claudia Slutu-Grama. – Chișinău: Lumina, 2019. – 292 p.

FAETONUL cu autografe / Steliana Grama; sel. și îngr. text.: Claudia Slutu-Grama. – Chișinău: Pontos, 2017. – 160 p.

LA RÂȘCOVA Criulenilor, la bunica / Steliana Grama; ed. îngrij. de Claudia Slutu-Grama. – Chișinău: Grafema Libris, 2014. – 172 p.

LA ȚEPILOVA Sorocii, la bunici / Steliana Grama; ed. îngrij. de Claudia Slutu-Grama. – Chișinău: Notograf Prim, 2012. – 114 p.

MEMORIA sugativei: despre literatură și teatru / Steliana Grama; sel. și îngrij.: Claudia Slutu-Grama. – Chișinău: Lumina, 2012. – 132 p.

OAZĂ de sinceritate: versuri inedite, 1987-1997 / Steliana Grama; ed. îngrij. de Claudia Slutu-Grama. – Chișinău: S.n., 2012. – 332 p.

PANDANTIVUL sentimentelor / Steliana Grama; sel. și pref.: Claudia Slutu-Grama. – Chișinău: Grafema Libris, 2017. – 464 p.

PERFUZIE de vise: rondeluri de dragoste / Steliana Grama; pref.: Tudor Palladi; cop.: Isai Cărmu. – Chișinău: Cartea Moldovei, 2006. – 224 p.

RANĂ de stea: texte pentru cântece / Steliana Grama; concepț., sel. și îngr.: Claudia Slutu-Grama. – Chișinău: Pontos, 2009. – 368 p.

- SĂ NE PĂSTRĂM coloana vertebrală: versuri de Patrie / Steliana Grama; ed. îngrij. de Claudia Slutu-Grama; postf.: Tudor Palladi; cop.: Ruxanda Romanciuc. – Chișinău: Pontos, 2012. – 243 p.
- SPERANȚA moare ultima: povești adevărate de dragoste / Steliana Grama; sel.: Claudia Slutu-Grama; des.: Mariana Jioară; postf.: Tudor Palladi. – Chișinău: Pontos, 2007. – 115 p.
- TELERANĂ: versuri / Steliana Grama; ed. îngrij. și pref.: Claudia Slutu-Grama; cop.: Ruxanda Romanciuc; des. de autor. – Chișinău: Pontos, 2011. – 145 p.

Referințe critice

- BEȘLEAGĂ, Vladimir. Ochii Steliane / Vladimir Beșleagă; postf.: Nina Corcinschi. – Chișinău: Epigraf, 2020. – 160 p.
- BANTOȘ, Ana. Steliana Grama. Rostirea de sine // Bantoș, Ana. Recuperarea autenticului / Ana Bantoș. – Chișinău: Inst. de Filologie, 2006. – P. 181-183.
- CIOCANU, Anatol. Grama Steliana / Anatol Ciocanu // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Chișinău: Prut Internațional, 2010. – P. 269-270.
- FONARI, Victoria. Carnavalul poetic al vieții / Victoria Fonari // Grama, Steliana. La Țepilova Sorocii, la bunici / Steliana Grama. – Chișinău: Notograf Prim, 2012. – P. 91-99.
- FURDUI, Galina. Pasărea cu aripi de lumină // Furdui, Galina. Tangențe policrome: Eseuri. Portrete. Creionări / Galina Furdui. – Chișinău: Labirint, 2019. – P. 62-64.
- FURDUI, Galina. Spiritul universal în viziunea poetei // Furdui, Galina. Tangențe, policrome: Eseuri. Portrete. Creionări / Galina Furdui. – Chișinău: Labirint, 2009. – P. 211-215.
- JIOARĂ, Mariana. Poezia ca destin / Mariana Jioară // Literatura și Arta. – 2019. – 27 iun. – P. 5.
- JOSU, Nina. „Să ne păstrăm coloana vertebrală” / Nina Josu // Literatura și Arta. – 2016. – 20 oct. – P. 5.
- PALAMARCIUC, Tatiana. Ora Steliane / Tatiana Palamarciuc // Florile dalbe. – 2020. – 23 ian. – P. 3.
- PALLADI, Tudor. Cosmizarea interioară a cunoașterii epice de sine și de lume / Tudor Palladi // Grama, Steliana. Pandantivul sentimentelor: proză / Steliana Grama. – Chișinău: Grafema Libris, 2017. – P. 9-16.
- PALLADI, Tudor. Creația dramatică a Steliane Grama între chemare și realizare: (despre volumul „Deficit de iluzii”) / Tudor Palladi // Florile dalbe. – 2021. – 11 iunie. – P. 2-3.
- PALLADI, Tudor. Magia cuvântului sau Destinul operei Steliene: (Cartea și Biblioteca în viața Steliane Grama) / Tudor Palladi // Grama, Steliana. La Țepilova Sorocii, la bunici / Steliana Grama. – Chișinău: Notograf Prim, 2012. – P. 87-90.

- PALLADI, Tudor. Poeta e pretutindeni, ca și Cuvântul care-a ales-o... / Tudor Palladi // Grama, Steliana. La Râșcova Criulenilor, la bunica / Steliana Grama. – Chișinău: Grafema Libris, 2014. – P. 129-141.
- SLUTU-GRAMA, Claudia. „Curcubeul viselor” al unei regretate poete // Slutu-Grama, Claudia. Cuvântul azi despre ieri: Atitudini (articole, studii, recenzii, interviuri) / Claudia Slutu-Grama. – Chișinău: Lumina, 2019. – P. 313-314.
- SLUTU-GRAMA, Claudia. Despre Steliana Grama la timpul prezent // Slutu-Grama, Claudia. Cuvântul azi despre ieri: Atitudini (articole, studii, recenzii, interviuri) / Claudia Slutu-Grama. – Chișinău: Lumina, 2019. – P. 338-339.
- SLUTU-GRAMA, Claudia. Steliana Grama: toamna cu doi vulturi în zbor // Slutu-Grama, Claudia. Cuvântul azi despre ieri: Atitudini (articole, studii, recenzii, interviuri) / Claudia Slutu-Grama. – Chișinău: Lumina, 2019. – P. 344-346.
- SLUTU-GRAMA, Claudia. Steliana Grama: va veni timpul // Slutu-Grama, Claudia. Cuvântul azi despre ieri: Atitudini (articole, studii, recenzii, interviuri) / Claudia Slutu-Grama. – Chișinău: Lumina, 2019. – P. 331-332.
- SLUTU-GRAMA, Claudia. Traectoria unei vieți: (Rânduri disperate despre dramaturgia Stelianeii Grama) / Claudia Slutu-Grama // Grama, Steliana. Deficit de iluzii: piese de teatru / Steliana Grama. – Chișinău: Lumina, 2019. – P. 3-18.
- ȚURCANU, Lucia. Steliana Grama, perfuzii de poezie / Lucia Țurcanu // Moldova. – 2019. – Nr. 5-6. – P. 36-39.
- UNGUREANU, Larisa. Piese de Stelianeii Grama sau „spargerea” tiparelor / Larisa Ungureanu // Grama, Steliana. Deficit de iluzii: piese de teatru / Steliana Grama. – Chișinău: Lumina, 2019. – P. 286-288.
- VASILCĂU, Traian. Teatrul vieții fără de moarte al Stelianeii Grama / Traian Vasilcău // Grama, Steliana. Deficit de iluzii: piese de teatru / Steliana Grama. – Chișinău: Lumina, 2019. – P. 274-276.
- ZBÂRCIOG, Vlad. „La capăt de aer și de stea...” // Zbârciog, Vlad. Opere. Vol. 8: Meridiane ale verbului matern: Eseuri. Publicistică / Vlad Zbârciog. – Chișinău: Pontos, 2018. – P. 142-147.

Dedicații lirice

- GROSU, Lidia. Ad-Astare: acrostih in memoriam Steliana Grama / Lidia Grosu // Literatura și Arta. – 2013. – 17 oct. – P. 4; Grama, Steliana. La Râșcova Criulenilor, la bunica / Steliana Grama. – Chișinău: Grafema Libris, 2014. – P. 129.

- LADANIUC, Victor. Cu speranțe și iluzii: Stelianeî Grama în memoriam: (poezie) // Ladaniuc, Victor. Starea de a fi / Victor Ladaniuc. – Chișinău: Pontos, 2009. – P. 90.
- MANEA-CERNEI, Eugenia. Ființei solare cu prenume astral: în memoriam Steliana Grama: (poezie) / Eugenia Manea-Cernei // Literatura și Arta. – 2016. – 20 oct. – P. 5.
- NEGARĂ-RUSNAC, Tamara. Cununi de rime geniale: Stelianeî Grama: (poezie) // Negară-Rusnac, Tamara. Scutul meu din stele: poezii / Tamara Negară-Rusnac. – Chișinău: Labirint, 2012. – P. 302.
- RUCAN, Lora. Câtă lume nu știa: în memoria Stelianeî Grama: (poezie) // Rucan, Lora. Fluxuri-refluxuri / Lora Rucan. – Chișinău: S.n., 2022. – P. 85.
- SLUTU-GRAMA, Claudia. Pentru fiica mea Steliana Grama: (poezie) / Claudia Slutu-Grama // Literatura și Arta. – 2018. – 7 iun. – P. 5.
- VASILCĂU, Traian. Schit cu rană: pentru Steliana Grama: (poezie) // Vasilcău, Traian. Călugăr fără schit / Traian Vasilcău. – Chișinău: Lumina, 2012. – P. 78-79.

22 IUNIE – 60 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI EMILIAN GALAICU-PĂUN (1964)

Poetul, prozatorul, eseistul, traducătorul și criticul literar Emilian Galaicu-Păun s-a născut la 22 iunie 1964, în satul Unchitești, comuna Cuhureștii de Sus, raionul Florești. Este fiul poetului și prozatorului Vasile Galaicu și al Eleonorei (n. Păun), profesoară de limba și literatura română.

A absolvit Școala nr. 1 (azi Liceul Teoretic „Gh. Asachi”) din Chișinău, apoi Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Litere (1986). A făcut studii de doctorat la Institutul de Literatură „M. Gorki” din Moscova (1989). În perioada studenției a condus cenaclul universitar „Mihai Eminescu”, activând în același timp și în cadrul cenaclului „Luceafărul” de pe lângă revista „Tinerimea Moldovei”.

Și-a desfășurat activitatea profesională în calitate de redactor la periodicele „Glasul”, „Literatura și Arta”, „Sfatul Țării”, „Basarabia”, redactor pentru Basarabia al revistei „Vatra” (Târgu-Mureș, din 1993), redactor-șef la Editura „Cartier” (din 1997).

Colaborează la reviste literare și culturale atât din Republica Moldova, cât și din România: „Contrafort”, „Sud-Est cultural”, „Literatura și Arta”, „Semn”, „România Literară”, „Luceafărul”, „Familia”, „Poesis”, „Arca”, „Steaua”, „Tomis”, „Dacia Literară”, „Cronica” ș.a. Susține emisiunea de autor „Cartea la pachet” la Radio Europa Liberă Moldova (din 2005).

Debutază editorial în 1986 cu volumul de poezie *Lumina proprie*, urmat de volumele de versuri *Abece-Dor* (1989), *Levitații deasupra hăului* (1991), *Cel bătut îl duce pe Cel nebătut* (1994), *Yin Time* (1999, tradus în germană în 2007), *Gestuar* (2002), *Yin Time. Neantologie* (2004), *Arme grăitoare* (2009), *A-Z.best* (2012), *A(II)Rh+eu / Apa.3D* (2019); volumele de proză *Gesturi: trilogia nimicului* (1996), *Țesut viu. 10 x 10* (2012, tradus în engleză de Alistair Ian Blyth în 2019); volumele de eseuri *Poezia de după poezie. Ultimul deceniu* (1999), *Cărțile pe care le-am citit, cărțile care m-au scris* (2020).

Este prezent în numeroase antologii din țară și din străinătate: *Portret de grup. O altă imagine a poeziei basarabene* (întocmită de Eugen Lungu, 1995), *O mie și una de poezii românești* (1997), *Antologia poeziei românești culte* (1998), *Une anthologie de la poesie moldave* (ediție bilingvă, franceză-engleză, Paris, 1996), *Romanian Poets of the-80s and 90s* (întocmită de Andrei Bodiu, Romulus Bucur și Georgeta Moarcăș, 1999), *Poezia românească după 1945* (antologator Ion Pop, 2022-2023) ș.a.

A tradus *Istoria continentului european* de Jean-Michel Gaillard (2001), *O istorie a diavolului* de Robert Muchembled (2002), *O istorie simbolică a Evului Mediu occidental* (2004) și *Albastru. Istoria unei culori* (2005) de Michel Pastoureau, *Jurnal de doliu* de Roland Barthes (2009), *Scrippius Pip* de Edward Lear (2011), *Negru. Istoria unei culori* de Michel Pastoureau (2012).

Textele sale au fost traduse în franceză, engleză, italiană, germană, suedeză, turcă, sârbă, rusă.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1990), membru al Uniunii Scriitorilor din România (1998), membru fondator al ASPRO (Asociația Scriitorilor Profesioniști din România), membru al PEN-Clubului.

Pentru activitatea literară i s-au acordat mai multe premii și diplome: Premiul Ministerului Tineretului și Sportului din Republica Moldova (1991), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (1994, 1996, 2011), Premiul Special al Uniunii Scriitorilor din România (1994), premii și diplome la câteva ediții ale Salonului Internațional de Carte, Premiul „Cea mai reușită traducere” la Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret (2012) și Diploma de Onoare a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY) (2012) pentru traducerea cărții *Scrippius Pip* de Edward Lear ș.a. În 2015 a primit Premiul Național pentru Literatură.

Deține Ordinul de Onoare al Republicii Moldova (2012) și Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Ofițer, Categoria F – Promovarea culturii (2014).

Referințe

Pentru mine, poezia este un fel de dezbrăcare de sine, pe cât de decentă, pe atât de totală. În public apare doar adevărul gol-goluț.

* * *

Poeemele mele sunt mici biblioteci precum mii de licăriri în interior. Mi-ar fi plăcut să provoace, nu să presupună niște întrebări exacte.

* * *

Dacă citești atent poemele mele, poți să afli mult mai mult decât din toate CV-urile adunate la un loc.

Emil Galaicu-Păun

Am scris și vorbit nu o singură dată despre enciclopedismul său, calitate rară azi în epoca pospaiului de cultură smartphonizată. El e nababul unei erudiții rare care fertilizează nu numai eseistica, dar și opera sa artistică. Fortând ușor nota, aş putea spune că dacă, prin absurd, s-ar pierde toate aceste cărți, Emil ar fi cel care ar restabili din memorie o bună parte din Biblioteca Borges.

Fina sa intuiție care sesizează imediat valoarea, jubilația sa discretă în fața talentului străin l-au pus în armonie cu sinele său creator, Emilian Galaicu-Păun fiind astăzi nu un simplu comentator literar, ci unul dintre cei mai subtili esești de la noi.

Eugen Lungu

Devenit spațiu al interferențelor și contaminărilor dintre faptul existențial și limbajul substratificat, poemul lui Galaicu-Păun rămâne deschis tuturor posibilităților de metamorfoză (...) scrisul său se individualizează totuși, pregnant, mai ales prin turnura parabolică și straniețatea atmosferei pe care o degajă câteva dintre piesele cele mai rezistente ale cărții, și, în primul rând, dubla suită de poeme așezate sub titlul, el însuși ciudat și ambiguu *Cel bătut îl duce pe Cel nebătut*.

Ion Pop

Vocația critică a lui Emilian Galaicu-Păun îmi pare nu certă, ci de-a binelea flagrantă. Ea se construiește pe abilitatea interpretativă, pe verva ideatică și stilistică, pe penetranța analitică și pe o rigoare flexibilă. Dar nu în ultimul rând pe cunoașterea până la detaliu a poeziei contemporane românești, dar nu numai.

Alexandru Cistelecan

Lucide și fantasmagorice, opiomane, inepuizabile lexical și monotone stilistic, domestice și exotice, în pofida geografiei și istoriei ei fără frontiere, poeziile lui Emilian Galaicu-Păun sunt unele dintre cele mai vii expresii ale avangardismului postmodernist.

Diana Prodan

Despre poezia lui Emilian Galaicu-Păun s-a mai spus că aceasta desface firul gros în fibre subțiri, le amestecă bine, pentru a-i reface împletitura după o formulă proprie. Se resimte o dezmembrare a lucrurilor pe care le aduce în poezie pentru a reface un sens nou, ținând esențe tari, ființiale, adâncimi inestimabile și conexiuni permissive între elementele imaginarului.

Viorica-Ela Caraman

Titluri pentru expoziții

Magia intertextuală a poeziei lui Emilian Galaicu-Păun

Unul din cei mai fervenți promotori ai postmodernismului

Un autor imposibil, care face texte imposibile...

Creator de literatură în „3D” – Emilian Galaicu-Păun

Poezia de după poezie a scriitorului Emilian Galaicu-Păun

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- A(II)RH+eu / Emilian Galaicu-Păun; cop.: Vitalie Coroban. – Chișinău: Cartier, 2019. – 72 p. – (Rotonda).
- APA 3D: Poemelnic / Emilian Galaicu-Păun; cop.: Vitalie Coroban. – Chișinău: Cartier, 2019. – 72 p. – (Rotonda).
- ARME grăitoare: antologie de versuri / Emilian Galaicu-Păun; cop.: Vitalie Coroban. – Chișinău: Cartier, 2015. – 200 p. – (Cartier popular).
- A-Z.best / Emilian Galaicu-Păun; pref.: Al. Cistelean; postf.: Nicolae Leahu. – Chișinău: ARC, 2012. – 139 p.
- CEL BĂTUT îl duce pe Cel nebătut / Emilian Galaicu-Păun; cop.: Mihai Baciuc. – Cluj-Napoca: Dacia, 1994. – 68 p.
- GESTURI: (trilogia nimicului) / Emilian Galaicu-Păun; cop.: O. Beșliu. – Chișinău: Cartier, 1996. – 96 p. – (Rotonda).
- LEVITAȚII deasupra hăului: versuri / Emilian Galaicu-Păun; prez. graf.: V. Pogolșa, I. Coman. – Chișinău: Hyperion, 1991. – 110 p.
- POEZIA de după poezie: ultimul deceniu / Emilian Galaicu-Păun; des.: S. Ciuș. – Chișinău: Cartier, 1999. – 280 p. – (Rotonda).
- ȚESUT viu. 10x10: roman / Emilian Galaicu-Păun; pref.: Eugen Lungu; postf.: Alexandru Vlad. – Chișinău: Cartier, 2014. – 344 p. – (Cartier popular).
- YIN Time: (neantologie) / Emilian Galaicu-Păun. – București; Chișinău: Litera Internațional, 2004. – 292 p. – (Biblioteca școlară, serie nouă).

Referințe critice

- ABABII, Petru. Poezia adevărată și fenomenul postmodernismului în creația lirică a lui Emilian Galaicu-Păun // Ababii, Petru. Prin adevăr și interpretare / Petru Ababii. – Chișinău: Arva Color, 2013. – P. 201-229.
- ABABII, Petru. Poezia adevărată și fenomenul postmodernismului în creația poetică a lui Emilian Galaicu-Păun // Ababii, Petru. Fenomenul postmodernismului în poezie și artă pură / Petru Ababii. – Chișinău: CEP USM, 2005. – P. 9-36.
- BURLACU, Alexandru. Emilian Galaicu-Păun sau poezia de după poezie // Burlacu, Alexandru. Textistențe. Vol. 1: Drama zborului frânt / Alexandru Burlacu. – Chișinău: Elan-Poligraf, 2007. – P. 208-214.
- „CARTEA există ca să (re)nască o lume” / Emilian Galaicu-Păun; consemn.: Vasile Ernu // Ernu, Vasile. Inteligența basarabeană azi: interviuri, discuții, polemici despre Basarabia de ieri și de azi / Vasile Ernu. – Chișinău: Cartier, 2016. – P. 121-134.
- CIOBANU, Mircea V. Noduri și semne pe câmpul unui hypertext: [Em. Galaicu-Păun. „Țesut viu. 10x10”: roman] // Ciobanu, Mircea V. Deziluziile necesare / Mircea V. Ciobanu. – Chișinău: Arc, 2014. – P. 75-106.

- CIOBANU, Mircea V. Poetul-cel-cu-cartea-în-mână-născut: [Em. Galaicu-Păun] // Ciobanu, Mircea V. Plăcerea interpretării: eseuri / Mircea V. Ciobanu. – Chișinău: Prut Internațional, 2008. – P. 159-168.
- CIOBANU, Mircea V. Un poem cât o carte. Un poem cât o bibliotecă sau Odă la apariția poemului „Apa 3D” de Emilian Galaicu-Păun // Ciobanu, Mircea V. Deziluziile necesare / Mircea V. Ciobanu. – Chișinău: Arc, 2014. – P. 166-175.
- CIOBANU, Vitalie. Valsul pe Eșafod: (Em. Galaicu-Păun) // Ciobanu, Vitalie. Valsul pe Eșafod: 30 de pretexte literare și un Jurnal la Praga / Vitalie Ciobanu. – Chișinău: Cartier, 2001. – P. 147-154.
- DIACONU, Mircea A. Emilian Galaicu-Păun – fervoarea și fascinația vederii integrale / Mircea A. Diaconu // Galaicu-Păun, Emilian. Yin Time / Emilian Galaicu-Păun. – București; Chișinău: Litera Internațional, 2004. – P. 7-13. – (Biblioteca școlarăului).
- DOLGAN, Mihail. Emilian Galaicu-Păun: „Ispită a limbii” (1984) // Dolgan, Mihail. Fețele nevăzute ale manuscriselor de poezie / Mihail Dolgan. – Chișinău: S. n., 2009. – P. 454-458.
- EMILIAN Galaicu-Păun // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova. – București; Chișinău: Litera Internațional, 2005. – P. 347-364.
- GRATI, Aliona. „Gesturi” de Emilian Galaicu-Păun. Romanul ca lume postBABELică // Grati, Aliona. Romanul ca lume postBABELică: despre dialogism, polifonie, heteroglosie și carnavalesc / Aliona Grati. – Chișinău: Gunivas, 2009. – P. 193-220. – (Proza basarabeană din sec. al XX-lea).
- GRATI, Aliona. Primul val de poeți optzeciști în Republica Moldova: Emilian Galaicu-Păun // Grati, Aliona. Fenomenul literar postmodernist: (Note de curs) / Aliona Grati. – Chișinău: UPS Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, 2013. – P. 132-135.
- GRATI, Aliona. Romanul „Gesturi. Trilogia nimicului” de Emilian Galaicu-Păun. Corporalitatea lumii și a literaturii // Grati, Aliona. Fenomenul literar postmodernist: (Note de curs) / Aliona Grati. – Chișinău: UPS Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, 2013. – P. 171-177.
- RĂILEANU, Vitalie. Candoarea – atitudine în fața realului // Răileanu, Vitalie. Chei pentru labirint (cronici literare, recenzii, prezentări) / Vitalie Răileanu. – Chișinău: Magna-Princeps, 2009. – P. 12-19.
- RĂILEANU, Vitalie. Viața și gheena poemelor din „Gestuar”-ul lui Emilian Galaicu-Păun // Răileanu, Vitalie. Chei pentru labirint: (cronici literare, recenzii, prezentări) / Vitalie Răileanu. – Chișinău: Magna-Princeps, 2009. – P. 52-57.
- ROIBU, Nicolae. Emilian Galaicu-Păun: „Vreau să scriu cu totul altă poezie...” // Roibu, Nicolae. Speranță și destin: (dialoguri, medalioane, eseuri) / Nicolae Roibu. – Chișinău: S. n., 2014. – P. 34.

TRIFAN, Călina. Galaicu-Păun Emilian / Călina Trifan // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Chișinău: Prut Internațional, 2010. – P. 251-254.

25 IUNIE – 95 DE ANI DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI AMERICAN ERIC CARLE (1929-2021)

Eric Carle este recunoscut și apreciat în întreaga lume pentru originalitatea ilustrațiilor și designul inovator al cărților pentru copii pe care le-a creat. S-a născut la 25 iunie 1929, în Syracuse, New York, SUA. La vârsta de 6 ani s-a mutat împreună cu părinții în Germania, dar mereu și-a dorit să revină în America de care-l legau frumoasele amintiri din copilărie.

A absolvit prestigioasa academie de artă din Stuttgart „Akademie der bildenden Kunst”.

În 1952, cu un portofoliu bogat de lucrări, dar aproape fără niciun ban, cu doar patruzeci de dolari în buzunar, Eric Carle și-a realizat visul – a revenit la New-York. Aici a început să lucreze ca ilustrator la cotidianul „New York Times”. Ulterior, a fost timp de mulți ani directorul artistic al unei agenții de publicitate.

Fiind surprins de o imagine izbitoare a unui homar roșu, pe care Eric Carle o crease pentru o campanie publicitară, Bill Martin Jr., un respectat pedagog și autor de cărți pentru copii, i-a propus să-i illustreze o poveste pe care tocmai o scrisese. *Brown Bear, Brown Bear, What Do You See?* (*Ursule Brun, Ursule Brun, tu ce vezi?*, 1967) a fost rezultatul acestei colaborări care a marcat începutul carierei lui Eric Carle în domeniul literaturii pentru copii. În deceniile care s-au scurs de la prima sa publicare, ea a devenit una dintre cărțile clasice pentru copii și o sursă de inspirație pentru părinți, educatori și profesori din toată lumea.

Nu peste mult timp, va începe să scrie și textele pentru cărțile sale. Prima carte realizată în totalitate de Eric Carle a fost *1,2,3 to the Zoo* (*1,2,3 până la Grădina Zoologică*, 1968), urmată la scurt timp de clasică *The Very Hungry Caterpillar* (*Omida mâncăcioasă*, 1969), care a fost tradusă în 66 de limbi și vândută în peste 50 de milioane de exemplare.

re. Șirul a continuat cu *Do You Want to Be My Friend?* (*Vrei să fii prietenul meu?*, 1971), *Have You Seen My Cat?* (*Mi-ai văzut pisica?*, 1973), *The Mixed-Up Chameleon* (*Cameleonul*, 1975), *The Grouchy Ladybug* (*Buburuza morocănoasă*, 1977), *The Rabbit and the Turtle* (*Iepurele și țestoasa*, 1988), *From Head to Toe* (*Din cap până în picioare*, 1997), „*Slowly, Slowly, Slowly*”, *Said the Sloth* („*Încet, încet, încet*”, a spus leneșul, 2002), *Where Are You Going? To See My Friend!* (*Unde te duci? Să-mi văd prietenul!*, 2003), *Mister Seahorse* (*Domnul Căluț-de-mare*, 2004), *10 Little Rubber Ducks* (*Zece rățuște de cauciuc*, 2005), *The Artist Who Painted a Blue Horse* (*Artistul care a pictat un cal albastru*, 2011), *Friends* (*Prieteni*, 2013), *The Nonsense Show* (*Emisiunea Prostiilor*, 2015) ș.a.

Arta lui Eric Carle este distinctă și ușor de recunoscut. Ca tehnică, el folosea colajul din hârtii pictate manual, pe care le decupa, combinând apoi fragmentele pentru a forma imagini vesele și distractive. Multe dintre cărțile sale sunt neobișnuite, deoarece au pagini decupate, forme surprinzătoare, lumini sclipitoare ca în *The Very Lonely Firefly* (*Licuriuț singuratic*, 1995) sau chiar sunetul real al cântecului unui greier ca în *The Very Quiet Cricket* (*Greierul liniștit*, 1990).

Pe lângă faptul că sunt frumoase și distractive, cărțile sale inspirate în primul rând din natură oferă copiilor șansa să învețe mereu lucruri noi despre lumea care îi înconjoară.

A publicat peste 100 de cărți traduse în circa 70 de limbi.

În 2002, împreună cu soția sa Bobbie, au fondat la Amherst, Massachusetts Muzeul de Artă a Cărților Ilustrate „Eric Carle”.

În calitate de autor de cărți ilustrate pentru copii a primit numeroase premii, printre care Premiul I la categoria „Cărți ilustrate” în cadrul Festivalului Internațional de carte pentru copii din Bologna, Italia (1970, 1972), Premiul pentru cartea ilustrată din Japonia (2000), Medalia biennială Laura Ingalls Wilder (acum numită Children’s Literature Legacy Award) acordată de către Asociația Bibliotecarilor din America (2003) etc.

S-a stins din viață pe 23 mai 2021, la vârsta de 91 de ani, la Northampton, Massachusetts.

Referințe

De mic, mi-a plăcut să desenez. Știam încă din copilărie că atunci când voi fi mare voi fi artist.

* * *

În cărțile mele încerc să construiesc o punte între casă și grădiniță. Pentru mine casa reprezintă, sau ar trebui să reprezinte, căldură, siguranță, jucării, brațe protectoare. Grădinița este un mediu nou și străin pentru un copil. Va fi oare și un mediu primitor în care copilul va fi fericit? Copiii sunt înconjurați dintr-odată de oameni noi, necunoscuți, copii sau educatori. Vor fi ei oare prietenoși?

Cred că începerea grădiniței reprezintă cea de-a doua traumă importantă a copilăriei, prima fiind, bineînțeles, nașterea. În ambele situații părăsim un loc care ne oferă căldură și protecție pentru a intra în necunoscut, care de cele mai multe ori provoacă teamă. În cărțile mele încerc să combat această teamă și s-o înlocuiesc cu o atitudine pozitivă. Am convingerea că toți copiii au o curiozitate instinctivă de a descoperi noul și o tendință naturală către creativitate. Aș vrea să-i ajut să descopere că a învăța lucruri noi este, în același timp, fascinant și distractiv.

* * *

Mulți ani, eu și editorul meu nu am știut de ce este atât de populară „Omida mîncăcioasă”, dar cu timpul am simțit că această carte este una a speranței. Și acest sentiment plin de speranță a făcut din ea o carte de care cititorii de toate vârstele se bucură și își amintesc.

Eric Carle

Eric Carle este un adevărat geniu al basmului pentru copiii mici. Cred că geniul său constă tocmai în capacitatea de a crea o operă dramatică pentru un copil de doi sau trei ani. Nimic nu poate fi mai complicat.

* * *

Nicio carte „cognitivă” care vizează dezvoltarea memoriei, a atenției, a gândirii nu poate fi comparată, din punctul de vedere al eficacității, cu cărțile lui Eric Carle, care „învăță” fără prea mult efort, ocupând gândurile și sentimentele copilului cu un basm și doar cu un basm. Un basm minunat pentru copii.

Marina Aromshtam

Eric Carle a anticipat în multe feluri preocuparea părinților pentru educația timpurie a copiilor; cărțile sale nu sunt doar colorate și atractive, ci și îi învață pe copii o mulțime de lucruri în același timp.

Liza Birgher

Titluri pentru expoziții

Faimosul magician – Eric Carle

Prietenul copiilor și al copilăriei – Eric Carle

Cărțile fermecătoare și pline de culoare ale autorului Eric Carle

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Opere

DIN CAP până în picioare = From Head to Toe / Eric Carle. – București: Cartea copiilor, 2019. – 28 p.: il. color. – (World of Eric Carle).

DOMNUL Căluț-de-mare / Eric Carle. – București: Cartea copiilor, 2018. – 32 p.: il. color. – (World of Eric Carle).

LICURICI își caută amici / Eric Carle; trad.: Tudor Călin Zarojanu. – București: Cartea copiilor, 2018. – 26 p.: il. color.

MESAJUL secret / Eric Carle. – București: Cartea copiilor, 2018. – 21 p.: il. color.

MICA sămânță / Eric Carle; trad.: Florin Bican. – București: Portocala Albastră, 2021. – 32 p.: il. color. – (World of Eric Carle).

MICUL Nor / Eric Carle; trad.: Florin Bican. – București: Cartea copiilor, 2018. – 25 p.: il. color.

NINSOAREA din vis / Eric Carle – București: Cartea copiilor, 2018. – 22 p.: il. color.

TATI, te rog, adu-mi luna de pe cer / Eric Carle; trad.: Alex Călin. – București: Cartea copiilor, 2019. – 28 p.: il. color. – (World of Eric Carle).

VREI să fii prietenul meu? / Eric Carle. – București: Cartea copiilor, 2019. – 30 p.: il. color.

Referințe critice

ABOUT Eric Carle [online]. – Disponibil pe Internet: carlemuseum.org/about/about-eric-carle. – (Accesat: 15.08.2023). – Lb. engl.

BLUMBERG, Naomi. Eric Carle: american children's author and illustrator [online] / Naomi Blumberg. – Disponibil pe Internet: britannica.com/biography/Eric-Carle. – (Accesat: 15.08.2023). – Lb. engl.

ERIC Carle [online]. – Disponibil pe Internet: famousauthors.org/eric-carle. – (Accesat: 15.08.2023). – Lb. engl.

- ERIC Carle [online]. – Disponibil pe Internet: cartego.md/ro/article/eric-carle-magicianul/. – (Accesat: 15.08.2023).
- ERIC Carle: A video interview with: Biography [online]. – Disponibil pe Internet: readingrockets.org/books/interviews/carle. – (Accesat: 15.08.2023). – Lb. engl.
- CĂRȚILE lui Eric Carle... [online]. – Disponibil pe Internet: momadica.ro/cartile-lui-Eric-Carle-30-de-carti-superbe... – (Accesat: 15.08.2023).
- INGLIS, Theo. The greatest story of gluttony – on the genius of Eric Carle, creator of the Very Hungry Caterpillar [online] / Theo Inglis // Appolo: the international art magazin. – 2021. – 2 june. – Disponibil pe Internet: <https://www.apollo-magazine.com/eric-carle-very-hungry-caterpillar/>. – (Accesat: 15.08.2023). – Lb. engl.
- MARSHALL, Margaret R. Carle Eric // St James guide to children's writers. – Fifth ed. – Detroit; London: St James Press, 1999. – P. 204-206. – Lb. engl.

17 AUGUST – 75 DE ANI DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI ION HADÂRCĂ (1949)

Ion Hadârcă, poet, eseist, traducător, publicist, politician, s-a născut la 17 august 1949, în familia lui Dumitru și a Ninei Hadârcă din comuna Sângerei Vechi (azi orașul Sângerei).

După absolvirea Școlii medii din Sângerei, activează în perioada 1966-1968 la ziarul raional „Calea leninistă”. În 1970, susține admiterea la Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic „Ion Creangă” (azi Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”), pe care o va absolvi în 1974. Își continuă studiile de doctorat, fiind și colaborator, la Institutul de Limbă și Literatură al Academiei de Științe a Republicii Moldova (1974-1978).

Pe parcursul anilor a exercitat diverse funcții: redactor, șef de redacție la Editura „Literatura Artistică” (1978-1981), președinte al Cenaclului literar „Luceafărul” de pe lângă ziarul „Tinerimea Moldovei” (1983-1985), consultant literar (1985-1987) și secretar (1987-1989) al Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Se încadrează în mișcarea de eliberare națională (1986-1996). A fost primul președinte al Frontului Popular din Moldova (1989-1992) și președintele primei Mari Adunări Naționale din 27 august 1989. A fost ales deputat în Congresul

deputaților din fosta URSS (1989-1991), deputat în Parlamentul Republicii Moldova (1990), prim-vicepreședinte al Parlamentului Republicii Moldova (1990-1993). În perioada activității parlamentare a contribuit la proclamarea suveranității și independenței Republicii Moldova. Din 2016 până în 2020 a fost senator în Parlamentul României.

Este un scriitor reprezentativ al generației optzeciștilor în literatura basarabeană. Începe să scrie în anii de școală. În timpul studenției publică în ziarele „Tinerimea Moldovei”, „Moldova socialistă”, „Cultura Moldovei”.

Prima plachetă de versuri, *Zilele*, prefăcută de criticul literar Mihai Cimpoi, apare în 1977 în colecția *Debut*. Semnează mai multe volume de poezie, poeme și sonete: *Lut ars* (1984), *Darul vorbirii* (1985), *Ambasadorul Atlantidei* (1996), *Helenice* (1998), *Albe cetățile negre* (1999), *Teoria stării inutile* (1999), *Globul de mătase* (2001), *Dezinfecția de la frontieră* (2001), *Echipa de îngeri* (2003), *Arta obsesiei* (2005), *Era barbară* (2005), *Artera Zen* (2006), *Gheara de fum* (2007), *Pianul din abator* (2008), *101 poeme* (2009), *Noimele după Ioan* (2012), *Sonetariu* (2012), *Antene Parabolice* (2013), *Lira din acvariu* (2014), *Imposibila oprire* (2014), *Perfectul (des)compus* (2017) ș.a.

Ca publicist scoate de sub tipar *Opera Omnia: Publicistică și eseu contemporan* (2014), *Grigore Vieru – verbul de lumină* (2022).

În 2023, la Editura „Pruț” apare cartea *Ruinele și rănila războiului: Cronica primelor 101 zile de agresiune*, „o carte document care poate fi studiată și în școală” (Marco Shevcenco, ambasadorul Ucrainei în Republica Moldova).

Scrie și cărți pentru copii: *Baciul mieilor chirilici* (1981), *Noițele* (1985), *Duminica Mare* (1999) *Povestea Cerbului Divin* (2000), *Bunicuța zburătoare* (2002), *De ce-i mare soarele* (2002), *Aproape trei iezi* (2003), *Grăuncioare de lumină* (2009), *Ionuț cel Nou-Nouț* (2009). Este coautor al *Abecedarului* pentru clasa I (2001-2005).

A tradus din opera lui M. de Cervantes, Nezami, Ch. Baudelaire, M. Aguirre, J. Marti, R. Alberti, E. Mayor, a scriitorului, filosofului, activistului politic ucrainean Ivan Draci, precum și a scriitorilor ruși A. Pușkin, M. Lermontov, S. Esenin, V. Hlebnikov, A. Ahmatova, S. Marșak, E. Evtușenko ș.a.

Versurile poetului au fost traduse în engleză, franceză, italiană, ucraineană, maghiară, bulgară, rusă, azeră.

A publicat peste 50 de cărți de poezie, eseistică, publicistică, traduceri.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1978). În 2012 a fost ales membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei.

Pentru activitatea sa prodigioasă, poetul a fost distins cu numeroase premii și distincții: Premiul „Boris Glavan” al Comsomolului (1979, pentru volumul *Zilele*), Premiul revistei „Flacăra” (1992), Premiul „Carte frumoasă cinste cui te-a scris” în cadrul ediției a VII-a a Salonului de Carte de la Iași (1998, pentru volumul de poeme *Helenice*), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (1998, 2002, 2008), Premiul pentru eseu al revistei „Convorbiri literare” (2001), Premiul „Mihai Eminescu” al Academiei Române (2007, pentru volumul *Gheara de fum*), Diploma de Onoare H. Ch. Andersen a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY) (2010, pentru cartea *Grăuncioare de lumină*), Premiul pentru poezie al Academiei Române (2010), Marele Premiu pentru Poezie „Nichita Stănescu” (2015, în cadrul ediției a XXVII-a a Festivalului Internațional de Poezie „Nichita Stănescu”, România), Premiul „Lucian Blaga” pentru eseu al revistei „Viața Basarabiei” (2017).

În cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret s-a învrednicit de Premiul „Cartea Anului” (1999, pentru cartea *Duminica Mare* și 2002, pentru cartea *Bunicuța zburătoare*), Premiul Ministerului Educației al RM (2009, pentru *Grăuncioare de lumină*), Premiul pentru Poezie „Grigore Vieru” (2013, pentru întreaga activitate poetică).

A fost decorat cu Ordinul Republicii (1996), Medalia Guvernului Republicii Moldova „Mihai Eminescu” (2009). În 2014 i-a fost conferită Crucea de Cavaler al Ordinului Lituanian „Marele Duce Gediminas” pentru merite în recunoașterea restabilirii independenței Lituaniei.

Referințe

M-am născut pe vatra Sângereilor, un boț de lut cu ochi de cicoare, vorba mamei. Cât pot, fac și eu umbră pământului și nu-mi place să mă laud... Vorbele-n plăcere, faptele-n tăcere, aș mai zice.

* * *

Sunt semne văzute și nevăzute. Și numai poezia încearcă a fi amintirea celor văzute și mărturisirea celor nevăzute.

* * *

Ce am învățat? Când eram mic, am învățat de la fratele meu Gheorghe abecedarul, de la bunica Nadia – poveștile lui Ion Creangă, de la sora mea Viorica – frumusețea lumii înconjurătoare, de la vecini – omenia și toate celelalte pe care le port cu sfințenie în viață de la mama Nina și de la tata Dumitru le-am învățat.

Ion Hadârcă

Venit în literatură cu generația Lari-Dabija, care a schimbat fundamental accentele metaforice, o generație care a știut să utilizeze toate registrele poetice de la lirica pură și gingașă până la poezia patriotică, de baricadă, el a rămas singular, unic, inconfundabil, așa cum au rămas majoritatea dintre colegii lui... Ion Hadârcă este și va fi om al cetății și un neobosit cavaler al Demnității.

Iurie Colesnic

Numeroase premii și distincții naționale și internaționale, traducerea creației lui poetice în zeci de limbi străine, mulțimea de studii și recenzii publicate în presa din Moldova și în cea de peste Prut vorbesc cu prisosință de valoarea și mărimea deosebită a talentului lui Ion Hadârcă, mereu aplecat asupra hârtiei de scris, chiar și atunci când îl distrag posturi politice de înaltă responsabilitate.

Mihai Dolgan

Ceea ce împrumută farmec și valoare poeziei lui Ion Hadârcă este cultura vastă și orizonturile gândirii artistice (explorarea la maximum a factorului de cultură și a mitologiei naționale și universale), dialectica firească a tradiției și inovației, descoperirile poetice fulgurante, împletirea măiestrită a versului tradițional-clasic cu cel modern-liber și postmodern, varietatea de ritmuri și tonalități, de forme și specii, aflarea de noi armonii și sonorități.

Mihai Dolgan

Șlefuite până la simplitatea adâncă și strălucirea neorbitoare a zicerii populare, versurile pentru copii ale lui Ion Hadârcă au ceva din „miezoșenia” (...) proverbelor și zicătorilor noastre.

Vasile Romanciuc

Textul poetic al lui Ion Hadârcă este dens, cu dese trimeri la bogățiile limbii, la istorie, la cultură, la cultura noastră populară și la culturile altor popoare. Expresia este proaspătă, bine temperată. Dar în același timp poetul are gustul frazei arhaice...

Liviu Damian

Cu o scriitură incitantă, polemică, Ion Hadârcă este, în contextul poeziei actuale românești, un poet înfășurat în mantia autenticității, de mare acuratețe și rafinament.

Daniel Corbu

Este poetul rafinat, inteligent și cu har, dar și omul politic obsedat de ideea revenirii ținutului de dincolo de Prut în patria natală, românească și europeană.

Nicolae Busuioc

Ion Hadârcă, contemplând lumea ca spectacol (absurd), oferă sone-tului o haină postmodernistă. În general, textele sale, ludice, de inventivitate verbală nestrunită, sfidând canoanele, mișcându-și gravitatea..., ascund și neostoitul său efort de a căuta „taina limbii pline”.

Adrian Dinu Rachieru

Un intelectual de marcă, o personalitate care a dus pe culmi ceea ce ar însemna necesitatea momentului, dar și perspectiva istoriei – Ion Hadârcă.

Eugenia Tofan

Ion Hadârcă este o importantă *figură politică*, este unul dintre frun-tașii a căror implicare și devotament în mișcarea de eliberare națională nu poate să nu-și afle locul potrivit și fără de care această etapă din istoria noastră ar fi incompletă și neadevărată.

Vlad Pohilă

Titluri pentru expoziții*Eu sunt cu cei ce nu se lasă**De mamă, limbă și pământ*

Sculptor al imaginii revelatoare – Ion Hadârcă

Ion Hadârcă, poetul care-și sincronizează darul cu modernitatea

Rafinamentul poetic și scena vieții

Spicul plin cu grăuncioare al Cărții sale

(T. P.)

BIBLIOGRAFIE**Opera**

BUNICUȚA zburătoare / Ion Hadârcă; il.: R. Mocanu, D. Mocanu. – Chișinău: Garuda-Art, 2002. – 76 p.: il.

DE CE-I mare soarele? / Ion Hadârcă; il.: V. Rață. – Chișinău: Prut Internațional, 2002. – 16 p.: il. – (Poezii de seama voastră).

DUMINICA mare / Ion Hadârcă; graf.: A. Macovei. – Chișinău: Cartea Moldovei, 1999. – 200 p.: il.

GRĂUNCIOARE de lumină: basme zmeieplasme / Ion Hadârcă. – Chișinău: Prut Internațional, 2009. – 32 p.

IMPOSIBILA oprire / Ion Hadârcă. – Chișinău: Garuda-Art, 2014. – 66 p.

IONUȚ cel Nou-Nouț / Ion Hadârcă; il.: T. Cemis. – Chișinău: Prut Internațional, 2009. – 32 p.: il.

NOIMELE după Ioan: (poeme) / Ion Hadârcă. – Chișinău: Garuda-Art, 2012. – 72 p.

PERFECTUL (des)compus / Ion Hadârcă; cop.: Vladimir Kravcenko. – Chișinău: Prut Internațional, 2017. – 436 p. + 18 p. fot.

POVESTEA cerbului divin / Ion Hadârcă; il.: A. Macovei. – Chișinău: Cartea Moldovei, 2000. – 16 p.: il.

SONETARIU / Ion Hadârcă. – Chișinău: Prut Internațional, 2013. – 104 p.

SONETARIUM / Ion Hadârcă; cop.: Sergiu Stanciu. – Chișinău: Prut, 2020. – 160 p.

TEZAURUL zilei de 27 martie 1918: Unirea Basarabiei cu Țara-Mamă / Ion Hadârcă; cuv. însoțitor de Răzvan Theodorescu. – Iași: Junimea, 2019. – 135 p. – (Colocvialia).

ULYSSEMNE: (poeme) / Ion Hadârcă; cop.: Romeo Șveț. – Chișinău: Știința, 2019. – 124 p. – (Antologia unui autor).

Referințe critice

BANTOȘ, Ana. Ion Hadârcă. „Stranie intrare în sonet” / Ana Bantoș // Bantoș, Ana. Recuperarea autenticului / Ana Bantoș. – Chișinău: Chișinău-Prim, 2006. – P. 198-200.

- BUSUIOC, Nicolae. Poezia între simbolism și existență / Nicolae Busuioc // Busuioc, Nicolae. Basarabia de suflet: lecturi și dialoguri esențiale / Nicolae Busuioc. – Chișinău: Știința, 2010. – P. 42-44.
- CIMPOI, Mihai. Antipandemiapo(i)etica lui Ion Hadârcă: [Ion Hadârcă. „Neli-niști asimetrice”] / Mihai Cimpoi // Literatura și Arta. – 2022. – 14 iul. – P. 10.
- CIOCANU, Ion. Povești incitante și instructive: [„Grăuncioare de lumină” de Ion Hadârcă] // Ciocanu, Ion. Cărțile din noi: Articole, eseuri, cronici literare / Ion Ciocanu. – Chișinău: Pontos, 2011. – P. 267-269.
- CORBU, Daniel. Ion Hadârcă sau arta obsesiei și a înfloritoarei deziluzii / Daniel Corbu // Corbu, Daniel. Escale în Panteon de la Dosoftei la Vișniec: eseuri și portrete literare / Daniel Corbu. – Iași: Princeps Multimedia, 2018. – P. 271-273.
- DOLGAN, Mihail. Ion Hadârcă: „Lut ars” (1982) // Dolgan, Mihail. Fețele nevăzute ale manuscriselor de poezie / Mihail Dolgan. – Chișinău: S.n., 2009. – P. 425-431.
- HADÂRCĂ, Maria. Itinerar biobibliografic: [Ion Hadârcă] / Maria Hadârcă // Hadârcă, Ion. Perfectul (des)compus / Ion Hadârcă. – Chișinău: Prut Internațional, 2017. – P. 577.
- MARIN, Gheorghe. Blaga de la Sângerei / Gheorghe Marin // Marin, Gheorghe. – Rotonda falcnicilor tei / Gheorghe Marin. – Chișinău: Pontos, 2012. – P. 191-192.
- RĂILEANU, Vitalie. Semnificația prezenței permanente / Vitalie Răileanu // Răileanu, Vitalie. ...totul la prezent: (recenzii și prezentări literare) / Vitalie Răileanu. – Chișinău: T-PAR, 2010. – P. 59-65.
- SUCEVEANU, Arcadie. Spirit ludic și echilibru // Suceveanu, Arcadie. Cariatide și coloane: Eseuri, portrete, cronici și articole literare / Arcadie Suceveanu. – Iași: Tipo Moldova, 2013. – P. 191-196. – (OPERA OMNIA: Publicistică și eseu contemporan).
- TOFAN, Eugenia. Prezențe constante: [Premiul Național „Negruzzi” 2021 pentru poetul Ion Hadârcă] / Eugenia Tofan // Literatura și Arta. – 2021. – 9 dec. – P. 7.

Dedicații lirice

- ROMANCIUC, Vasile. O furnică în bibliotecă: poetului Ion Hadârcă / Vasile Romanciuc // Bucurii pentru copii: Poeți contemporani din Basarabia / pref.: M. Cimpoi. – Chișinău: Cartdidact, 2010. – P. 127.
- ROMANCIUC, Vasile. O furnică în bibliotecă: poetului Ion Hadârcă / Vasile Romanciuc // Romanciuc, Vasile. Recitirea proverbelor / Vasile Romanciuc. – Chișinău: Știința, 2007. – P. 87-88;

- ROMANCIUC, Vasile. *Lasă un semn* / Vasile Romanciuc. – Târgoviște: Biblioteca, 2012. – P. 218; Romanciuc, Vasile. *Lumina glasului lăuntric* / Vasile Romanciuc. – Chișinău: Prut Internațional, 2016. – P. 204.
- VIERU, Grigore. *Salvați-vă prin limbă: lui Ion Hadârcă* // Vieru, Grigore. *Acum și în veac: poeme, cântece, confesiuni* / Grigore Vieru. – Ed. a 8-a. – Chișinău: Litera; București: Litera Internațional, 2004. – P. 213. – (Biblioteca școlară, serie nouă; nr. 505).
- VIERU, Grigore. *Salvați-vă prin limbă: lui Ion Hadârcă* / Grigore Vieru // *Limba română este Patria mea: culeg. de poezii și eseuri*. – București, 2014. – P. 77.

1 OCTOMBRIE – 75 DE ANI

DE LA NAȘTEREA CRITICULUI LITERAR EUGEN LUNGU

(1949)

Important critic și istoric literar, eseist și editor. S-a născut la 1 octombrie 1949, în satul Hăsnășenii Mari, raionul Drochia. În anul 1966 a absolvit Școala medie nr. 1 din Bălți. A urmat studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Litere. După absolvirea universității (1975), a activat în calitate de profesor de limba și literatura română la școala medie din satul Cărbuna, raionul Anenii Noi (1975-1976), apoi lector la Universitatea „Alecru Russo” din Bălți (1976-1978). În august-decembrie 1977 urmează cursuri de recalificare la Institutul Pedagogic de la Moscova, domeniul literatura universală. A activat în calitate de redactor, redactor-șef adjunct la Editura „Literatura Artistică” (1978-1987), redactor la revista „Columna” (1987-1991), la ziarele „Sfatul Țării” și „Observatorul” (1991-1993), colaborator la revistele „Basarabia” și „Sud-Est cultural”, redactor-șef la Editura Enciclopedică (1993-1994). Din anul 1994 (de la fondare) până în prezent este redactor-șef la Editura „Arc”.

A debutat publicistic în 1979, la ziarul „Tinerimea Moldovei”.

În 1981 a urmat debutul editorial cu adnotări critice la ediția *Mihai Eminescu. Opere*, în trei volume.

A publicat articole de critică literară și studii în mai multe publicații periodice: „Basarabia”, „Sud-Est”, „Contrafort”, „Semn”, „Columna”, „Observator cultural”, „Sfatul Țării”, „Flux”, „Jurnal de Chișinău”, „Literatura și Arta”, „Noi”, „Caiete critice”, „Vatra”, „Vatra veche”, „Familia”.

A semnat volume de critică literară și eseuri: *Raftul cu himere* (2004), *Spații și oglinzi* (2009), *Poetul care a îmbrățișat luna* (2014), *Panta lui Sisif* (2014), *De ce spunem așa* (2014), *Complexul Orfeu* (2019), *Artă și critică* (2019).

S-a produs și ca antologator și prefăcător al volumelor *Poeți de pe vremea lui Eminescu* (1991), *Portret de grup. O altă imagine a poeziei basarabene* (1995), *Literatura din Basarabia în secolul XX. Eseuri, critică literară* (2004), *Portret de grup. După 20 de ani* (2015), *Eseuri 2016: o antologie la zi* (2016), *Sunt norii albi, dar umbra lor e neagră...* (2016), *Antologia poezilor minori din epoca Alecsandri & Bolintineanu* (2017) ș.a. Este unul dintre coautorii *Istoriei critice a literaturii din Basarabia pe genuri* (2004).

Printre cărțile ce i-au atras atenția și care s-au învrednicit de cronici ample se numără *Poezia generației '80* de Nicolae Leahu, *Secolul Bacovia* de Mihai Cimpoi, *Panorama criticii literare românești* de Irina Petraș ș.a., fiecare în parte reprezentând o posibilitate de a-și exprima poziția față de subiectele abordate în aceste lucrări: postmodernismul, Bacovia și bacovianismul și, respectiv, critica literară.

În 2019, la Editura „Pрут Internațional” a apărut cartea-interviu semnată de Mircea V. Ciobanu *Eugen Lungu: între spațiile și oglinzile timpului*.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și membru al PEN-Clubului Internațional.

A fost distins cu Premiul ASPRO (1995, pentru antologia *Portret de grup. O altă imagine a poeziei basarabene*), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (2004, 2009), Premiul de Excelență al USM (2013), Premiul Ministerului Culturii al Republicii Moldova „Constantin Stere” (2015), Premiul Primăriei Chișinău acordat în cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret (2015, pentru cartea *De ce spunem așa*), Premiul Național (în echipă, 2015), Premiul Academiei Române „Titu Maiorescu” (2006). A fost decorat cu Ordinul „Gloria Muncii” (2010) și Ordinul României „Meritul Cultural” în grad de Ofițer (2014).

Referințe

Actul creator e mai mult un demers al continuității, decât unul al întâietății.

Eugen Lungu

Poate cel mai valoros critic literar basarabean actual, Eugen Lungu [...] se dezvăluie ca un foarte serios, dar și cumva „răsfățat” exeget, sistematic în explorarea temelor pe care și le alege, însă înclinat mai degrabă către degustarea textelor decât către construcția interpretativă. Își alege cu plăcere subiectele și-și pornește glosele în planuri diverse, parcă urmându-și capriciile: uneori inventariază date de istorie literară, mai ales pentru a pune în evidență lucruri spectaculoase ori bizarerii, alteori face colaje din dicționare sau se abandonează conexiunilor comparatiste, sărind de la un autor la altul și de la o epocă la alta.

Ion Bogdan Lefter

Eugen Lungu are o anume strategie scripturală, o face pe modestul, se declară ignorant, se ferește de parada de erudiție și nu vrea să fie arbitru (deși, tocmai verdicturile sale se rețin). *Spații și oglinzi* (studiul care dă și titlul cărții) este cea mai consistentă panoramă a criticii din Basarabia.

Mircea V. Ciobanu

Nu există un prototip după care Eugen Lungu își compune textele. „Regia” lor scoate la iveală un spirit histrionic și ludic, înzestrat cu ironie, umor, talent literar. Majoritatea eseurilor au, totuși, ceva în comun: referințe etimologice, explorări și incursiuni – istorice, literare, mitologice, cinematografice – în „lumea” cuvintelor sau a expresiilor analizate. Astfel, aceste studii neconvenționale de istorie a limbii devin la fel de pasionante și de atractive precum documentarele de la Discovery.

Ioana Revnic

Cel mai bun critic de la Chișinău, Eugen Lungu, a realizat încă din 1990 o antologie utilă pentru studiul tectonicii literare a epocii junimiste, intitulată *Poeți de pe vremea lui Eminescu*. În ea erau cuprinși poeții care alcătuiseră, între 1866-1889, fundalul pe care s-a construit edificiul eminescian... Antologia lui Eugen Lungu este una minuțioasă, atât ca repertoriu, cât și ca selecție a poemelor.

Răzvan Voncu

Apariția volumului *Poeți de pe vremea lui Eminescu* certifică și capacitatea conștiinței estetice actuale din Basarabia de a se detașa de eminescianism, de a-l privi ca pe un fenomen istoricizat. Comentariile

critice semnate de eminentul critic și istoric literar Eugen Lungu se remarcă prin luciditate. Este evident că a trecut vremea admirației naive și nediferențiate față de literatura trecutului.

Alex Ștefănescu

Comentariile dlui Eugen Lungu sunt exemplare prin inconformismul lor decent, prin pigmentul critic ce subminează venerația desuetă, duhul mimetic, ponciful lipsit de vlagă. Departe de-a ceda discursului convențional, retorismului ce încă mai face ravagii, inclusiv în patria-mamă, în sfera evocării „marilor clasici”, criticul și istoricul literar basarabean se arată foarte avizat asupra neajunsurilor estetice ale obiectului d-sale, capabil a-l amenda cu bun-simț și umor.

Gheorghe Grigurcu

Eugen Lungu a reușit să pună foarte bine în valoare ideile înnoitoare și personalitățile basarabene cu deschidere spre dialog. (...) Volumul *Raftul cu himere* ne relevă un eseist savuros, scriind atractiv despre boemă, negativism, moara ca topos, relicvele islamice în cultura română, absintul în poezie și arte, literatura licențioasă, cenzură – subiecte care nu sunt la îndemâna oricui.

Ion Simuț

Titluri pentru expoziții

Eugen Lungu, omul Cărții
 Criticul postmodernist Eugen Lungu
 Omul valorilor certe – Eugen Lungu

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- ARTĂ și critică / Eugen Lungu; cop.: Sergiu Stanciu. – Chișinău: Prut Internațional, 2019. – 288 p. – (Scriitori contemporani: eseuri XXI).
- COMPLEXUL Orfeu / Eugen Lungu; cop.: Mihai Bacinschi. – Chișinău: ARC, 2019. – 264 p.
- PANTA lui Sisif / Eugen Lungu. – Chișinău: Cartier, 2014. – 213 p. – (Cartier Rotonda).
- POETUL care a îmbrățișat luna / Eugen Lungu. – Chișinău: Prut, 2014. – 376 p. – (Scriitori contemporani: eseuri, critică literară).

- PORTRET de grup / Eugen Lungu; cop.: Vitalie Coroban. – Chișinău: Cartier, 2015. – 207 p. – (Cartier popular).
- SPAȚII și oglinzi / Eugen Lungu; cop.: Sergiu Stanciu. – Chișinău: Prut Internațional, 2009. – 296 p. – (Scriitori contemporani: eseuri, critică literară).

Referințe critice

- CIOBANU, Mircea V. Eugen Lungu între spațiile și oglinzile timpului / Mircea V. Ciobanu. – Chișinău: Prut Internațional, 2019. – 288 p. – (Dialoguri la focul din vatră).
- BURLACU, Alexandru. Eugen Lungu la raftul cu himere // Burlacu, Alexandru. Existențe. Vol. 1: Drama zborului frânt / Alexandru Burlacu. – Chișinău: Elan-Poligraf, 2007. – P. 191-196.
- CIOBANU, Mircea V. Eugen Lungu, între artă și critică / Mircea V. Ciobanu // Ciobanu, Mircea V. Un tărâm al literaturii / Mircea V. Ciobanu. – Chișinău: ARC, 2021. – P. 106-111.
- CIOBANU, Mircea V. Spațiile și oglinzile criticului: [Eugen Lungu] // Ciobanu, Mircea V. Deziluziile necesare / Mircea V. Ciobanu. – Chișinău: ARC, 2014. – P. 53-64.
- CIOBANU, Mircea V. Vânătorul de himere sau omul cărții: [Eugen Lungu] // Ciobanu, Mircea V. Plăcerea interpretării: eseuri / Mircea V. Ciobanu. – Chișinău: Prut Internațional, 2008. – P. 214-217.
- SUCEVEANU, Arcadie. Noul spirit critic: (Eugen Lungu) // Suceveanu, Arcadie. Emisferele de Magdeburg: eseuri, portrete literare, cronici, articole / Arcadie Suceveanu. – Chișinău: Prut Internațional, 2005. – P. 170-175; Suceveanu, Arcadie. Amurguri clasice, dimineți postmoderne / Arcadie Suceveanu; cuv. însoțitor: Livia Iacob. – Iași: Junimea, 2022. – P. 223-230. – (Efigii).

Dedicații lirice

- BENEA, Marcela. Ticsite pe un singur pământ: lui Eugen Lungu // Poeți basarabeni contemporani / alcăt.: Lucia Țurcanu. – Chișinău: Știința, 2016. – P. 78-79. – (Câmpul de lectură).
- ROMANCIUC, Vasile. De carte înfiat: pentru Eugen Lungu // Romanciuc, Vasile. Cuvântul ne adaugă vedere: sonete / Vasile Romanciuc. – Chișinău: Prut Internațional, 2012. – P. 21; Romanciuc Vasile. Lumina glasului lăuntric / Vasile Romanciuc. – Chișinău: Prut Internațional, 2016. – P. 176.
- SUCEVEANU, Arcadie. Complexul Rimbaud: Se dedică lui Eugen Lungu // Suceveanu, Arcadie. Ființe, umbre, epifanii: versuri / Arcadie Suceveanu; pref.: Mircea V. Ciobanu. – Chișinău: Arc, 2011. – P. 63; Suceveanu, Arcadie. Profesionist al himerei / Arcadie Suceveanu; pref.: Ștefan Hostiuc. – Iași: Tipomoldova, 2011. – P. 331-332. – (OPERA OMNIA: Poezie contemporană); Suceveanu, Arcadie. Personajele lui Erasm: antologie / Arcadie Suceveanu. – București: Tracus Arte; 2016. – P. 81-82; Suceveanu, Arcadie. Căzut în rimă,

la Paris / Arcadie Suceveanu; cuv. însoțitor: Nichita Danilov. – Iași: Junimea, 2018. – P. 162-163. – (Cantos).

VIERU, Grigore. În lacrima lor: lui Eugen Lungu // Vieru, Grigore. Taina care mă apară / Grigore Vieru; pref.: M. Cimpoi; postf.: Theodor Codreanu. – Iași: Princeps Edit, 2008. – P. 244; Vieru, Grigore. Cântec de iubire / Grigore Vieru; pref.: Arcadie Suceveanu. – Chișinău: Prut Internațional, 2015. – P. 139. – (Biblioteca pentru toți copiii).

VIERU, Grigore. În ochii celor dragi ne uităm...: lui Eugen Lungu // Vieru, Grigore. Acum și în veac: poeme, confesiuni / Grigore Vieru. – Chișinău: Litera, 1997. – P. 239. – (Biblioteca școlarului).

1 OCTOMBRIE – 75 DE ANI DE LA NAȘTEREA SRIITORULUI, PEDAGOGULUI AURELIAN SILVESTRU (1949)

Scriitor talentat, psiholog și pedagog prin vocație, Aurelian Silvestru s-a născut în satul Cușelăuca, raionul Șoldănești într-o familie de răzeși. Este al șaptelea copil (mezinul) al soților Ion și Parascovia Silvestru.

Își face studiile în școala primară din satul natal (1956-1960). În școală a avut doi învățători culti și talentați: Eugen Potoroacă și Nicolae Levițchi. Unul, împătimit de pictură, a sădit în viitorul scriitor gustul pentru artele frumoase, îndemnându-l să picteze, iar celălalt, pasionat de vioară, i-a dezvoltat auzul muzical. Din acea perioadă își trag rădăcinile viitoare aptitudini ale autorului: a compus cântece pentru copii (text și muzică) și a făcut desene în creion și ulei, ilustrându-și cu ele o parte din cărți.

Își continuă studiile la Școala medie nr. 1 din s. Cotiujenii-Mari, Florești (1961-1966). În acea perioadă norocul i l-a scos în cale pe unchiul Nicanor, văr drept cu tatăl său. Acest bărbat salvase de la nimicire o parte din cărțile bibliotecii de la mănăstire, când comuniștii au venit s-o devasteze, pe care le păstra în podul casei. Unchiul i-a permis să citească aceste cărți în ascuns. Asta l-a determinat să citească din ce în ce mai mult și chiar să scrie. Fiind prin clasa a șaptea, câteva mici creionări i-au fost publicate în ziarul raional, ceea ce l-a făcut să persevereze și mai mult. A studiat la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea Filolo-

gie, secția Ziaristică (1966-1968), apoi la Institutul Pedagogic „Alecu Russo” din Bălți, Facultatea Pedagogie, secția Psihologie (1969-1973).

Fiind student, publică mai multe articole în ziarul institutului „Pedagogul”. După absolvire, timp de un an, a predat „Psihologia copilului” la aceeași instituție. Lucrează următorul an la Institutul de Cercetări Științifice în Domeniul Pedagogiei. În anii 1975-1978 își face doctoratul la Institutul de Psihologie în domeniul creativității și cunoașterii de sine de la Academia Pedagogică din Moscova, cu susținerea tezei de doctor în psihologie (1978). A urmat cursuri de manager în micul business la Academia de Relații Internaționale din Cairo (1977). În perioada 1975-1990 este colaborator științific la Institutul de Cercetări Științifice în domeniul Pedagogiei din Chișinău. În anul 1980 înființează primul laborator de psihologie din Republica Moldova, pe care îl conduce timp de 10 ani. întemeiază în 1991 Asociația de creație TOCONO („Totul Copiilor Noștri”), al cărui președinte devine.

În 1991 fondează Liceul Experimental de Creativitate și Inventică „Prometeu”, instituție care a devenit una de elită în sistemul preuniversitar din Republica Moldova. În curtea școlii înălță Biserica „Sfânta Treime”, unde au loc lecții de religie. Construiește Casa Parohială la Mănăstirea Pocăinței „Sfântul Ioan Botezătorul”, în satul Oricova, r. Călărași. În prezent este directorul fondator al Liceului de Creativitate și Inventică „Prometeu-Protalent”.

A debutat editorial în 1983 cu cartea *Cunoaște-te pe tine însuși*. Ca scriitor și publicist, a tradus mai multe monografii și manuale de psihologie, a publicat numeroase eseuri și cărți pentru copii. A scris cărți de publicistică și literatură artistică, precum: *Vârsta barierelor* (1987), *Ispita nemuririi* (2000), ciclul de manuale de istorie pentru clasele primare *Daciada* (1991, în colaborare cu Nicolae Dabija), *Noi și biografia omenirii* (1998), *Dincolo de imposibil* (2001). Fară a avea studii muzicale, a scris texte și cântece pentru copii. În anul 2003 apare culegerea de cântece *Victoria speranței*, care a cucerit inimile celor mari și mici.

Micii cititori se bucură de cartea de legende și parabole *Templul bunătații* (2005), cartea-surpriză a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, ediția a IX-a. În 2009 iese de sub tipar romanul *Cel răătăcit*, inclus în cadrul Programului de lectură „Chișinăul citește o carte”,

ediția 2011, organizat de Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”. Volumul de eseuri *Fărâme de suflet* apare la Editura TOCONO în 2011 și este inclus în cadrul Campaniei Naționale de promovare a lecturii „Copiii Moldovei citesc o carte”, organizată de Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. În același an vede lumina tiparului cartea *A doua șansă sau Făuritorii de lumină*. În 2013 apare *Aventurile lui Ionuț*, cartea-surpriză a Salonului Internațional de Carte pentru Copii, ediția a XVII-a. În următorii ani editează volumele: *Surâsul zeilor* (2014), *Și tu ești singur?* (2014), *Cu gândul la tine* (2015), *Povești pentru adulți* (2016), *Copiii Cerului* (2016, tipărită cu binecuvântarea ÎPS Teofan, Mitropolitul Moldovei și al Bucovinei), *Femeia alege* (2017), *Îngerii dispar în ploaie* (2017), *Străina de la Hollywood* (2019), *Copilul înțelept* (2022), *Nimeni nu învinge singur* (2022).

Aurelian Silvestru este al 30-lea autor care apare în colecția „Ediții Critice” la Editura „Princeps Multimedia” din România cu volumul de sinteză *Mersul pe apă* (2017). Cartea inserează și câteva lucrări de pictură, un CD cu cântece patriotice românești și un alt CD cu emisiuni Radio Basarabia.

În anul 2018 publică antologia bilingvă de proză scurtă *Cavalerul cu aripi de petale/ The knight with wings of petals*.

Activitatea literară a lui Aurelian Silvestru a fost apreciată cu mai multe premii și distincții: Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (1988, pentru *Ispita nemuririi*; 2002, pentru *Dincolo de imposibil*), Diploma de Onoare IBBY în cadrul Congresului al XXXIV-lea al Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY), care a avut loc la Mexico City (2014, pentru volumul *Fărâme de suflet*).

În cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret i-au fost acordate: Premiul „Cartea cognitivă” (1991, pentru *Noi și biografia omenirii*), Premiul Primăriei Chișinău (2001, pentru cartea *Ispita nemuririi*), Premiile „Cartea anului” și „Simpatia copiilor” (2004, pentru culegerea de cântece *Victoria speranței*), Premiul Ministerului Educației al RM (2010, pentru romanul *Cel rătăcit*; 2016, pentru cartea *Copiii cerului*), Premiul „Cartea anului” (2012, pentru *Fărâme de suflet*), Premiul „Ion Creangă” pentru întreaga activitate în domeniul cărții pentru copii, acordat de către Institutul Cultural Român „Mihai Eminescu” (2014),

Premiul „Simpatia copiilor” (2014, pentru volumul *Fărâme de suflet*), Premiul Asociației Uniunilor de Creație din RM (2015, pentru romanul *Și tu ești singur?*), Premiul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al RM (2018, pentru cartea *Îngerii dispar în ploaie*), Premiul Secției Naționale IBBY (2022, pentru volumul *Copilul înțelept*).

Deține titlul de Eminent al Învățăământului Public (1987). Este Cavaler al Ordinului Republicii Moldova (2009), Cavaler al Ordinului României „Meritul Cultural” în grad de ofițer, categoria F – promovarea culturii (2016). A fost decorat cu Medalia de Aur „Proinvest” (România, 2009), cu Medalia Academiei de Științe a Republicii Moldova „Dimitrie Cantemir” (2014) și Medalia „Crucea Mitropoliei Basarabiei” (2015).

Aurelian Silvestru este Doctor Honoris Causa al Institutului de Științe ale Educației din Moldova (2018), Membru titular al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere din Paris, la compartimentul pedagogie (2019) – dovadă a unei incontestabile recunoașteri internaționale.

În cadrul Campaniei Naționale „Să citim împreună!”, organizată de Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, scriitorul Aurelian Silvestru a fost protagonist a cinci ediții cu următoarele cărți: *Fărâme de suflet* (2011), *Și tu ești singur?* (2015), *Cu gândul la tine* (2016), *Îngerii dispar în ploaie* (2018) și *Copilul înțelept* (2023).

Referințe

Nu ești un bun scriitor, dacă într-un fel te prezinți în fața Bunului Dumnezeu și cu totul altfel în fața cititorului.

Să plantezi suflet acolo unde el nici nu există – iată adevărata menire a unui scriitor.

Aurelian Silvestru

Întreaga operă și activitate a lui Aurelian Silvestru are ca temei formator eticul și sacrul, întotdeauna bineînțeles puși în ecuație, într-o unitate originală, într-o intercondiționare cerută de însăși esența omului care poate deveni personalitate doar prin (co)pătrunderea acestor două comandamente sau imperative categorice kantiene, neokantiene mai bine zis, dată fiind reactualizarea lor permanentă în funcție de împrejurări.

Mihai Cimpoi

Cărțile lui Aurelian Silvestru te caută până te găsesc, te ajută să-ți recuperezi adolescența, vârstele copilăriei și pe cele ale tinereții...

* * *

Lucrările lui se deosebesc de ale altora, pentru că au regie: ele sunt construite ca niște spectacole. Autorul lasă impresia că nu scrie cu cuvinte, ci cu metafore. El nu așterne fraze, ci acțiuni.

Nicolae Dabija

Citind cărțile, articolele, eseurile, nuvelele istorice ale lui Aurelian Silvestru – scrise viu, inspirat, simplu, cu dragoste și respect față de acei care au făcut biografia omenirii –, în sufletul și cugetul nostru se proiectează, măreț, precum după ploaie curcubeul pe cer, luminosul, vechiul, netrecătorul sentiment: mândria de a fi român.

Vasile Romanciuc

Aurelian Silvestru, acest scriitor de raftul întâi, locuitor al unui arhipelag cultural celest, aflat la confluența Esteticului cu Eticul și Sacrul, gânditor într-un frumos și bine, este un moralist *ni peur ni reproche*, născut iar nu făcut, pilduitor ca Esop, șfichiuitor ca înțeleptul Seneca, visător ca Cervantes și mereu în legătură tainică cu divinul, precum Sfântul Augustin. Aurelian Silvestru așază tot ce aude, vede, citește în tiparele unei povestiri morale. Dar nu oricum. El filtrează cultura lumii, scene celebre sau mai puțin cunoscute din viața unui artist, a unui rege sau a unui eveniment istoric, oferindu-le o alură originală.

Daniel Corbu

Fiece volum scris de Aurelian Silvestru merită citit cu pixul în mână. Îți dorești să conspectezi fiecare frază, fiecare cuvânt. Or, toate sunt pline de înțelepciune.

Claudia Balaban

Titluri pentru expoziții

Aurelian Silvestru – făuritorul de cuvinte și suflete

Un autor pentru toate vârstele

Arhitect al sufletelor omenesci

Aurelian Silvestru – un pedagog stăpânit de fiorul creației

(E. B.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- A DOUA șansă sau Făuritorii de școli / Aurelian Silvestru; il.: Olga Cazacu. – Chișinău: Prut Internațional, 2011. – 59 p.: il.
- ACTORUL anonim: roman / Aurelian Silvestru. – Iași: Princeps Multimedia, 2021. – 254. – (Biblioteca de proză).
- AVENTURILE lui Ionuț / Aurelian Silvestru; il.: Olga Cazacu. – Chișinău: Prut, 2013. – 24 p.: il.
- CAVALERUL cu aripi de petale / Aurelian Silvestru. – Iași: Princeps Multimedia, 2018. – 76 p.
- COPIII cerului / Aurelian Silvestru. – Iași: Doxologia, 2016. – 183 p.
- COPILUL înțelept / Aurelian Silvestru; cuv. înainte: Moni Stănilă. – Chișinău: Prut, 2022. – 88 p.: il.
- CU GÂNDUL la tine / Aurelian Silvestru. – Chișinău: Prut, 2015. – 410 p.
- FĂRÂME de suflet: în 2 vol. / Aurelian Silvestru. – Chișinău: TOCONO, 2019.
- IARTĂ-MĂ! / Aurelian Silvestru; cop.: Romeo Schițco. – Chișinău: TOCONO, 2018. – 100 p.
- ÎNGERII dispar în ploaie / Aurelian Silvestru; il. de aut. – Chișinău: Prut, 2017. – 148 p.
- MERSUL pe apă / Aurelian Silvestru; pref.: Mihai Cimpoi. – Iași: Princeps Multimedia, 2016. – 930 p. – (Ediții critice).
- NIMENI nu învinge singur: [proze scurte] / Aurelian Silvestru; cop.: Romeo Schițco. – Chișinău: S.n., 2022. – 248 p.
- PRAGUL sau alte Fărâme de suflet / Aurelian Silvestru: cop. de aut. – Chișinău: TOCONO, 2014. – 416 p.

Referințe critice

- AURELIAN Silvestru: biobibliogr. / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”; alcăt.: Sabina Dodul. – Chișinău: TOCONO, 2014. – 225 p.
- MAGIA lecturii: (opinii ale cititorilor despre romanul „Și tu ești singur?” de Aurelian Silvestru). – Chișinău: TOCONO, 2015. – 185 p.
- AURELIAN Silvestru – Vis și destin: album aniversar / red.: Daniel Corbu; design: Janine Pârvulescu. – Iași: Princeps Multimedia, 2019. – 273 p.: fot.
- AUTORUL în relație dialogică cu cititorul / Aurelian Silvestru; interviu realizat de Diana Dementieva // Dialogica. – 2021. – Nr. 3. – P. 137-139.
- BACIU, Gheorghe. Oameni iluștri ai secolului XX: Aurelian Silvestru // Baci, Gheorghe. Personalități de viță moldavă: 125 destine / Gheorghe Baci. – Chișinău: S.n., 2017. – P. 301-304.
- FILIP, Iulian. Fiul căpitanului de răzeși / Iulian Filip // Literatura și Arta. – 2022. – 6 oct. – P. 1.
- FILIP, Iulian. Ieșirea de pe cerc: (Aurelian Silvestru. „Copilul înțelept”) / Iulian Filip // Literatura și Arta. – 2022. – 31 mar. – P. 7.

- FILIP, Iulian. Poligonul din prag: (Aurelian Silvestru. „Nimeni nu învinge singur”) / Iulian Filip // Literatura și Arta. – 2022. – 16 iun. – P. 7.
- FLUTUREL, Vasile. Model de verticalitate, patriotism și demnitate – Aurelian Silvestru / Vasile Fluturel // Literatura și Arta. – 2021. – 25 febr. – P. 4.
- FLUTUREL, Vasile. Un monument editorial pentru un model de verticalitate, patriotism și demnitate – Aurelian Silvestru / Vasile Fluturel // Feed Back. – Iași, 2021. – Nr. 7-8. – P. 22-25.
- MOROȘANU, Andrei. Poem / Andrei Moroșanu // Literatura și Arta. – 2021. – 16 sept. – P. 6.
- ROMANUL „Și tu ești singur?” de Aurelian Silvestru în Campania Națională „Copiii Moldovei citesc o carte” – 2015: Reflecții ale profesorilor și elevilor Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din Cimișlia [online]. – Disponibil pe Internet: <https://www.slideshare.net/BibliotecaCreanga/reflecii-asupra-romanului-i-tu-eti-singur-de-aurelian-silvestru>. – (Accesat: 15.08.2023).
- RUSU, Nicolae. Identități literare – 2011 / Nicolae Rusu // Rusu, Nicolae. Aspecte ale identității: cronici, impresii de lectură, opinii / Nicolae Rusu. – București: Astralis, 2022. – P. 40-42; 44-54.
- AURELIAN Silvestru: Poetul în poligon // Poezia acasă: poeți contemporani din Basarabia / antol. de Iulian Filip, Mihai Stan. – Târgoviște: Bibliotheca, 2019. – p. 414-415.
- STAJILA, Emilia. De la Theatrum Mundi la măști individualizate: (Aurelian Silvestru. „Actorul anonim”) / Emilia Stajila // Literatura și Arta. – 2022. – 14 iul. – P. 10.

Dedicații lirice

- PLINSCHI, Lilia. Lui Aurelian Silvestru / Lilia Plinschi // Plinschi, Lilia. Din camerele inimii / Lilia Plinschi. – Chișinău: Ancestrala, 2021. – P. 5.

16 OCTOMBRIE – 170 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI IRLANDEZ OSCAR WILDE (1854-1900)

Oscar Fingal O’Flaherty Wills Wilde s-a născut la 16 octombrie 1854, la Dublin, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei. Provine dintr-o familie de nobili. Tatăl său, William Wilde, doctor specialist în boli de ochi și urechi, anticar și scriitor, mai avea trei copii dintr-o primă relație. Mama sa, Jane Francesca Elgee, era jurnalistă și poetă (scria poeme revoluționare sub pseudonimul Speranza). Băiatul a primit o educație excelentă. Datorită mamei, încă în copilărie îl citește în original pe Eschil, fiind familiarizat de mic cu frumosul și lumea poetică.

Și-a început studiile la Școala Regală Portora, în 1864. În timpul școlii, Oscar a excelat în studiul clasicilor la limba greacă și la desen, câștigând numeroase premii și burse de studii. Continuă studiile la Colegiul Trinity din Dublin, fiind un student de excepție. În 1874, a absolvit Trinity, câștigând Medalia de aur Berkeley. A urmat cursurile la Magdalen College din cadrul Universității Oxford. Audiază prelegerile de estetică ale lui John Ruskin, unde se distinge și prin gusturile sale rafinate, îmbrăcăminte elegantă și stilul dandy de viață. După absolvire, în 1878, se mută la Londra. Vorbește fluent limbile engleză, franceză, latină, greacă veche și germană.

Se remarcă prin creații poetice, nuvele și conferințe incendiare.

Prima încercare literară este un poem numit *Ravena*, publicat în 1878, lucrare pentru examenul de versificație engleză. În același an inițiază mișcarea „Artă pentru Artă”, prin care dezvoltă teoria sa asupra estetismului.

Urmează o perioadă în care ține o lungă serie de prelegeri de estetică în Statele Unite și Canada, Paris, Marea Britanie și Irlanda. Expunerile sale, strălucind de spirit și umor, au un succes la public ieșit din comun atât în Anglia, cât și în America.

În anii 1880 a oscilat între diferite formule artistice. În 1881 publică *Poems* (*Poeme*).

În 1884 se căsătorește cu Constance Lloyd, cu care are doi fii: Cyril (1885) și Vyvyan (1886). Cu personalitatea sa efervescentă, ținutele spectaculoase și conversația sclipitoare, a devenit un obișnuit al cercurilor literare la modă în Londra, susținându-și financiar familia prin conferințele despre estetism și supremația artei, dar și prin activitatea de jurnalist.

În ultimele decenii ale secolului al XIX-lea publică o serie de opere care îi aduc un mare renume în lumea artistică.

A scris povești pentru copii, care au fost incluse în volumele: *The Happy Prince and Other Stories* (*Prințul fericit și alte povestiri*), o colecție de basme scurte, publicată în 1888 și *A House of Pomegranates* (*Casa rodiilor*, 1891).

Povestirile sale fermecătoare, cu accente critice, scrise într-un stil poetic superb, *Lord Arthur Savile's Crime and Other Stories* (*Crima lordului Arthur Savile și alte povestiri*, 1891), eseurile din *Intentions* (*Intenții*,

1891) și *The sphinx without any enigma* (Sfinxul fără nici o enigmă, 1894) cuceresc deopotrivă Anglia și întreaga Europă.

La polul opus se află romanul *The Picture of Dorian Gray* (Portretul lui Dorian Gray, 1891), capodopera sa care, prin filosofia sa hedonistă și estetizantă, stârnește uimirea și scandalizează publicul epocii. Apărut mai întâi în „Lippincott's Monthly Magazine”, în iulie 1890, apoi, revizuit, în 1891, în volum, *Portretul lui Dorian Gray* este un roman în care își adună și rafinează ideile filosofice. Ulterior, romanul a devenit un manifest al estetismului și una dintre cele mai importante cărți ale secolului al XIX-lea.

Poziția operei sale în ierarhia literară mondială este consolidată și de operele scrise în perioada 1892-1895. Remarcabile în creația sa dramatică sunt piesele: *Lady Windermere's Fan* (Evantaiul doamnei Windermere, 1892), *A Woman of no Importance* (O femeie fără importanță, 1893), *Salomea* (în franceză, 1893, în engleză, 1894), care a fost ulterior adaptată ca libret de operă de Richard Strauss. Urmează *An Ideal Husband* (Soțul ideal, 1895), *The Importance of Being Earnest* (Ce înseamnă să fii onest, 1895), care continuă tradițiile comediei engleze din secolul al XVIII-lea.

Oscar Wilde satirizează snobismul, frivolitatea și fățărnicia „înaltei societăți” a timpului, lăsând să se întrevadă preocupările sale proprii pentru problemele spirituale majore ale omului. Piesele sale sunt adevărate focuri de artificii prin replicile scânteietoare, inovațiile lingvistice, paradoxurile în care acestea abundă, genul său predilect fiind aforismul. Ideea de bază a crezului poetic al lui Wilde constă în faptul că fiecare artă are vocația de a servi și de a zugrăvi frumusețea absolută, Wilde considerând că prezentarea naturii și vieții, așa cum sunt ele, nu constituie o artă.

Wilde a fost un stilist remarcabil. El știa să picteze prin cuvinte, zugrăvind în fața ochilor fanteziei cititorului tablouri de o frumusețe uimitoare. Privită în ansamblu, creația lui a oglindit declinul umanismului și cultul artei în ceea ce are ea mai elevat.

În anul 1878 este distins cu Premiul „Newdigate” pentru poemul *Ravena*. Este un premiu acordat anual de Universitatea din Oxford pentru cea mai bună poezie studentască. În 1988 devine laureat al Premiului Național (SUA) al Cercului Criticilor.

Declinul său începe în vara lui 1891, când deja se bucura de un real succes în calitate de conferențiar, de poet și de scriitor. La vârsta de 40 de ani este condamnat la doi ani de închisoare, la muncă forțată pentru „conduită indecentă”. După două șederi scurte în alte închisori, în noiembrie 1895 a ajuns la închisoarea Reading, care va face obiectul unei celebre balade inspirate din experiența vieții de detenție.

Ultimele lucrări, după proces și după șederea în închisoare, vădesc depărtarea de principiile sale estetizante. Ideea că viața este un vârtej de suferințe pe care oamenii și le pricinuiesc unii altora stă la baza ultimului poem al lui Oscar Wilde, *The Ballad of Reading Gaol* (*Balada închisorii din Reading*, 1898), despre condițiile inumane din închisoare.

Eliberat în 1897, ruinat financiar și căzut în dizgrație, Wilde mai trăiește încă trei ani, cutreierând Europa și locuind în hoteluri ieftine. Își ia numele de Sebastian Melmoth. Se stabilește în Franța, unde își va sfârși viața în uitare și singurătate.

La 20 noiembrie 1900 moare subit la Paris, la Hôtel d'Alsace, răpus de o meningită acută, la vârsta de 46 de ani. Este înmormântat în cimitirul Bagneux și apoi reînhumat, în 1909, la cimitirul Pere Lachaise.

Monumentul funerar al mormântului lui Oscar Wilde, situat în Diviziunea 89 a celui mai faimos cimitir al Parisului merită o vizită. Sculptat de americanul Jacob Epstein într-un bloc de 20 de tone de piatră albă, monumentul reprezintă un imens Sfinx înaripat inspirat de poemul lui Wilde *Sfinxul*.

După moartea sa, editarea operei este interzisă multă vreme. Abia în anii '50 ai secolului XX piesele sale sunt incluse din nou în repertoriul teatrelor. Astăzi, Wilde este popular aproape în întreaga lume, fiindu-i traduse atât povestirile, poemele și piesele de teatru cât și numeroasele eseuri: *The Works of Oscar Wilde* (*Operele lui Oscar Wilde*, 1948); *Poems* (*Poeme*, 1881); *The Canterville Ghost* (*Fantoma din Canterville*, 1887) – roman; *Lady Windermere's Fan* (*Evantaiul doamnei Windermere*, 1893), *A Woman of No Importance* (*O femeie fără importanță*, 1894), *An Ideal Husband* (*Soțul ideal*, 1895).

Discreditat în epocă și condamnat la închisoare pentru imoralitate – Oscar Wilde a fost validat în posteritate drept unul dintre marii scriitori europeni din toate timpurile.

Referințe

Mi-am pus geniul în viață, iar în operă doar talentul.

* * *

*Nu există cărți morale sau imorale. Există cărți bine sau prost scrise.
Asta e tot.*

Oscar Wilde

Wilde era atât de îndrăgostit de stil, încât niciodată nu realiza pericolul de a încărca stilul mai mult decât era capabilă să suporte opera.

Bernard Shaw

Principalul lucru care conferă operelor lui Wilde originalitate unică e saturația de paradoxuri. La temelia multora stau normele generale acceptate de societate.

* * *

Poveștile lui Wilde ne transpun într-o lume fascinantă. Stilul lor nu poate decât să încante și puțini pot rezista farmecului acestor povești fictive.

Galina Tubelskaya

Mai mult decât un scriitor talentat sau un autor de succes, Oscar Wilde a devenit chiar din timpul vieții un simbol și un mit, încarnând un destin excepțional prin aventura și dramatismul care l-au marcat.

Peter Ackroyd

Titluri pentru expoziții

Maestrul paradoxurilor

Purtătorul de cuvânt al estetismului

Colosul literaturii universale – Oscar Wilde

Oscar Wilde: estetism și asumare a suferinței în numele Artei

(E. B.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

THE CANTERVILLE Ghost = Fantoma din Canterbury / Oscar Wilde; trad.: L.

Poantă. – Pitești: Paralela 45, 2004. – 99 p. – (Bufnița). – Lb. engl./rom.

LE FANTOME de Canterbury et autres contes / Oscar Wilde; trad. de l'angl.: J.

Castier; convert. et. ill.: P. Tillet. – Paris: Hachette Jeunesse, 1992. – 159 p.:

il. – (Le Livre de Poche: Jeunesse) – Lb. fr.

- THE HAPPY Prince = Prințul fericit; The Devoted Friend = Prietenul cel bun / Oscar Wilde; trad.: L. Poantă. – Pitești: Paralela 45, 2003. – 79 p. – (Bufnița). – Lb. engl./ rom.
- PORTRETUL lui Dorian Gray / Oscar Wilde; trad.: Radu Tătărucă. – Ed. a 4-a. – Chișinău: Cartier, 2017. – 260 p. – (Cartier popular).
- PRIETENUL devotat / Oscar Wilde; trad. din lb. engl.: Lavinia Braniște. – Chișinău: Cartier, 2020. – 32 p.: il. color. – (Cartier codobelt).
- PRINȚUL fericit / Oscar Wilde; trad. din lb. engl.: Lavinia Braniște. – Ed. a 2-a. – Chișinău: Cartier, 2022. – 32 p.: il. color. – (Cartier codobelt).
- PRIVIGHETOAREA și trandafirul / Oscar Wilde; trad. din lb. engl.: Lavinia Braniște. – Ed. a 2-a. – Chișinău: Cartier, 2022. – 32 p.: il. color. – (Cartier codobelt).
- REMARCABILA rachetă / Oscar Wilde; trad. din lb. engl.: Lavinia Braniște. – Chișinău: Cartier, 2020. – 32 p.: il. color. – (Cartier codobelt).
- URIAȘUL egoist / Oscar Wilde; trad. din lb. engl.: Lavinia Braniște. – Chișinău: Cartier, 2020. – 24 p.: il. color. – (Cartier codobelt).
- СКАЗКИ / Оскар Уайльд (Oscar Wilde); пер.: Е. Кузьмин. – Москва: Искательпресс, 2014. – 46 p. – (Библиотека школьника). – Lb. rusă.
- КЕНТЕРВИЛЬСКОЕ привидение / Оскар Уайльд (Oscar Wilde). – Москва: Авансцена, 1993. – 176 p. – (Все ничего...). – Lb. rusă.

Referințe critice

- BÉGHAIN, Veronique. Wilde Oscar // Le nouveau dictionnaire des auteurs: de tous les temps et de tous les pays. T. 3: N-Z. – Paris: Robert Laffont, 1994. – P. 3414-3415. – Lb. fr.
- PRINCE heureux (le) et autres contes de Oscar Wilde // Le nouveau dictionnaire des oeuvres: de tous les temps et de tous les pays. T. 5: Pa-Se. – Paris: Robert Laffont, 1994. – P. 5962. – Lb. fr.
- PRINȚUL fericit: („Prințul fericit și alte povești” de Oscar Wilde) // Dicționar de personaje literare: pentru ciclul primar / coord.: Didina Zaharia. – Iași: TEHNOPRESS, 2002. – P. 76.
- OSCAR Wilde // 100 de scriitori notorii ai lumii: viața, activitatea, opera / alcăt.: Ala Bujor. – Chișinău: Epigraf, 2006. – P. 198-201.
- OSCAR Wilde. Portretul lui Dorian Gray // 1001 de cărți de citit într-o viață / coord. Peter Boxall. – București: Enciclopedia RAO, 2007. – P. 211.
- МАЛАЯ, С. В. Уайльд Оскар (16.10.1854-30.11.1900) / С. В. Малая // Писатели нашего детства. 100 имен: Биографический словарь в 3-х ч. Ч. 1 – Москва: Либерия, 1998. – P. 372-374. – Lb. rusă.
- УАЙЛЬД Оскар // Тубельская, Галина. Зарубежные детские писатели. Сто имен: Биобиблиогр. справочник. Ч.2: Н-Я / Галина Тубельская. – Москва: Школьная библиотека, 2006. – P. 185-191. – Lb. rusă.

**21 OCTOMBRIE – 100 DE ANI
DE LA NAȘTEREA PICTORULUI LEONID GRIGORAȘENCO
(1924-1995)**

Leonid Grigorașenco, academician, artist al poporului, s-a născut la 21 octombrie 1924 în satul Bârzula, reg. Odessa, Ucraina. A studiat la Școala de arte pentru copii din Tiraspol, sub îndrumarea lui A. Foinițki (1933-1937). În această perioadă câștigă primele premii la concursurile unionale pentru copii.

În anul 1940, familia sa se mută la Chișinău. Leonid Grigorașenco se înscrie la Școala Republicană de Arte Plastice „Ilia Repin”, clasa lui Auguste Baillayre.

A deținut diverse funcții de conducere în cadrul Uniunii Artiștilor Plastici (1951-1958). A fost ales membru corespondent al Academiei de Arte din URSS (1958). Între anii 1953 și 1989 a fost deputat în Consiliul Municipal Chișinău și deputat în Sovietul Suprem al Republicii Moldova (1987-1990). În 1961-1964 este președinte al Uniunii Artiștilor Plastici. A fost expert și redactor artistic al Direcției de Arte Plastice a Ministerului Culturii al RSSM (1978-1989). Pictorul a fost un cenzor ideologic și principalul comanditar la încheierea contractelor de creație cu pictorii.

Maestru în grafică de șevalet și de carte, Leonid Grigorașenco posedă fluent tehnica acuarelei, pastelului și gravurii (gravarea pe metal), iar genul său cel mai îndrăgit era cel istoric. De altfel, și prima sa pânză, *Evacuarea* (1947), redă evenimente istorice legate de războiul din 1941.

Între anii 1948 și 1949, Leonid Grigorașenco s-a afirmat în arta plastică moldovenească cu lucrările de șevalet, printre care seria de acuarele despre aflarea lui Aleksandr Pușkin în Moldova. Grigorașenco era exact până la scrupulozitate în zugrăvirea caracterelor exteriorului personalităților istorice. El le reprezenta în strânsă interacțiune cu alte personaje, în împrejurări concrete de viață, acordând o atenție specială detaliilor etnografice. O serie de lucrări ale artistului au devenit expodate ale Casei-Muzeu „A.S. Pușkin” din Chișinău.

În anul 1950 Leonid Grigorașenco a lucrat asupra ciclului de tablouri consacrate lui Grigori Kotovski, care au focalizat atenția specialiștilor din domeniu, atestându-l ca fenomen de referință în grafica sovietică. La expoziția unională de arte plastice din 1951 au fost prezentate 17 acua-

rele, rezultatul muncii de câțiva ani, multe fiind apreciate drept opere de artă de mare însemnătate.

Leonid Grigorașenco a fost un autodidact talentat, iar lucrările sale impresionează prin măiestria tratării realiste a subiectelor, specifice școlii academice a secolului al XIX-lea și principalelor criterii ale „realismului socialist”. Tematica motivelor pictorului este consacrată unor aspecte caracteristice pentru ideologia sovietică oficială, reflectată în ciclurile de stampe cu genericul *Există un asemenea partid* (1966), *Luptători pentru puterea sovietică în Moldova* (1967), *Pentru puterea sovietică* (1970), unde domină declarativismul și patosul revoluționar. Aceleași particularități sunt prezente în seriile *Pe veci împreună* (1974), *În secole și generații împreună* (1974) și în stampele de acuarelă *Chișinăul eliberat* (1970), *Operația Iași-Chișinău* (1970), *Comuniștii înainte* (1972) și *Internaționaliștii* (1978).

Aspecte mai narative sunt tratate în ciclul de lucrări în acuarelă *Birul sângelui* (1958, 1959), consacrat temei din istoria medievală.

După 1985, în creația sa apar un șir de subiecte biblice. Reprezentative în acest sens sunt foile grafice *Noe* (1980), *Spălarea picioarelor* (1987), *Cina cea de Taină* (1987), *Izgonirea demonilor* (1987), *Izgonirea din templu* (1987), *Binecuvântare* (1990).

A practicat pictura și grafica în diverse tehnici – ulei pe pânză, acuarelă pe hârtie, gravură – în toate genurile demonstrând o măiestrie deosebită. Cele mai reprezentative sunt lucrările din seria de acuarele *G.I. Kotovski* (1950), *Tributul sângelui* (1960), *Gardul negru din Bender* (1968), *Soldații revoluției* (1970) și din ciclul de acvaforte *Războiul norodnic* (1964-1966), *Operația Iași-Chișinău* (1970) ș.a. Lucrările sale se disting prin originalitatea coloritului și veridicitatea imaginilor portretistice ale personalităților istorice zugrăvite.

Grigorașenco este unul dintre pionierii graficii de carte din Moldova. Valoarea lucrărilor sale constă în iscusința desenului, în dinamismul compozițiilor, în caracterul original al chipurilor personajelor. În acest context, menționăm grafica de carte la *Opere alese* de I. Creangă (1957), ilustrațiile la cărțile *Cuvântul mamei* de Petrea Crucienuț (1950), *Zorile* de Iacob Cutcovețchi, *Dubrovski* de A. S. Pușkin (1951), *Dimineața pe Nistru* (1952) de I. Canna, fabulele lui A. Donici (1952) ș.a.

Lucrările pictorului au fost expuse la expozițiile care au avut loc la Chișinău (1962, 1974, 1999, 2001, 2004), Moscova (1978), Kemerovo, Ulianovsk, Irkutsk, Nijnii Taghil (1972), Plovdiv (1974), Belgrad (1978), Ulan-Bator (1983). Lucrările sale se află în colecțiile Muzeului de Artă și Muzeului Național de Istorie a Moldovei, în Muzeele de Artă din Plovdiv și Sofia (Bulgaria), precum și în Galeria Tretiakov din Moscova.

Leonid Grigorașenco a primit titlul de Om Emerit al Artei din RSSM (1960), Artist Plastic al Poporului din RSSM (1963), iar în anul 1967 a devenit Laureat al Premiului de Stat al RSSM. A fost decorat cu mai multe ordine, iar în 1984 Grigorașenco a fost desemnat Cetățean de Onoare al Chișinăului.

S-a stins din viață la 13 ianuarie 1995 la Chișinău.

Un semn memorial cu un portret sculptural al artistului – un relief înalt de bronz pe o placă de granit, este situat la colțul clădirii de pe strada Pușkin, unde a locuit pictorul. Executarea și instalarea plăcii comemorative a artistului plastic Leonid Grigorașenco a fost realizată din mijloacele extrabugetare ale Muzeului Național de Artă al Moldovei.

În perioada 27 aprilie - 14 mai 2017, la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”, a avut loc expoziția „Noi creăm în pastel” a artiștilor plastici Leonid, Aleksandr și Elena Grigorașenco, consacrată însumării a 100 de ani de creație a membrilor dinastiei Grigorașenco. În cadrul expoziției au fost expuse peste 80 de lucrări realizate de-a lungul anilor de cei trei artiști (Leonid Grigorașenco – tatăl, Aleksandr Grigorașenco – fiul și Elena Grigorașenco – fiica), operele fiind realizate în tehnica pastelului și constituind o panoramă a dinastiei de pictori.

Referințe

Despre un artist plastic vorbesc lucrările sale, iar despre om – activitățile sale publice.

Tudor Stăvilă

În creația lui Leonid Grigorașenco s-a demonstrat abilitatea acquarelistului de a compune scene cu multe figuri, de a combina efecte de veridic și artistic în cadrul realizării evenimentelor istorice.

Măiestria cu care Grigorașenco operează cu tehnica acuarelei, atinge o adevărată virtuozitate. Aplicând acuarela prin diverse metode, cu stra-

turi uniforme și dense, cu vârf uscat al pensulei sau pe suprafețe umede, artistul creează diferite facturi, corespunzătoare materialului obiectului înfățișat. Gama coloristică se îmbogățește prin diversitatea facturilor utilizate.

Victoria Rocaciuc

În lucrările sale, Grigorașenco de cele mai multe ori îl reprezintă pe om în situații tragice extreme, ca să-i dezvăluie caracterul lui în momente de încordare supremă a forțelor morale și fizice.

Dmitrii Golțov

Desenele, crochiurile, pastelurile, acuarelele, acvafortele lui Leonid Grigorașenco pun în relief diversitatea preocupărilor de creație ale autorului, contradicțiile și caracterul controversat al personalității sale și, în același timp, demonstrează valoarea sa ca artist de mare talent.

* * *

Leonid Grigorașenco fixează, în desenele sale, obiecte și detalii arhitecturale, locuri pitorești și vederi ale Chișinăului anilor '60 ai secolului al XX-lea.

Dmitri Șibaev

Leonid Grigorașenco a reușit să dezvolte în creația sa – în temeiul propriilor aptitudini profesionale și culturii grafice elevate – calități individuale de stil ce rezidă în simbioza tradițiilor școlii clasice rusești de artă și propriile viziuni asupra caracterului reprezentativ al entității poporului.

Elena Musteață

Titluri pentru expoziții

Leonid Grigorașenco – Omul epocii sale

Maestru al graficii de șevalet și de carte

Leonid Grigorașenco – artist plastic notoriu

Reprezentant marcant al artei plastice din Republica Moldova

(E. B.)

BIBLIOGRAFIE

- GOLȚOV, D. Leonid Grigorașenco / D. Golțov [online]. – Disponibil pe Internet: <http://www.arta.neonet.md/grafica/lgrigorasenco/>. – (Accesat: 15.08.2023).
- LEONID Grigorașenco: album / ed.: I. Calășnicov; trad. din rusă: V. Tâzlaşuanu; trad. în engl.: Iu. Robu; cop., prelucrare imagini: M. Bacinschi. – Chișinău: ARC, [2007]. – 96 p.: il. – (Maeștri ai artei decorative contemporane din Republica Moldova) (Maeștri basarabeni din secolul XX).
- LEONID Grigorașenco: album / st. introd.: Irina Calășnicov. – Chișinău: ARC, 2004. – 96 p. – (Maeștri basarabeni din secolul XX).
- MUSTEAȚĂ, Elena. Ilustrația de carte națională din a doua jumătate a secolului al XX-lea: procedee tehnice și valențe artistice: [și despre Leonid Grigorașenco] / Elena Musteață // Dialogica. – 2021. – Nr. 1. – P. 69-83.
- ROCACIUC, Victoria. Aspecte cotidiene în grafica moldovenească din primul deceniu postbelic: [și despre Leonid Grigorașenco] / Victoria Rocaciuc // Științele socioumanistice și progresul tehnico-științific: Conferință UTM, 4 aprilie 2014. – Chișinău: S.n., 2014. – P. 119-123.
- ȘIBAIEV, Dmitri. Chișinăul în desenele artiștilor plastici Leonid Grigorașenco, Emil Childescu și Ion Serbinov. Aspecte istorice / Dmitri Șibaev // Arta. – 2018. – Nr. 1. – P. 137-141.
- ȘIBAIEV, Dmitri. Problema desenului abordată în istoriografia dedicată creației artiștilor plastici Ilia Bogdesco și Leonid Grigorașenco / Dmitri Șibaev // Arta. – 2019. – Nr. 1. – P. 130-134.

24 NOIEMBRIE – 175 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITOAREI ENGLEZE FRANCES ELIZA

HODGSON BURNETT

(1849-1924)

Romancieră și autoare de piese de teatru britanico-americană. S-a născut la 24 noiembrie 1849, în Chetham, într-un cartier periferic din Manchester, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei, vestit centru muncitoresc al provinciei Lancashire. Părinții săi, Edwin Hodgson și Eliza Boond, erau manufacturieri. Când Frances avea trei ani, tatăl ei a murit, iar situația materială a familiei a devenit din ce în ce mai precară. În 1865, mama scriitoarei a emigrat împreună cu familia în Statele Unite, stabilindu-se în New Market, în apropiere de Knoxville, statul Tennessee.

Frances Eliza Hodgson Burnett nu a urmat o educație formală într-o instituție de învățământ superior. Crescută într-o familie modestă,

a avut o educație limitată. Însă, în timpul copilăriei și adolescenței a citit mult și a dezvoltat o pasiune pentru literatură.

A petrecut cea mai mare parte a vieții sale în Anglia și Statele Unite ale Americii.

În timpul șederii sale în aceste două țări, a avut oportunitatea de a se familiariza cu literatura și cultura de pe ambele părți ale Atlanticului, ceea ce a influențat stilul și subiectele abordate în scrierile sale.

Din fragedă copilărie este înzestrată cu o bogată imaginație. Păpușile-i deveneau personaje ale istorioarelor inventate. Abia învățând să scrie, a început să transcrie aceste istorii pe plăci de ardezie și bucăți de hârtie. Mai târziu trimite aceste „încercări” la mai multe redacții spre publicare. La vârsta de 17 ani îi apar primele povestiri în cunoscuta revistă „Scribner’s”.

Înainte de a deveni o scriitoare de succes, ea a fost implicată în diferite activități pentru a-și câștiga existența. La începutul carierei sale, Burnett a lucrat ca scriitoare și jurnalistă independentă, contribuind cu povestiri și articole pentru diverse publicații. Ea a scris povestiri pentru reviste populare precum „Godey’s Lady’s Book” („Cartea doamnei Godey”) și „Scribner’s Monthly” („Luna lui Scribner”). De asemenea, a publicat în colaborare cu alți autori și a scris piese de teatru.

Prima carte pentru copii, *That Lass o’ Lowrie’s* (*Acea fetiță Lowrie*), apărută în 1877, a avut succes la public, Frances devenind apoi una dintre cele mai apreciate romaniere ale începutului de secol XX.

Interesul provocat de cărțile sale și solicitările venite din partea editorilor o vor determina să se mențină permanent în domeniul producției literare, reușind să publice 40 de romane sentimentale, 10 volume de povestiri, precum și o autobiografie intitulată *The One I Knew Best of All* (*Cea pe care am cunoscut-o cel mai bine*, 1893).

Lucrările sale celebre, cum ar fi *Micul lord* (1886), publicată mai întâi sub formă de foileton, apoi în volum, a devenit imediat bestsellerul timpului, *Mica prințesă* (1905) și *Grădina secretă* (1911) sunt unele dintre cele mai îndrăgite cărți pentru copii, ultimul titlu a cunoscut numeroase ecranizări în 1919, 1949, 1993, 2001, 2020, având, de fiecare dată, mare succes la public. Anume aceste cărți i-au adus recunoaștere și succes financiar. Astfel, Burnett și-a construit cariera în lumea literară și a de-

venit o scriitoare de renume, fapt care i-a permis să se concentreze pe activitatea sa creativă și să se dedice scrierii.

Micul Cedric Errol, personajul principal din cartea *Micul lord*, este în realitate fiul scriitoarei, Vivian. Cu ajutorul *Micului lord Fauntleroy*, autoarea transmite copiilor dragostea pentru fapte generoase și disprețul pentru cele josnice. Cartea a fost ecranizată în America și Anglia.

În personajele feminine, Burnett a pus multe din trăsăturile sale, dar mai mult despre ea a povestit în cartea *Mica prințesă*.

Frances Eliza Hodgson Burnett a scris romane, povestiri scurte și adaptări teatrale. Printre lucrările ei se numără: *Louisiana* (1880), *A Fair Barbarian* (*Un barbar echitabil*, 1881), *Through One Administration* (*Trecând printr-o administrație*, 1883), *Sarah Crewe* (1888, o variantă extinsă a *Micuței prințese*), *The Good Wolf* (*Lupul Bun*, 1895), *A Lady of Quality* (*O adevărată doamnă*, 1896), *The White People* (*Oamenii Albi*, 1897), *The Dawn of a To-morrow* (*Zorii zilei de mâine*, 1901), *The Romance of His Life* (*Romantismul vieții sale*, 1905), *The Shuttle* (*Naveta*, 1907), *The Land of the Blue Flower* (*Țara florii albastre*, 1909), *The Little Hunchback Zia* (*Micul Cocoșat Zia*, 1912), *Robin* (1925), *The Queen Mary* (*Regina Maria*, 1926) etc.

După mai multe călătorii în Anglia, Frances s-a întors în Statele Unite, unde a locuit până la sfârșitul vieții. S-a stins din viață la 29 octombrie 1924, la Plandome Manor, Comitatul Nassau, New York. Este înmormântată la Cimitirul Roslyn.

Referințe

Frances Burnett scrie unele dintre cele mai bune lucrări pentru tineret. Cărțile ei învață să fii o persoană bună. Învață să-i ajuți pe alții, să te iubești nu numai pe tine, ci și pe oamenii din jurul tău și atunci lumea nu va părea atât de rea și gri.

Tatiana Belyakova

Printre cărțile devenite „clasice”, dacă acceptăm definiția că „o carte clasică este o carte pe care orice copil o citește într-o zi pentru plăcerea sa, ceea ce subliniază caracterul ei de popularitate”, se numără și *Micul lord Fauntleroy*, lectură îndrăgită de numeroase generații de tineri din lumea întreagă începând chiar din 1885, anul apariției sale la New York.

Autoarea Frances Hodgson Burnett, transpune în paginile romanului ecouri legate de propria-i experiență existențială, mai puțin obișnuită, dar semnificativă pentru epoca de prefaceri în care a trăit.

G. Gentile

Frances Burnett scrie povești extraordinare despre copii cu o soartă grea. În cărțile ei, tema orfanității, singurătății și lipsei iubirii sună atât de clar. Cu toate acestea, în ciuda tuturor greutăților, personajele ei găsesc în cele din urmă adevărata fericire, o familie iubitoare și prieteni devotați.

Tatiana Korneeva

Opera scriitoarei F.H. Burnett se adresează în primul rând unui public pentru copii. Are rol didactic și educativ. Îi familiarizează pe cititorii contemporani cu lumea din jurul lor, cu regulile după care trăiesc. Pe copii îi învață cum să devină fericiți în această lume și cum să-și trăiască viața cu demnitate.

Varvara Byachkova

Eroii cărților lui Burnett, invariabil, fie că sunt bogați sau săraci, se confruntă cu viciile destinului și le rezistă cu curaj. Moralitatea cărților acestei minunate scriitoare nu îmbătrânește niciodată: o persoană este valoroasă în sine, originea și bogăția nu au nimic de-a face cu adevărata noblețe.

Galina Tubelskaya

Epigraful tuturor lucrărilor lui Burnett ar putea fi gândul unuia dintre personajele ei: „Nu există nimic în lume mai puternic decât o inimă bună”. În cărțile ei, cele mai mici eforturi pot rezolva chiar și cele mai mari probleme.

Nina Veselova

Frances Eliza Burnett transpune în operele sale remarcabila ei tărie de caracter, punând accent pe valoarea demnității personale, oricare ar fi circumstanțele și consecințele.

Ruxandra Comșa

Titluri pentru expoziții

Frances Eliza Hodgson Burnett – educator de valori morale și etice

Opera scriitoarei Frances Eliza Hodgson Burnett – câmp deschis

imaginației și sensibilității

O lume dezvăluită prin ochi de copil

În lumea creației scriitoarei Frances Eliza Hodgson Burnett

(E. B.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- GRĂDINA secretă / Frances Eliza Hodgson; trad. și adapt. din lb. engl.: Irina Chirica. – Chișinău: Arc, 2021. – 136 p.: il. – (Primavera).
- A LITTLE Princess / Frances H. Burnett; ill. by Peter Bailey. – London: Alma Classics, 2019. – 270 p.: il. – Lb. engl.
- MICA prințesă / Frances Eliza Hodgson Burnett; trad.: Paula Mare. – Ed. a 4-a. – București: Tedit FZH, 2018. – 138 p.: il. – (Piccolino).
- MICUL Lord / Frances Eliza Hodgson Burnett; trad.: Iosif Nădejde. – București: Gramar, 2009. – 148 p. – (Capodopere Literatură universală, Gramar).
- MICUL Lord Fauntleroy / Frances Eliza Hodgson Burnett; trad.: M. Petrescu. – București: Tedit FZH, 1998. – 256 p. – (Piccolino).
- LE PETIT Lord Fauntleroy / Frances Eliza Hodgson Burnett; ill.: A. Birch. – Paris: Gallimard, 1994. – 218 p. – (Folio Junior). – Lb. fr.
- THE SECRET Garden / Frances H. Burnett: retold by Annabel Savery. – [Ed. adapt.]. – London: Arcturus, 2019. – 64 p.: il. – Lb. engl.
- МАЛЕНЬКАЯ принцесса / Френсис Х. Барнетт (Frances H. Burnett); адапт. текста, предисл., коммент.: Е. Угарова. – Москва: Airis Press, 2008. – 128 p. – Lb. rusă și engl.
- МАЛЕНЬКИЙ Лорд Фонтлерой / Френсис Х. Барнетт (Frances H. Burnett); вступ. ст.: О. Панова; пер. с англ.: Е. Тодоровская. – Москва: Mahaon, 2018. – 224 p.: il. – Lb. rusă.

Referințe critice

- BURNETT Frances Eliza Hodgson // Le nouveau dictionnaire des auteurs: de tous les temps et de tous les pays. T. 1: A-F. – Paris: Robert Laffont, 1994. – P. 506-507. – Lb. fr.
- THWAITE, Ann. Burnett Frances // St James guide to children's writers. – Fifth ed. – Detroit; London: St James Press, 1999. – P. 192-196. – Lb. engl.
- БЁРНЕТТ Фрэнсис Элиза (1849-1924) // Тубельская, Галина. Зарубежные детские писатели. Сто имён: Биобиблиогр. справочник. Ч. 1: А-М / Галина Тубельская. – Москва: Школьная библиотека, 2005. – С. 30-34. – Lb. rusă.

**27 NOIEMBRIE – 100 DE ANI
DE LA NAȘTEREA SCRITOAREI NINA CASSIAN
(1924-2014)**

Nina Cassian, cu numele adevărat Renée Annie Cassian, s-a născut la 27 noiembrie 1924, la Galați. Este fiica Janei (n. Șmilovici) și a lui Iosif Cassian-Mătășaru, mic funcționar comercial. Educată de tatăl său, traducător el însuși, în spiritul cultivării artelor – poezie, muzică, desen –, va purta toată viața, în demersurile sale estetice plurivalente, amprenta unui talent autentic.

În 1926 Renée Annie Cassian se mută cu familia la Brașov, unde urmează școala primară și Liceul de Fete „Principesa Ileana”, astăzi Colegiul Național „Unirea” (până în 1935), apoi Institutul „Pompilian” din București, luându-și bacalaureatul în 1942. În 1944 a urmat studiile la Facultatea de Litere și Filosofie, pe care nu a finalizat-o.

Precoce și polivalentă, scrie poezie, traduce, ia cursuri de actorie, cântă la pian, compune și desenează, exercitând, încă de la sfârșitul adolescenței, o puternică fascinație care va atrage în preajma sa o întreagă pleiadă de personalități celebre.

În 1944 debutează în ziarul „Ecou” sub pseudonimul Maria Veniamin, traducând *Viața odăilor* de Rodenbach și *Broasca țestoasă* de Christian Morgenstern. Prima sa poezie publicată în ziarul „România liberă”, în 1945, avea un titlu teribilist pentru o poezie de debut: *Am fost un poet decadent*. În această perioadă, studiază compoziția și pianul, compune lieduri, oratorii, cantate, interpretate în public cu oarecare succes.

Debutează editorial în 1947, cu volumul de versuri *La scara 1/1*, volum cu tentă suprarrealistă și cosmopolită și cu unele influențe postavangardiste și protestatare proprii generației războiului. Este atacată dur, fiind declarată dușman al poporului de către autoritățile regimului comunist. Nina Cassian devine, în consecință, unul dintre exponenții literaturii propagandistice a proletcultului.

În 1947-1948 lucrează la „Rampa”, unde semnează cronică dramatică, cronică coregrafică, cronică umoristică, folosind pseudonime diverse: Maria Veniamin, Ana Varga, Hortensia. Mai colaborează la revista umoristică „Pițigoiul”. În 1948 lucrează la radio și redactor-șef adjunct la „Urzica”. Din 1949 până în 1954, în ritm de câteva volume pe an, publică

poezie social-politică și poezie pentru copii. La mijlocul deceniului 1950, după o „rătăcire” de opt ani, revine la stilul supraréalist care-o afirmase.

Publică în continuare cu aceeași prolificitate, afirmându-se ca o poetă neomodernistă cu momente remarcabile, volume ca *Disciplina harfei* (1965), *Sângele* (1966) sau *Loto-Poeme* (1972) – în acesta din urmă asumându-și o postură jucăușă și experimentală, inventând un idiom cu sonorități cuceritoare, „limba spargă” – și care o confirmă ca pe o autoare greu de ocolit și, probabil, unul dintre cei mai populari poeți ai epocii.

Din 1957 până în 1983 vor apărea volume de versuri, de proză, literatură pentru copii, piese pentru teatrul de păpuși.

Pentru maturi a scris volumele de poezie *Horea nu mai este singur* (1952), *Versuri alese* (1955), *Spectacolul în aer liber* (1961), *Să ne facem daruri* (1963), *Destine paralele* (1967), *Ambitus* (1969), *Cronografie* (1970), *Recviem* (1971), *Marea conjugare* (1971), cărțile de ficțiune *Atât de grozavă* (1971), *Confidențe fictive* (1976, 2008). În 1993 a publicat la București o antologie din poezia sa, *Cearta cu haosul*.

Pe cei mici i-a bucurat cu mai multe cărți, printre care se numără: *Nică fără frică* (1950), *Ce-a văzut Oana* (1952), *Prințul Miorlău* (1957), *Povestea a doi pui de tigru numiți Ninigra și Aligru* (1969), *Între noi copii* (1974), precum și piese pentru spectacole de păpuși *Elefântelul curios* (1967), *Pisica de una singură* (1974).

Creează și compoziții muzicale: *Vivarium*, *Fascinații tonale*, *Variatio perpetua*. I se interpretează în concerte diverse piese muzicale (o sonată pentru vioară și pian, o simfonie, lieduri etc.).

În 1985 a fost invitată în SUA pentru a ține un curs la New York University și a decis să nu mai revină în țară. Atunci, toate cărțile publicate în România au fost interzise și retrase din librării și biblioteci. Înconjurată de o nouă și neașteptată aură de disidentă, devine una dintre cele mai, dacă nu cea mai cunoscută poetă din România în spațiul anglo-saxon. În această perioadă publică: *Blue Apple* (*Mărul albastru*, 1981), *Lady of Miracles* (*Doamna Minunilor*, 1988), *Call Yourself Alive?* (*Cheamă-te la viață?*, 1988), *Life Sentence. Selected Poems* (*Închisoare pe viață. Poezii alese*, 1990), *Cheerleader for a Funeral* (*Susținătoare la înmormântare*, 1992), *Take My Word for It* (*Ai încredere în cuvântul meu*, 1998), *Something Old, Something New* (*Ceva vechi, ceva nou*, 2002).

A tradus operele unor scriitori precum B. Brecht, Vl. Maiakovski și Paul Celan.

În 2003, în preajma aniversării a optzeci de ani, i se tipărește la București un jurnal (Vol. I) din perioada 1948-1953, adnotat de două ori, în 1975-1979 și în 1987-2003. Tot în România îi apar trei volume de jurnal cu titlul *Memoria ca zestre* (2010).

De tot a publicat peste 50 de cărți de poezie, eseuri și proză.

Documentarul *Distanța dintre mine și mine* (2018), regizat de Mona Nicoară, o readuce în actualitate și problematizează o biografie – o viață – dintre cele mai interesante, mai provocatoare din punct de vedere istoric și etic din literatura română.

A obținut mai multe premii literare, printre care: Premiul Uniunii Scriitorilor din România (1969, pentru volumul *Povestea a doi pui de tigru numiți Ninigra și Aligru*), Premiul „Leul de Aur”, acordat de New York Library (1994, pentru poemele concepute în engleză: *Take My Word for It, Blue Apple și Lady of Miracles*).

Se stinge din viață la 15 aprilie 2014, la New York, iar urna cu cenușa sa e depusă la crematoriul din București, unde se află și rămășițele părinților săi și ale fostei mari iubiri, bărbatul care i-a fost soț vreme de treizeci și șase de ani, gazetarul Al. I. Ștefănescu.

Referințe

Nu am timp să dau tuturor dovadă
a marilor, uimitoarelor mele virtuți,
Cine are ochi de văzut, să vadă
Altminteri, ochii mei rămân necunoscuți.
Sunt unii întâlnindu-mă, au spus:
„Bine-ai venit în viața mea, minune!”
Sunt alții care n-au avut ce spune
și-am plecat de la ei, mai departe, în sus.
Timpule iute. Mai am câte un dar
de preț – și caut destinatari sub stele.
S-ar putea să-i caut în zadar
și-am să mă-ngrop, ca faraonii, cu bogățiile mele.

Am iubit și am fost iubită. Am creat non-stop! M-am bucurat de recunoaștere, uneori, și am avut parte de marginalizări, frecvent [...] Dar toate acestea aparțin echilibrului vieții.

Nina Cassian

Nina Cassian e o personalitate inconfundabilă, fascinantă și provocatoare, una dintre figurile feminine cele mai interesante ale literaturii române, atât prin diversitatea creației, cât și printr-o biografie tumultuoasă care a stârnit multe controverse.

Mihaela David

Scrie poeme într-o limbă imaginară, spargă. Din cuvinte inexistente în dicționare, dar având sonoritatea cuvintelor românești, Nina Cassian compune versuri capabile să transmită o emoție. Este vorba deci de o comedie a limbajului poetic, dar și de un moment de lirism autentic, creat cu mijloace metalexicale.

Alex Ștefănescu

Nina Cassian, una dintre cele mai celebre poete din România, a lăsat în urmă volume de poeme și eseuri, precum și un important corp de traduceri din clasici ai modernității.

Mihai Iovănel

Titluri pentru expoziții

Să-ți dau un sfat?

Păstrează-ți copilăria!

Poeta plină de vervă și grație – Nina Cassian

Nina Cassian, poeta generației războiului

Ludicul în poezia Ninei Cassian

Invențiile sonore în poezia Ninei Cassian

(E. B.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

CHIPURI hazlii pentru copii / Nina Cassian; il.: O. Gorceag. – Chișinău: Prut Internațional, 2004. – 16 p.: il. – (Poezii de seama voastră).

- PAGINI alese / Nina Cassian. – București: Regis, [2012]. – 96 p. – (Biblioteca școlară).
- POEZII / Nina Cassian. – București: HERBA, 2007. – 96 p.
- POVESTEA a doi pui de tigru, numiți Ninigra și Aligru / Nina Cassian; il.: Karda Zenko. – București: Frontiera, 2022. – 60 p.: il. color.
- PRINȚUL Miorlau / Nina Cassian; cop. și il.: Dana Popescu. – București: Roxel Cart, 2015. – 40 p.: il. color.
- ROȘCATĂ-ca-Arama și cei șapte șoricari / Nina Cassian; il.: Andrei Tache. – București, Frontiera, 2021. – 59, [5] p.: il. color.

Referințe critice

- CASSIAN Nina // Enciclopedia Universală Britannica. Vol. 3. – București: Litera, 2010. – P. 254-255.
- CASSIAN Nina // Encyclopedia of Continental Women Writers / ed.: Katharina M. Wilson. – New York; London: Garland, 1991; Who's who in Contemporary Women's Writing / ed.: Jane Eldrid Miller. – London; New York: Routledge, 2001. – Lb. engl.
- CIUPERCĂ, Livia. Cu și despre Nina Cassian / Livia Ciupercă // Axis Libri, 2020. – N. 43. – P. 24-25.
- DAVID, Mihaela. Nina Cassian: dosar de existență / Mihaela David. – Cluj-Napoca: Casa cărții de știință, 2021. – 352 p.
- IAVANICIUC, Olivian. Poezii generației războiului. Nina Cassian / Olivian Iavaniciuc // Luceafărul. – 2021. – 10 mar.
- KOMARTIN, Claudiu. Poemul săptămânii: Nina Cassian [online] / Claudiu Komartin. – Disponibil pe internet: <https://www.lapunkt.ro/2019/02/poemul-saptamanii-nina-cassian/>. – (Accesat: 15.08.2023).
- MANOLESCU, Nicolae. Nina Cassian // Manolescu, Nicolae. Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură / Nicolae Manolescu. – Pitești: Paralela 45, 2008. – P. 940-942.
- MICU, Dumitru. Radicalizarea modernismului. Ermetismul: Nina Cassian // Micu, Dumitru. Istoria literaturii române: De la creația populară la postmodernism. – București: Saeculum I.O., 2000. – P. 399-400.
- SASU, Aurel. Nina Cassian // Sasu, Aurel. Dicționarul biografic al literaturii române. Vol. 1: A-L / Aurel Sasu. – Pitești: Paralela 45, 2006. – P. 281-283.
- SORESCU, Roxana. Nina Cassian // Dicționarul general al literaturii române. Vol. 1: C-D / Academia Română. – București: Univers Enciclopedic, 2004. – P. 110-113.

1 DECEMBRIE – 80 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI FRANCEZ DANIEL PENNAC
(1944)

Daniel Pennac, cu numele său adevărat Daniel Pennacchioni, este unul dintre cei mai iubiți scriitori francezi contemporani. S-a născut pe 1 decembrie 1944, la Casablanca, în Maroc, într-o familie cu origini corses și provenșale. Tatăl său, fost inginer, devenise un militar de carieră, așa că viitorul scriitor își va însoți părintele prin diverse garnizoane, din Africa până în Indochina, descoperind cu fascinație spații cu totul diferite de Franța și în bună măsură această influență a unui alt continent și altor culturi și civilizații va juca mai târziu un rol crucial în alegerea temelor și discursului din cărțile sale. Începe să citească tot sub influența tatălui, dar și mama, o casnică îndrăgostită la o vârstă târzie de cărți, mereu îl va susține și motiva.

Daniel își petrece o parte din copilărie în internat. Despre anii de școală povestește: „Eram un elev slab, convins că nu o să iau niciodată Bacul“.

Cum cea mai firească și ușoară carieră îi părea cea de profesor de limba franceză (după propria mărturie, o eventuală carieră de jurnalist nu îl tentase), își începe studiile la Nisa și, chiar dacă nu păstrase amintiri prea plăcute din anii de școală, va termina totuși facultatea. Obține licența și la sfârșitul anilor '60 ajunge să predea mai întâi la Colegiul Saint-Paul din Soissons, apoi la Nisa și în cele din urmă la Paris.

A lucrat ca taximetrist și ilustrator. Mai mult de 25 de ani a lucrat la o școală pentru copii cu întârziere în dezvoltare. În toți acești ani însă nu a uitat de literatură.

Începe să scrie la început pentru sine, apoi este tot mai tentat de ideea publicării. Primele experiențe în proză nu au avut succes. În ciuda talentului neîndoielnic remarcat de editori, lucrările nu au fost acceptate pentru publicare până când unul dintre editorii cunoscuți i-a returnat lucrarea cu o analiză motivată și sfaturi pentru a îmbunătăți darul literar evident.

A debutat în 1973 cu un pamflet intitulat *Cui servește serviciul militar?* Adoptă pseudonimul Pennac, sub care va deveni unul dintre cei mai bine vânduți, populari și traduși autori francezi contemporani.

În 1979 scrie, împreună cu Tudor Eliad, două romane politice în maniera lui Ilf și Petrov: *Copiii Ialtei și Moș Crăciun*. În 1985, după o călătorie în Brazilia și în urma unui pariu, publică în Seria Neagră la prestigioasa editură „Gallimard” romanul *La căpcăunii veseli* (2002), care inaugura saga dedicată clanului Malaussene și care îi va aduce adevărata consacrare. În anii următori va renunța la profesorat pentru a se dedica exclusiv literaturii. Urmează alte romane: *Zâna carabinelor* (1987), *Micuța vânzătoare de proză* (1989, distins cu Premiul Livre Inter, timp de doi ani clasat pe primul loc ca cel mai citit roman în Franța și Europa de Vest), *Domnul Malaussene* (1995), *Domnilor copii* (1997, ecranizat în același an), *Fructele pasiunii* (1999), *Dictatorul și hamacul* (2003). Tirajele cărților sale depășesc un milion de exemplare.

Pennac este, de asemenea, autorul unui eseu hazliu intitulat *Ca un roman* (1992), în care le amintește celor care au uitat că lectura, asemenea iubirii, prelungește viața. Eseul stabilește cele zece principii ale unei abordări eficiente a lecturii, numite „Declarația Drepturilor Cititorului”.

Pennac își dă seama că ar putea încerca și altceva, diferit de ce publicase până atunci, dar păstrând totuși umorul și ritmul narativ deja cunoscut. Astfel, își diversifică creația cu o tetralogie pentru copii. Fiind preocupat de școală și prietenie, pune în scenă eroi apropiați de universul copilăriei: *Kamo, l'agence Babel* (*Kamo, agenția Babel*, 1992), *Kamo et moi* (*Kamo și eu*, 1992), *Kamo, l'idée du siècle* (*Kamo, ideea secolului*, 1993) și *L'évasion de Kamo* (*Evadarea lui Kamo*, 1997). Din paginile acestor cărți cititorul află ce este prietenia adevărată, cum trăiesc adolescenții francezi, care, la fel ca orice alți adolescenți din lume, au nevoie de înțelegere, dragoste și sprijin din partea adulților și a părinților.

Publică și alte volume pentru copii: *Câinele Câine* (1982) și *Ochi de lup* (1984, ecranizat în 1998). Pentru nuvela *Ochi de lup*, tradusă în engleză de Sara Adams, a obținut în anul 2005 Premiul Marsh Award for Children's Literature in Translation.

Daniel Pennac este unul dintre cei mai renumiți autori din Franța. Cărțile sale pentru copii și adulți au fost traduse în întreaga lume în peste 30 de limbi și inspiră regizori de film și animație.

Scrie scenariile pentru cinema, televiziune și benzi desenate, temele lui preferate fiind copilăria, nonconformitatea socială, educația și inega-

litate. În unele filme apare și ca actor: *Bartleby le scribe* (Scribul Bartleby, 2010), *Au bonheur des ogres* (La căpcăunii veseli, 2013) etc. La 23 martie 2013, filmul de animație *Ernest și Celestine: peripețiile șoricelului și ursului*, de scriitoarea și ilustratoarea belgiană Gabrielle Vincent, al cărui scenariu a fost scris de Daniel Pennac, a câștigat Premiul Național francez César. Desenul animat a devenit incredibil de popular.

Pe parcursul carierei sale, i-au fost decernate mai multe premii literare în diferite țări ale lumii: Premiul Mystere de la critique (1988), Premiul Internațional Grinzane Cavour (2002), Premiul Ulysse (2005), Premiul Renaudot (2007, pentru romanul său autobiografic *Chagrin d'école* (Jurnal școlar)), Marele Premiu Metropolis bleu (2008), Premiul de Onoare Boreales/ Basse-Normandie Region Nordic Polar (2014) pentru întreaga sa creație.

Referințe

Verbul „a citi” nu acceptă imperativul. Împarte această proprietate cu alte verbe ca „a iubi” și „a visa”.

* * *

Păstrăm ceea ce citim în minte. Bucuria unei cărți citite rămâne păstrată de noi în taină. Terminând de citit, trăim în continuare emoțiile cărții.

* * *

Cărțile sunt mai interesante decât autorul. Când vrei să fii romancier, trebuie doar să povestești istorii. Va fi în aceste istorii vreun sens, și care va fi el, e problema cititorului și, probabil, a autorului.

Daniel Pennac

Profesorul Daniel Pennac le-a altoit pasiunea pentru lectură elevilor săi. Ca scriitor, el a angajat toată lumea să citească și să-i fie dragi cărțile sale.

Natalia Șahovskaia

Daniel Pennac este unul dintre cei mai citați și mai comentați romancieri francezi contemporani. Acțiunile romanelor lui Pennac se petrec chiar în cartierul în care locuiește scriitorul: Belleville, zonă multiculturală a Parisului, unde amestecul este un semn de identitate al relațiilor sociale. Un amestec ce se infiltrează în toate dimensiunile textului, care

poate cuprinde crime, critici sociale, umor, dragoste, dezbateri intelectuale sau cel mai pur absurd.

Cristiana Vișan

Daniel Pennac este un magician al cuvintelor, care aduce la viață povești captivante și idei provocatoare. Are propria viziune și creativitate unică, pe care o transpune în operele sale. Fie că este vorba despre un roman epic, o colecție de povestiri sau o carte de poezie, Daniel Pennac ne surprinde și ne încântă cu fiecare pagină.

Maria Kardanova

Titluri pentru expoziții

Daniel Pennac, un Kipling al vremurilor noastre

Un geniu al literaturii franceze contemporane – Daniel Pennac

Daniel Pennac, magician al cuvintelor

(E. B.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- CA UN ROMAN / Daniel Pennac; il.: Quentin Blake. – București: Arthur, 2021. – 208 p.
- CABOT-Caboche / Daniel Pennac; il.: Miles Hyman. – Paris: Nathan, 2007. – 28 p. – (Pleine lune. Aventure). – Lb. fr.
- DES CHRÉTIENS et des Maures / Daniel Pennac. – Paris: Gallimard, 1996. – 92 p. – Lb. fr.
- DOMNILOR copii / Daniel Pennac; trad.: Sanda Oprescu. – Ed. a 2-a. – București: Univers, 2006. – 184 p. – (Colecția Cotidianul).
- OCHI de lup / Daniel Pennac; trad. din lb. fr.: Simona Negrea. – Ed. a 2-a. – Pitești: Paralela 45, 2020. – 120 p.: il.
- NECAZURI cu școala / Daniel Pennac; trad.: Ileana Cantuniari. – Iași: Polirom, 2016. – 280 p. – (Col. Top 10).
- POVESTEA unui cățel / Daniel Pennac; trad.: Octavian Soviany. – Pitești: Paralela 45, 2022. – 176 p.
- КАК роман: педагогическое эссе / Даниел Пеннак (Daniel Pennac); пер. с фр.: Наталья Шаховская. – 2-е изд. – Москва: Самокат, 2010. – 160 p. – (Самокат для родителей). – Lb. rusă.

Referințe critice

- DANIEL Pennac [online]. – Disponibil pe Internet: theatredurondpoint.fr/artiste/daniel-pennac/. – (Accesat: 15.08.2023). – Lb. fr.
- DANIEL Pennac [online]. – Disponibil pe Internet: https://en.wikipedia.org/wiki/Daniel_Pennac. – (Accesat: 15.08.2023). – Lb. engl.
- DANIEL Pennac [online]. – Disponibil pe Internet: cartepedia.ro/autor/daniel-pennac-1936. – (Accesat: 15.08.2023).
- QUESNEL, Alain. Pennac Daniel // Le nouveau dictionnaire des auteurs: de tous les temps et de tous les pays. T. 3: N-Z. – Paris: Robert Laffont, 1994. – P. 2470-2471. – Lb. fr.
- VIȘAN, Cristiana. Daniel Pennac // Pennac, Daniel. Domnilor copii / Daniel Pennac. – Ed. a 2-a. – București: Univers, 2006. – P. 3.
- ДАНИЭЛЬ Пеннак // Пеннак, Даниэль. Как роман: педагогическое эссе / Даниел Пеннак (Daniel Pennac). – 2-е изд. – Москва: Самокат, 2010. – P. 156. – Lb. rusă.
- ПЕННАК Даниэль (Pennac Daniel) // Тубельская, Галина. Зарубежные детские писатели. Сто имен: Биобиблиогр. справочник. Ч. 2: Н-Я / Галина Тубельская. – Москва: Школьная библиотека, 2006. – С. 25-28. – Lb. rusă.

24 DECEMBRIE – 90 DE ANI DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI GHEORGHE VODĂ (1934-2007)

Viitorul poet, eseist și cineast s-a născut la 24 decembrie 1934, în satul Văleni, Cahul. Era al șaptelea copil în familia lui Dumitru și a Marei Vodă.

Și-a făcut studiile primare și secundare în localitatea de baștină (1941-1951). Sub îndrumarea profesorilor Victor Terzi și Pantelimon Grecu își dezvoltă înclinațiile literare. Urmează studiile la Școala medie nr. 2 din orașul Cahul (1951-1954).

În 1959 a absolvit Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic „Ion Creangă” din Chișinău, iar în 1966 cursurile superioare de regizori și scenariști la Institutul Unional de Cinematografie din Moscova. Student fiind, este angajat ca reporter la ziarul „Colhoznicul Moldovei”. În 1959 se transferă ca reporter la Comitetul de Radio republican. În același an, împreună cu un grup de tineri scriitori, este expulzat din Chișinău

pentru marcarea a 600 de ani de la întemeierea Statului Moldovenesc, prin depunerea de flori la monumentul lui Ștefan cel Mare.

Între 1960 și 1962 activează ca redactor la cabinetul metodic al Ministerului Culturii al RSSM. Din 1962 este asistent de regizor, apoi regizor (1965-1971) la Studioul „Moldova-Film”. A fost consultant la Uniunea Scriitorilor, la Secția poezie, unde a activat până în anul 1974. În 1989, la congresul Uniunii Scriitorilor, este ales secretar al Comitetului de conducere.

A început să scrie în anii de școală. Fiind elev la Cahul, conduce cenaclul literar din școală, scrie prima sa carte de proză *Pe la porțile străine*, rămasă în manuscris. În timpul studenției a condus cenaclul Institutului „Ion Creangă”, participând și la cenaclul literar de pe lângă redacția ziarului „Tinerimea Moldovei” condus de Liviu Deleanu.

Drumul literar al scriitorului Gheorghe Vodă începe cu cartea *Zborul semințelor* (1962), care a fost primită cu entuziasm. A continuat cu volumele de versuri *Focuri de toamnă* (1965), *Ploaie fierbinte* (1967), *Aripi pentru Manole* (1969), *Versuri* (1970), *Valurile* (1977), *Rămâi* (1977). Mai plenar se relevă prin cărțile *Frumos să-i fie pururi chipul* (1979), *Inima alergând* (1980), *De dorul vieții, de dragul pământului* (1983), *La capătul vederii* (1984), *Scrieri alese* (1988), *Viața pe nemâncate* (1999), *Aripi pentru cădere* (2004), *La sud e Patria mea* (2004) ș.a.

Scriind pentru maturi, Gheorghe Vodă nu uită și de copii, bucurându-i cu apariția cărților de poezie și proză izvorâte din dragostea pentru țară, locurile natale, pentru oamenii pământului: *Pomii dulci* (1972), *Caietul din fântână* (1979), *Marele ștregar* (1980), *Bunicii mei* (1982; la Editura „Literatura Artistică” această carte apare în versiune franceză, engleză și spaniolă), *Leagănul* (1984).

Gheorghe Vodă este autorul imnului orașului Chișinău. Cântecul *Orașul meu* este cântecul de debut pe scena profesionistă al artistei Sofia Rotaru.

Lucrările sale au fost traduse și editate și limbile rusă, ucraineană, letonă, estonă, bulgară, turcă, franceză, engleză, spaniolă.

A publicat numeroase articole și pamflete în presă, colaborând la ziarurile „Moldova socialistă”, „Țara”, „Flux”, iar la revista „Glasul Națiunii” a activat în calitate de redactor (1994-1997).

În cinematografie s-a produs ca autor de scenarii și regizor la filmele *Se caută un paznic* (1967), *Singur în fața dragostei* (1969), precum și la documentarele *De-ale toamnei* (1966), *Bariera* (1965), *Cu cântecul în ospete* (1966), *Nunta* (1969), *Maria* (1969), *Maturitate* (1973), *Încredere* (1973) ș.a.

Exemplu edificator este filmul artistic (lungmetraj) *Se caută un paznic* după povestirea *Ivan Turbincă* de Ion Creangă. Toți cei cu care a făcut acest film minunat, selectați de Gheorghe Vodă, au devenit în următorii ani mari artiști, mândria noastră națională: Eugen Doga, Mihai Volontir, Ion Ungureanu, Nina Vodă-Mocreac, Mihai Curagău, Vlad Ioviță, Pavel Balan.

Eforturile creatoare ale scriitorului și cineastului Gheorghe Vodă au fost încununate cu premii și distincții: Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova și al Comitetului de Stat pentru Edituri, Poligrafie și Comerțul cu Cărți (1983, pentru cartea pentru copii *Bunicii mei*), Premiul „N. Ostrovski” din fosta URSS (1985, pentru volumul de versuri *Frumos să-i fie pururi chipul*), Premiul de Stat al Moldovei (1986, pentru cărțile *De dorul vieții, de dragul pământului* și *La capătul vederii*), Premiul „George Bacovia” al revistei „Ateneu” din Bacău (1995), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova pentru cea mai bună carte de poeme a anului *Viața pe nemâncate* (1999), Marele Premiu „Micul Chihlimbar”, nominalizarea Film documentar, la Festivalul Regional de Filme din Chișinău (1967, pentru regia filmului documentar *De-ale toamnei*), Premiul special al juriului pentru cea mai bună comedie și Premiul special al juriului pentru cea mai bună ecranizare a unui film artistic la Festivalul Regional de Filme de la Riga (1968, pentru filmul *Se caută un paznic*).

A fost decorat cu Ordinul „Gloria Muncii” (1996) și Medalia „Mihai Eminescu” a Guvernului Republicii Moldova (2001).

A încetat din viață la data de 24 februarie 2007, răpus de o boală grea și nemiloasă. Este înmormântat la Cimitirul Central de pe strada Armenească din Chișinău.

La 26 august 2014, pe fațada blocului din bulevardul Ștefan cel Mare și Sfânt unde a locuit regretatul poet, a fost instalată placa memorială „Gheorghe Vodă”, executată în bronz de sculptorul Ion Zderciuc. În satul Văleni, localitatea de baștină a poetului, o stradă îi poartă numele.

Referințe

Poezia e timpul captat în metaforă, e sinceritate maximă, e adevăr întreg și durut.

Gheorghe Vodă

Meritul lui Gheorghe Vodă e acela de a fi ținut nestinsă în poezia anilor șaizeci făclia bunului-simț... Fermitatea, cumpătarea, duritatea – iată cele trei balene pe care se ține universul poetic al lui Gheorghe Vodă...

Mihai Cimpoi

În interioritatea cuvântului, în limba pe care o cultivă cu o deosebită asiduitate în scris, Gheorghe Vodă e solitarul ce-și trăiește propriul destin în deplina solidaritate cu destinul neamului.

* * *

Poezia lui Gheorghe Vodă izvorăște dintr-o iubire adâncă pentru tot ce se află în lumină. Chiar și în fața grelelor încercări soluția cea mai sigură îi apare poetului nu disperarea, ci iubirea mai adâncă pentru semenii, pentru Patrie.

Ana Bantoș

Gheorghe Vodă este un poet al limitelor, al ciclurilor împlinite, al sintezelor, al deducțiilor, al purificării și înnoirii sufletești.

Timofei Roșca

Gheorghe Vodă se vrea – în poezie – un „fântânar” neobosit, care să scoată din adâncul lucrurilor tâlcurile lor revelatoare, esențele latente, „lumina” lor internă.

Mihail Dolgan

Este un voievod al poeziei și un descoperitor al cinematografiei naționale. Gheorghe Vodă a intrat pentru totdeauna în patrimoniul literaturii și cinematografiei noastre.

Spiridon Vangheli

Titluri pentru expoziții

Gheorghe Vodă, geniu poetic inconfundabil

Stâlp de rezistență spirituală a neamului

Un voievod al poeziei – Gheorghe Vodă

Ineditul poeziei lui Gheorghe Vodă Omul cu aripi de casă, Poetul cu aripi celeste

(E. B.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- ARIPI pentru cădere / Gheorghe Vodă. – Ed. a 2-a. – Chișinău; București: Litera Internațional, 2004. – 303 p. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; nr. 520).
- BUNICII mei / Gheorghe Vodă; des.: Petru Ghețoi. – Chișinău: Lumina, 2012. – 40 p.: il.
- CONTRA căderii / Gheorghe Vodă; cop.: Sergiu Stanciu. – Chișinău: Prut, 2014. – 188 p.
- LA CAPĂTUL vederii / Gheorghe Vodă; antologie și pref.: Nicolae Leahu. – Chișinău: ARC, 2014. – 64 p. – (Primăvara poezilor).
- LA SUD e patria mea / Gheorghe Vodă; cop.: N. Tighineanu. – Chișinău: Lumina, 2004. – 176 p.
- 101 POEME / Gheorghe Vodă; Asoc. Culturală „Ideal”; Soc. Culturală „Apollon”. – București: Biodova, 2011. – 100 p. – (Colecția Ideal; 22).
- VIAȚA pe nemâncate / Gheorghe Vodă; cop.: Marcel Șendrea. – Chișinău: Prut Internațional, 1999. – 96 p.

Referințe critice

- BANTOȘ, Ana. Gheorghe Vodă, între solitudine și solidaritate // Bantoș, Ana. Recuperarea autenticului / Ana Bantoș. – Chișinău: Inst. de Filologie, 2006. – P. 148-152.
- BURLACU, Alexandru. Gheorghe Vodă: „Aripi pentru cădere” / Alexandru Burlacu // Philologia. – 2019. – Nr. 3-4. – P. 13-22.
- BURLACU, Alexandru. Gheorghe Vodă, poet iconoclast și gnostic / Alexandru Burlacu // Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului: materialele conf. șt. anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „I. Creangă”. Vol. 3. – Chișinău: S.n., 2019. – P. 277-288.
- DOLGAN, Mihail. Gheorghe Vodă: „Leagănul” (1975) // Dolgan, Mihail. Fețele nevăzute ale manuscriselor de poezie / Mihail Dolgan. – Chișinău: S.n., 2009. – P. 193-196.
- DOLGAN, Mihail. Gheorghe Vodă: „Rămâi” (1977) // Dolgan, Mihail. Fețele nevăzute ale manuscriselor de poezie / Mihail Dolgan. – Chișinău: S.n., 2009. – P. 239-245.
- PALLADI, Tudor. Cântecul privighetorii „muncind în aer”... (Gheorghe Vodă) // Palladi, Tudor. Metafora între cuvânt și dramă: Condiția Poeziei: eseuri. [Vol. 2] / Tudor Palladi. – Chișinău: Lumina, 2017. – P. 106-114.

Dedicații lirice

- RUCAN, Lora. Să prețuim Poetul: în memoria lui Gheorghe Voda / Lora Rucan // Rucan, Lora. Fluxuri-refluxuri / Lora Rucan. – Chișinău: S.n., 2022. – P. 50-51.
- RUSNAC, Constantin. Gheorghe Vodă // Rusnac, Constantin. Portrete în timp: acrostihuri / Constantin Rusnac; pref.: Ioan Mănăscuță. – Chișinău: Magna Princeps, 2013. – P. 71.
- VIERU, Grigore. Zăpăcirea lacrimii: lui Gheorghe Vodă // Vieru, Grigore. Acum și în veac: poeme, cântece, confesiuni / Grigore Vieru. – Ed. a 8-a. – Chișinău: Litera; București: Litera Internațional, 2004. – P. 329. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; nr. 505).

INDEX DE NUME

- A**hmatova, Ana 33
Aldea-Teodorovici, Ion 22
Alecsandri, Vasile 57
Alexander, Lloyd 10
Allsburg, Chris van 32
Andersen, Hans Christian 57
Andruetto, Maria Teresa 9
Asachi, Elena 45
Astafiev, Viktor 26
Asturias, Miguel Ángel 47
- B**accalario, Pierdomenico 15
Bahcevan, Natalia 54
Bahnaru, Vasile 47
Balan, Andrei 54
Balzac, Honoré de 29
Barbu, Eugen 13
Bart, Jean 52
Baum, Lyman Frank 59
Beșleagă, Vladimir 57
Bibescu, Martha 10
Borges, Jorje Luis 39
Botezatu, Grigore 7
Bradman, Tony 8
Braille, Louis 6
Breban, Nicolae 10
Brent-Dyer, Elinor 22
Briedis, Leons 54
Brigalda-Barbas, Eleonora 6
Briggs, Raymond 8
Brown, Pamela 54
- Brunea, Mihail 35
Burea, Mihail 40
Burgess, Thornton Waldo 7
Burlacu, Alexandru 31
*Butnaru, Leo 6, 60
Buzdugan, Ion 15
- C**aragiale, Ion Luca 58
Careme, Maurice 27
*Carle, Eric 33, 121
*Cassian, Nina 52, 158
*Cazimir, Otilia 11, 73
Călinescu, George 32
Cârlova, Vasile 10
Cernei, Elena 13
Chambers, Aidan 54
Cheianu, Constantin 41
Chiper, Grigore 23
Chiriac, Tudor 18
Cibotaru, Mihail Gheorghe 32
Ciobanu, Ion C. 45
*Ciobanu, Vitalie 26, 93
Clements, Andrew 29
Cocteau, Jean 34
Codreanca, Lidia 35
Cojocari, Oleg 25
Cole, Babette 40
Collins, Wilkie William 6
Conan Doyle, Sir Arthur 29
Coo Wenxuan 6
Cooper, James Fenimore 41

Creangă, Ion 13, 56

Cresswell, Helen 35

Dalí, Salvador 27

Damian, Elena 38

Daugherty, James Henry 30

David, Aurel 32

Dawlish, Peter 34

De Angeli, Marguerite 16

De Hamel, Joan 20

Delavrancea, Barbu Ștefănescu 56

DePaola, Tomie 41

*DiCamillo, Kate 20, 89

Dickens, Charles 57

Donici, Nicolae N. 41

Dosoței 48

Druță, Ion

Dumas-fiul, Alexandre 36

Dumas-tatăl, Alexandre 57

Eftimiu, Victor 9

Einstein, Albert 16

Eminescu, Mihai 7, 58

Erșov, Piotr 57

Esinencu, Nicolae 57

Fidler, Kathleen 38

Galaicu, Vasile 29

*Galaicu-Păun, Emilian 32, 115

Gass, William Howard 36

Giovagnoli, Raffaello 58

Godfrey, Martyn 23

Goethe, Johann Wolfgang von 39,
58, 59

Gogol, Nikolai 21

Golding, William 58

Graham, Kenneth 15

*Grama, Steliana 31, 109

Grati, Mihai 26

Greene, Graham 45

Griboedov, Aleksandr 58

Grigorașenco, Alexandru 41

*Grigorașenco, Leonid 47, 149

Grigorescu, Lucian 10

Guillot, René 57

Guțu, Nicolae 43

***H**adârcă, Ion 38, 125

Hamilton, Virginia Esther 16

Hâncu, Liviu 35

Hemingway, Ernest 36

*Hlib, Lidia Elizabeta 10, 69

*Hodgson Burnett, Frances

Eliza 52, 153

Hough, Charlotte 29

Hunter, Norman 52

Hurd, Thacher 15

Iazan, Dumitru 30

Ishiguro, Kazuo 48

Istrati, Panait 38

Istrati, Toma 12

Jansson, Tove Marika 37

Jerome, Jerome K. 59

Kapița, Piotr 35

Kawabata, Yasunari 31

*Kästner, Erich 13, 57, 83

Keeping, Charles William James 42

Kipling, Rudyard 56

Lari, Leonida 47

Lee, Suzy 6

Lindgren, Astrid 58

Linklater, Eric 15

Lungu, Dan 41

*Lungu, Eugen 44, 132

Lupan, Ana 40

MacDonald, George 53

Macedonski, Alexandru 16

Macovei, Alexandru 20

Mado, Michio 50

Malarciuc, Gheorghe 57

Mamin-Sibireak, Dmitri 58

Mardare-Fusu, Maria 34

*Marinat, Alexei 29, 101

Matcovschi, Dumitru 47, 57, 59

Matei, Valeriu 20

Maugham, William Somerset 9

Meniuc, George 57

Meynell, Laurence 38

Mihăescu, Gib (Gheorghe) I. 24

Minulescu, Ion 58

Mistral, Gabriela 22

Mitru, Alexandru 48

Moeyaert, Bart 31

Montgomery, Lucy Maud 52

Mudrea, Andrei 25

*Murail, Marie-Aude 26, 97

Negruzzi, Leon 39

Nesbit, Edith 58

Nicolaie, Ioana 30

Noica, Constantin 36

Odobescu, Alexandru 33

Parvela, Timo Johannes 28

*Pennac, Daniel 52, 163

Petrescu, Camil 22

Poe, Edgar Allan 8

*Popa, Nicolae 12, 78

Popovici, Constantin F. 29

Purice, Lucia 9

Puşkin, Aleksandr 31

Rachieru, Adrian Dinu 41

Răţuc, Nelli 13

Răileanu, Vitalie 20

Renard, Jules 13, 58

Rodari, Gianni 57

Sadoveanu, Mihail 59

Saint-Exupéry, Antoine de 58

Samsonov, Serghei 11

Sand, George 34

Ségur, Sophie, comtesse de 35

Shakespeare, William 25

Schiller, Friedrich 48

Shart Hyman, Trina 22

*Silvestru, Aurelian 44, 137

Simak, Clifford D(onald) 37

Slavici, Ioan 58

*Smâşleav, Anatol 30, 105

Smochină, Nichita 16

Sobol, Donald J. 45

Stârcea, Marian 22

Strinberg, Johann August 8

Şevcenko, Taras 15

Teodoreanu, Alexandru O. 36

Tolkien, John Ronald Reuel 58

Travers, Pamela L. 58

Tuwim, Julian 40

Twain, Mark 56

Țurcanu, Lucia 10

Vangheli, Spiridon 56, 57, 58

Vasilache, Sandu 35

Verejanu, Renata 47

Verne, Jules 56

Vieru, Grigore 58

*Vodă, Gheorghe 54, 167

Voiculescu, Vasile 52

Volontir, Mihai 15

Voltaire 51

Voynich, Ethel Lilian 27

Vrabie, Gheorghe 18

Wheatley, Nadia 25

*Wilde, Oscar 47, 143

Yolen, Jane Hyatt 11

Zegrea, Ilie Tudor 30

Zmeev, Vladimir 35

CUPRINS

Introducere	3
Enumerarea datelor remarcabile și memorabile ale anului 2024	4
Note biografice și bibliografie selectivă	60
Index de nume	173

2024

Ianuarie

L	M	Mr	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6 7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Februarie

L	M	Mr	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

Martie

L	M	Mr	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Aprilie

L	M	Mr	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6 7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Mai

L	M	Mr	J	V	S	D
			1	2	3	4 5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Iunie

L	M	Mr	J	V	S	D
						1 2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Iulie

L	M	Mr	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6 7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

August

L	M	Mr	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Septembrie

L	M	Mr	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Octombrie

L	M	Mr	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Noiembrie

L	M	Mr	J	V	S	D
			1	2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Decembrie

L	M	Mr	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

ISBN 978-9975-0-0800-6

9 789975 008006